

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก
พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันจันทร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

อ.พ ๑๐/๒๕๕๕

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๘ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และรอการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ต่อมา คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงได้อนุญาตให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่

๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง ๓๕๔ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองชั้นกรรมาธิการ และกำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว โดยพิจารณาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖

(สมัยสามัญญัติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๓๙๑ เสียงไม่เห็นชอบ ไม่มี ทั้งนี้ เพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ด้วยคะแนนเสียง ๓๕๙ เสียงไม่เห็นด้วย ไม่มี

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบและส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วย

ลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... มีเนื้อหารวมจำนวน ๒๕ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....” (ร่างมาตรา ๑)

๒. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

๓. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๔. บทนิยามศัพท์

ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

“สิทธิควบคุมดูแลเด็ก” หมายความว่า สิทธิเกี่ยวกับการดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและหมายความรวมถึงสิทธิกำหนดที่อยู่ของเด็กซึ่งสิทธิดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมายโดยคำสั่งของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเป็นผลจากความตกลงที่มีผลตามกฎหมาย

“สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก” หมายความว่า หมายความรวมถึงสิทธิในการนำเด็กออกไปจากถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กไปยังสถานที่อื่นภายในระยะเวลาจำกัด

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง (ร่างมาตรา ๓)

๕. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ

ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

๖. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง

- กำหนดอำนาจหน้าที่ผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๕)

หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

- กำหนดสิทธิของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กในการยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือต่อผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๖)

- กำหนดให้อำนาจผู้ประสานงานกลางในการพิจารณาคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้หรือไม่ และกำหนดวิธีการดำเนินงานของผู้ประสานงานกลางในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ (ร่างมาตรา ๗)

- กำหนดสิทธิของผู้ยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือต่อผู้ประสานงานกลางที่ได้รับการปฏิเสธให้ความช่วยเหลือในการขอต่อศาลให้ทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธให้ความช่วยเหลือดังกล่าว (ร่างมาตรา ๘)

- กำหนดว่าการปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือผู้ประสานงานกลางไม่ตัดสิทธิผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลโดยตรงตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๙)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ (ร่างมาตรา ๑๐)

ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

- กำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กตามมาตรา ๑๐ (๔) ไว้ควบคุมดูแลจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้นหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๑๑)

ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

- กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอที่ได้ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๒)

- กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๑๓)

- กำหนดสิทธิของผู้ประสานงานกลางและพนักงานอัยการในการยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องต่อศาล ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งตามคำร้องขอภายในหกสัปดาห์นับแต่วันรับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๑๔)

- กำหนดให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ในกรณีที่มีทั้งการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็ก (ร่างมาตรา ๑๕)

- กำหนดอำนาจศาลในการสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือ

กักตัวเด็ก เป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กมาใช้ประกอบการวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๑๖)

- กำหนดว่าการร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด กำหนดถึงบุคคลผู้มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือ และกำหนดให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก (ร่างมาตรา ๑๗)

หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

- กำหนดให้ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ เพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด (ร่างมาตรา ๑๘)

หมวด ๔ เบ็ดเตล็ด

- กำหนดให้ศาลรับฟังคำร้องขอและเอกสารหลักฐานที่ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๙)

- กำหนดให้คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ (ร่างมาตรา ๒๐)

- กำหนดว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่ยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๒๑)

- กำหนดว่าการเรียกประกันหลักประกัน หรือมัดจำ ไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลางหรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำได้ (ร่างมาตรา ๒๒)

- กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๒๓)

- กำหนดว่าบรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๔)

- กำหนดว่าในการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจขอรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอ กำลังพิจารณาอยู่ในศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่าย

ในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน และกำหนดให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอในวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (ร่างมาตรา ๒๕)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ประมวลและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

ภาคผนวก

: ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

: รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร

: ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายบท ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

นายสุชาติ พันทองคำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๒

นางสาวปรางทิพย์ หวังสมนึก นิติกรปฏิบัติการ นางสาวสุวรรณา พรหมพิมพ์ วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน นายพัลลภ วงศ์พานิช เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๘๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา ..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปราย

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ

และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ๑

- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ๕

- ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ

และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ๑๔

๑. สรุปประเด็นสำคัญและผลการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ๑๔

- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ๑๗

๒. สรุปประเด็นสำคัญและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

ในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ๑๘

- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง

ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๒๐

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม ๒๔

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับ

การละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

๑. บันทึกวิเคราะห์สรุป ..... - ๑ -

๒. อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ..... - ๑๑ -

๓. สรุปการประชุมคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบ

อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ ..... - ๓๖ -

๔. บทวิเคราะห์ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ.	- ๕๑ -
๕. บทความที่เกี่ยวข้อง	
- การลักพาตัวลูกข้ามชาติโดยพ่อหรือแม่	- ๕๕ -
- รายงานพิเศษ “รัฐกับการรับมือเหตุลักพาตัวเด็ก”	- ๖๑ -
- การคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ :	
Law firm ภาครัฐของสำนักงานอัยการสูงสุด	- ๖๖ -

ภาคผนวก

: ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	(๑)
: รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร	(๒๑)
: ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว	(๓๘)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปรายของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ และผลการพิจารณา
ของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี (ชุดที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป คณะรัฐมนตรี (ชุดที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี) ได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตาม ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงได้อนุญาตให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าระเบียบวาระการประชุม ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่

ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราว ในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และ กระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ในคราว ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ และที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในคราวประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ด้วยคะแนนเสียง ๓๕๔ เสียง ไม่รับหลักการ (ไม่มี) และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ๓๖ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองขึ้นกรรมาธิการ กำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

คณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วย

* ๑. นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลเรือเอก สุรพล จันทน์แดง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
* ๓. นายวันชัย รุจนวงศ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายปกรณ์ ปรียากร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางผุสดี ตามไท	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวลีลาวดี วัชโรบล	เลขานุการคณะกรรมการ
๗. นางนาที รัชกิจประการ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๘. นางสาวสิรินทร รามสูต	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
๙. นายเกียรติอุดม เมนะสวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๐. นางสาวสุพัชนี ธรรมเพชร	โฆษกคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๑. นางรังสีมา เจริญศิริ	โฆษกคณะกรรมการ คนที่สาม
๑๒. นายจรรพงค์ เรืองสุวรรณ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. นายสมพร เทพสิทธา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิพย์วัลย์ สมุทรักษ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๕. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๖. นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	๑๗. นางจุฑามาศ ราชประสิทธิ์
๑๘. นายชัยพล ไชยก้ามิ่ง	๑๘. นายธงชัย เจริญผล
๒๐. นายธนกร เวสานุชาติ	* ๒๑. นายธนา เวสโกสิทธิ์

* หมายถึง กรรมาธิการในสัดส่วนของรัฐบาล

๒๒. นายธีรพันธุ์ เพ็ญโรจน์

*๒๔. นางสาวนริศรา แดงไผ่

๒๖. นางสาวเพ็ญวดี แสงจันทร์

๒๘. นายรักษา สุทธิพงษ์

*๓๐. นางรุ่งนภา งดงาม

๓๒. นางสาวละออง ตียะไพรัช

๓๔. นางสาวสรชา วีระชาติวัฒนา

๓๖. นางอุดมรัตน์ อภรณ์รัตน์

๒๓. นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ

๒๕. นายประสาธ ตันประเสริฐ

๒๗. นางเยาวนิตย์ เพียงเกษ

๒๙. นางรัชนี ธงไชย

๓๑. นางรুবีนา (กรัยวิเชียร) สุวรรณพงษ์

๓๓. นางศรีศักดิ์ ไทยอารี

๓๕. พลตำรวจตรี สุนินทร์ ปาลาเร่

เมื่อคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร^๑ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำแต่อย่างใด

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราแล้ว ประธานในที่ประชุมได้สั่งเลื่อนการลงมติในวาระที่สามไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป โดยที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่สามในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ โดยลงมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยคะแนนเสียง ๓๙๑ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี แล้วส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป^๒

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการได้มีข้อสังเกตและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

^๑ โปรดดูรายงานของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ในภาคผนวกหน้า (๒๑)

^๒ โปรดดูร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ในภาคผนวกหน้า (๓๘)

อนึ่ง เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและมีดำริให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณาว่าเห็นสมควรมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใด หรือจะเสนอให้วุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษา ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖^๗ ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาได้พิจารณาและเห็นควรมอบหมายให้คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เป็นผู้พิจารณาศึกษา ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป

^๗ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖ กำหนดว่า “ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมิได้รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกิน สิบห้าคน แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าวเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป”

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราว ในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

“สิทธิควบคุมดูแลเด็ก” หมายความว่า สิทธิเกี่ยวกับการดูแลความเป็นอยู่ของเด็ก และหมายความรวมถึงสิทธิกำหนดที่อยู่ของเด็ก ซึ่งสิทธิดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมาย โดยคำสั่งของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นผลจากความตกลงที่มีผลตามกฎหมาย

“สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก” หมายความว่า หมายความรวมถึงสิทธิในการนำเด็กออกไป จากถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กไปยังสถานที่อื่นภายในระยะเวลาจำกัด

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมาย ให้มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ ผู้ประสานงานกลาง (หมวด ๑)

๗.๑.๑ กำหนดอำนาจหน้าที่ผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
 (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
 (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็วและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อื่น ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติ ที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

(๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้ง อย่างฉันทมิตรและเป็นธรรม

(๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

(๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตามมาตรา ๑๓ ด้วย

๗.๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ (หมวด ๒)

การขอความช่วยเหลือ (ส่วนที่ ๑)

๗.๒.๑ กำหนดสิทธิของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กในการยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือต่อผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศ โดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ตามปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้

(๒) วัน เดือน ปีเกิดของเด็กในกรณีที่มี

(๓) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าเด็กไปอยู่ด้วย

(๕) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

๗.๒.๒ กำหนดให้อำนาจผู้ประสานงานกลางในการพิจารณาคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้หรือไม่ และกำหนดวิธีการดำเนินงานของผู้ประสานงานกลางในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือ ถ้าคำร้องขอนั้นมีรายละเอียดและเอกสารตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ บรรดาสอง และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือยื่นคำร้องขอต่อศาลต่อไป

ถ้าคำร้องขอนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ หรืออาจให้ความช่วยเหลือได้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นบางประการ หรือมีเหตุขัดข้อง ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องขอทราบ

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีดังกล่าวโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

ผู้ประสานงานกลางอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย

๗.๒.๓ กำหนดสิทธิของผู้ยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือต่อผู้ประสานงานกลางที่ได้รับการปฏิเสธให้ความช่วยเหลือ ในการขอต่อศาลให้ทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธให้ความช่วยเหลือดังกล่าว (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ ผู้ร้องขออาจขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือตามมาตรา ๗ ต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ

คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด

๗.๒.๔ กำหนดว่าการปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือผู้ประสานงานกลางไม่ตัดสิทธิผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลโดยตรงตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลางตามมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลโดยตรงตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้

๗.๒.๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและปลัดกระทรวงมหาดไทยดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยังผู้ประสานงานกลาง

(๒) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน

(๓) ให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๔) หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาลตาม (๓) หรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็น และสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือพนักงานอัยการในการดำเนินการดังกล่าว เมื่อได้รับการร้องขอ

การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน (ส่วนที่ ๒)

๗.๒.๖ กำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กตามมาตรา ๑๐ (๔) ไว้ควบคุมดูแลจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กตามมาตรา ๑๐ (๔) ไว้ควบคุมดูแลจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

การควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด โดยให้รวมถึง

(๑) การจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก

(๒) การจัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่ม ให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะและจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก

ศาลและกระบวนการพิจารณา (ส่วนที่ ๓)

๗.๒.๗ กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอที่ได้ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอที่ได้ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้เป็นที่สิ้นสุด

๗.๒.๘ กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ การพิจารณาส่งตัวเด็กกลับคืนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่โดยเร็ว

(๒) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลาตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว

(๓) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้ว ศาลอาจให้รอการพิจารณาไว้หรือยกคำร้องขอก็ได้

(๔) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้

(ข) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็กอย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้

(ค) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะที่ควรจะได้รับฟังคำคัดค้านนั้น

(ง) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

(จ) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์

ให้ศาลนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอ มาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งด้วย

๗.๒.๙ กำหนดสิทธิของผู้ประสานงานกลางและพนักงานอัยการในการยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องต่อศาล ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งตามคำร้องขอภายในหกสัปดาห์นับแต่วันรับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งตามคำร้องขอภายในหกสัปดาห์นับแต่วันรับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน เมื่อได้รับคำขอจากผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ร้องขอ ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถมีคำสั่งภายในกำหนดเวลานั้นได้

๗.๒.๑๐ กำหนดให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ในกรณีที่มีทั้งการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็ก (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

๗.๒.๑๑ กำหนดอำนาจศาลในการสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็ก เป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก มาใช้ประกอบการวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ ในการพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนนั้น ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก มาใช้ประกอบการวินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้

๗.๒.๑๒ กำหนดว่าการร้องขอความช่วยเหลือ ขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด กำหนดถึงบุคคล ผู้มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือ และกำหนดให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็ก กลับคืนมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ การร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือ ผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้ที่มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง

การดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๗.๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ (หมวด ๓)

๗.๓.๑ กำหนดให้ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ เพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ของหมวด ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๗.๔ เบ็ดเตล็ด (หมวด ๔)

๗.๔.๑ กำหนดให้ศาลรับฟังคำร้องขอและเอกสารหลักฐานที่ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ ให้ศาลรับฟังคำร้องขอและเอกสารหลักฐานที่ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้

๗.๔.๒ กำหนดให้คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

๗.๔.๓ กำหนดว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่ยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ พระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่ยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

๗.๔.๔ กำหนดว่าการเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำ ไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลางหรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำมิได้ (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ การเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำ ไม่ว่าในลักษณะใดเพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลางหรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำมิได้

๗.๔.๕ กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

๗.๔.๖ กำหนดว่าบรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ บรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๗.๔.๗ กำหนดว่าในการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจขอรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน และกำหนดให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอในวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจขอรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาลขอให้

ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอรวมทั้ง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าทนายความหรือที่ปรึกษา กฎหมาย และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

ให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอในวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร

ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

๑. สรุปประเด็นสำคัญและผลการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ

นายแพทย์ สุรวิทย์ คนสมบูรณ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แถลงหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราว ในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประเด็นสำคัญที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

นางมุสตี ตามไท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ อภิปรายสรุปได้ดังนี้

นางมุสตี ตามไท ได้กล่าวสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยให้เหตุผลว่าปัจจุบันแม้จะมีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อันเป็นการให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีตก็ตาม แต่ก็ยังคงพบว่าเด็กและเยาวชนถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการกระทำของบุคคลในสังคมทั่วไปและโดยการกระทำของบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวของเด็กและเยาวชนนั่นเอง ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่ว่าเด็กและเยาวชนหรือบุตรหลานในครอบครัวเป็นสมบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และจากค่านิยมของสังคมที่ให้ความสำคัญของเงินทองทรัพย์สินมากกว่าชีวิตร่างกายของมนุษย์ จึงมีการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน รวมไปถึงการนำบุตรหลานของตนเองไปแสวงประโยชน์อย่างไร้คุณธรรม จริยธรรม และไร้จิตสำนึก โดยการนำบุตรหลานของตนไปเสนอให้แก่อาชญากรชาวต่างชาติ ซึ่งยินดีให้ค่าตอบแทนแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ เห็นว่าประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ เป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่ยังไม่มีความหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว จึงสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในอนุสัญญาดังกล่าวนั้น

ทั้งนี้ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ ดังกล่าวนั้น มีประเทศที่ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีเพียง ๘๖ ประเทศ ยังคงมีอีกกว่า ๑๐๐ ประเทศที่ไม่ได้เป็นภาคีกับอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินงานร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนไม่ครอบคลุมไปในทุกประเทศทั่วโลก จึงขอเสนอแนะว่าควรมีการกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางมาตรการหรือแนวทางในการขอความร่วมมือกับประเทศที่มีได้เข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวด้วย

นายสุรสาธ ฝาสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย อภิปรายสรุปได้ดังนี้

นายสุรสาธ ฝาสุข ได้กล่าวสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยให้เหตุผลว่าการลักพาตัวเด็กและเยาวชนและนำไปกักขังหน่วงเหนี่ยวให้เด็กและเยาวชนปราศจากเสรีภาพนั้นได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และพบเห็นได้ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ซึ่งในส่วนของประเทศไทยนั้น เหตุการณ์ดังกล่าวมักเกิดขึ้นในครอบครัวที่มีความแตกแยกและจากสถิติส่วนใหญ่พบว่า

ผู้เป็นมารดาเองเป็นผู้ที่นำบุตรของตนไปแสวงหาประโยชน์ ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะได้มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาตัวไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ น่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถป้องกันหรือลดปัญหาการละเมิดสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชนลงได้

ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอแนะและข้อสังเกต ดังนี้

๑. ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ (๗) นั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดอย่างกว้าง ๆ มิได้กำหนดขอบเขตของการแลกเปลี่ยนข้อมูลว่าควรอยู่ในขอบข่ายแค่ไหน เพียงไร ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของเด็กและเยาวชนในการได้รับความคุ้มครองในด้านข้อมูลส่วนบุคคล

๒. ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลางในการพิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่ ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ (๒) นั้น เห็นว่า เป็นการให้อำนาจผู้ประสานงานกลางในการใช้ดุลพินิจในการให้หรือขอความช่วยเหลือ ซึ่งหมายความรวมถึงการปฏิเสธที่จะให้หรือขอความช่วยเหลือเช่นกัน ทั้งนี้ กฎหมายที่กำหนดถึงอำนาจดุลพินิจในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ นั้น บุคคลที่เป็นผู้ใช้อำนาจต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้

๓. ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเด็กในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง รวมทั้งสิทธิในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวด้วย

**นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
อภิปรายสรุปได้ดังนี้**

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท ได้อภิปรายเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยได้ตั้งข้อสังเกตและมีข้อเสนอแนะตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. ในมาตรา ๓ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดว่า เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ ตามปกติอนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน จะกำหนดอายุของเด็กและเยาวชนว่าอยู่ในช่วงอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี จึงตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่กำหนดอายุของเด็กให้สอดคล้องและเป็นไปในทางเดียวกันกับอนุสัญญาดังกล่าว

๒. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้พิจารณาและคำนึงถึงสิทธิของเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย สิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตน สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ แต่ทั้งนี้ ในมาตรา ๓ ได้กำหนดว่า ผู้ประสานงานกลาง หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดว่า การร้องขอความช่วยเหลือ ขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตาม

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนดนั้น เป็นการกำหนดให้อำนาจแก่บุคคลเพียงคนเดียวในการตัดสินใจ ซึ่งเห็นว่า การดำเนินการเพื่อปกป้องและให้ความช่วยเหลือเด็กในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ควรกระทำโดยบุคคลหลายฝ่ายและประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ จึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีความรอบคอบ

๓. มาตรา ๗ วรรคท้าย ที่กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทยนั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดให้อำนาจผู้ประสานงานกลางอย่างกว้าง ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ประสานงานกลางปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือได้โดยง่ายและโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร และแม้มาตรา ๘ จะได้กำหนดว่า การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลางตามมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลโดยตรง อันเป็นการกำหนดยืนยันสิทธิผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่ได้รับการปฏิเสธคำร้องขอว่าสามารถดำเนินการเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากศาลได้อีกก็ตาม แต่ก็อาจส่งผลให้กระบวนการเรียกร้องขอความช่วยเหลือเนิ่นนานออกไปอีก นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดถึงความผิดและโทษที่จะใช้ลงแก่ผู้ประสานงานกลางที่กระทำการตามมาตรา ๗ วรรคท้าย โดยไม่สุจริต กล่าวคือ มีการปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือโดยอ้างว่าจะกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทยโดยปราศจากเหตุผลหรือปราศจากพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างนั้น

๔. เห็นควรตัดมาตรา ๑๓ (๔) (จ) เกี่ยวกับอายุของเด็กที่ศาลอาจจะยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน

๕. เสนอแนะว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในชั้นกรรมาธิการ ควรเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือเด็กกว่าให้การส่งตัวเด็กกลับสู่ประเทศ ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ นั้น ถือเป็นหลัก ส่วนการปฏิเสธไม่ส่งตัวเด็กนั้น เป็นเพียงข้อยกเว้น

- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียง ๓๕๔ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี โดยมีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๓๖ คน และกำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

๒. สรุปประเด็นสำคัญและผลการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... โดยเรียงตามลำดับมาตรา สรุปได้ดังนี้

มาตรา ๒

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายไพจิต ศรีวรขาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้สอบถามคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับการแก้ไขวันใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า เหตุใดคณะกรรมการฯ จึงแก้ไขวันใช้บังคับพระราชบัญญัติจากเดิมที่กำหนดให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา มาเป็นให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรรมการฯ

นายวันชัย รุจนวงศ์ กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ได้ตอบข้อซักถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับประเด็นวันใช้บังคับว่า คณะกรรมการฯ เห็นว่าการใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้น เป็นระยะเวลาที่นานเกินความจำเป็น เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เตรียมความพร้อมด้านการออกระเบียบต่าง ๆ เพื่อรองรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้แล้ว และในส่วนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีเพียงการเตรียมความพร้อมด้านบ้านพักเท่านั้น ซึ่งไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนแต่อย่างใด ในส่วนของกระทรวงยุติธรรมก็สามารถเตรียมการเพื่อรองรับการใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเช่นกัน

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก อันเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยอนุสัญญาดังกล่าวได้มีผลใช้บังคับมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ดังนั้น จึงควรเร่งให้มีการใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลให้เด็กได้รับความคุ้มครองเร็วขึ้นตามไปด้วย

มาตรา ๕

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สอบถามคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับอนุ (๖) ที่คณะกรรมการฯ ได้เพิ่มคำว่า “และเป็นธรรม” ว่ามีเหตุผลอย่างไร และจะเป็นการใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือยหรือไม่ เนื่องจากในอนุ (๕) ได้กำหนดเกี่ยวกับความเป็นธรรมไว้แล้ว

กรรมวิธีการ

นางมุสตี ตามไท กรรมวิธีการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ได้ตอบข้อซักถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับประเด็นอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลางที่กำหนดไว้ในอนุ (๕) และ (๖) ว่า ในส่วนของอนุ (๕) เป็นการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตรายและป้องกันผู้มีส่วนได้เสียมิให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม แต่ในส่วนของอนุ (๖) นั้น เป็นเรื่องการระงับข้อขัดแย้งที่ต้องมีความเป็นธรรมด้วย เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาส่วนใหญ่ไม่มีการคำนึงถึงหลักความเป็นธรรม ดังนั้น การเพิ่มคำว่า “และเป็นธรรม” ในอนุ (๖) จึงเป็นคนละประเด็นกับอนุ (๕) และมีได้เป็นการใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือยแต่อย่างใด

มาตรา ๖

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สอบถามคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับการที่คณะกรรมการฯ ได้เพิ่มคำว่า “ผู้อ้างว่า” ในมาตรา ๖ ว่ามีเหตุผลอย่างไร และหากยืนยันว่าจะเพิ่มถ้อยคำดังกล่าว เห็นควรกำหนดคานียามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ด้วย

กรรมวิธีการ

กรรมวิธีการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ได้ตอบข้อซักถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

๑. การเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา ๖ จาก “ผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก” เป็นคำว่า “ผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก” นั้น เนื่องจากต้องการให้สิทธิผู้ที่จะยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางเพื่อให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศ รวมถึงผู้ที่ตามปกติมีหน้าที่ในการดูแลเด็กหรือเป็นผู้ปกครองด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้องให้กว้างขึ้น และกระบวนการดำเนินงานเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องก่อนให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนได้กระทำโดยผู้มีความรู้ความสามารถและมีความรอบคอบ โดยต้องผ่านการพิจารณาของรัฐบาลต่างประเทศ และเมื่อมีการส่งเรื่องมายังประเทศไทยก็ต้องผ่านการพิจารณาของรัฐบาลไทยอีกขั้นตอนหนึ่ง

๒. การแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำดังกล่าวเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐

๓. การกำหนดคานียามของคำว่า “ผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก” อาจทำให้เกิดความยุ่งยากในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้

- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

ร่าง

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

<u>ชื่อร่างพระราชบัญญัติ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>คำปรารภ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒</u> คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้ “มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๔</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕</u> คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้ “มาตรา ๕ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่ (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็วและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อื่น ตามพระราชบัญญัตินี้	มีการแก้ไข

- (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทมิตรและเป็นธรรม
- (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- (๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล
- การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตามมาตรา ๑๓ ด้วย”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือ

แก่ต่างประเทศ

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๖ ผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศ โดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ตรหมปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้

(๒) วัน เดือน ปีเกิดของเด็กในกรณีที่มี

- (๓) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ
- (๔) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่า
เด็กไปอยู่ด้วย
- (๕) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

มาตรา ๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๙ การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลาง
ตามมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิ
ของตนต่อศาลโดยตรงตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

มาตรา ๑๐

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่าง

การดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

ไม่มีการแก้ไข

<u>มาตรา ๑๕</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑๖</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑๗</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือ</u> <u>ไปยังต่างประเทศ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑๘</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>หมวด ๔ เบ็ดเตล็ด</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑๙</u> คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้ “มาตรา ๑๙ นรเศรษฐพยชนหัตถ์สูทนนที่เสนอต่อศตสตรมพระรชชษณัฐนั ให้รับฟัง เร็นพยชนหัตถ์สูทนนได้ให้ศาลรับฟังคำร้องขอและเอกสารหลักฐานที่ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัติ นี้”	มีการแก้ไข
มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ	
<u>มาตรา ๒๐</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒๑</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒๒</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒๓</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒๔</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒๕</u>	ไม่มีการแก้ไข

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... เรียงตามลำดับมาตราเสร็จแล้ว ที่ประชุมได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐^๕ โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ จึงเป็นอันจบ การพิจารณาในวาระที่สอง จากนั้นประธานในที่ประชุมได้สั่งเลื่อนการลงมติในวาระที่ ๓ ไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ในวาระที่สาม

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับ ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียง ๓๙๑ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนของเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ โดยให้แก้ไขเพิ่มเติมชื่อภาษาอังกฤษ ในร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ตรงตามอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ ดังนี้ -

“เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตราย อันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ โดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทย ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspects of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราว

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ กำหนดว่า “เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาดังนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติม เนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

ในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และ กระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

คณะกรรมการวิสามัญจึงขอเสนอข้อสังเกตดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ความเห็นชอบและเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาตามข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้นต่อไป

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕^๕

_____

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕ กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติมติของคณะกรรมการเกี่ยวด้วย คำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๘๗ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม”

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจปกครองเด็ก พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่างๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ โครงสร้างกฎหมาย แบ่งเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

(๑) หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง

(๒) หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

(๓) หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

(๔) หมวด ๔ เบ็ดเตล็ด

๒.๒ วันใช้บังคับกฎหมาย กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ บทนิยาม กำหนดบทนิยามศัพท์ต่างๆ เพื่อความชัดเจนในการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓) และให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ดังนี้

- บทนิยามคำว่า "เด็ก" ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และข้อ ๔^๖ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "สิทธิควบคุมดูแลเด็ก" ให้สอดคล้องพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และข้อ ๓ วรรคสอง^๗ และข้อ ๕^๗ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก" ให้สอดคล้องกับข้อ ๕^๘ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "ผู้ประสานงานกลาง" ให้สอดคล้องกับข้อ ๖^๙ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๒.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย กำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

* Article 4

The Convention shall apply to any child who was habitually resident in a Contracting State immediately before any breach of custody or access rights. The Convention shall cease to apply when the child attains the age of 16 years.

* Article 3

The rights of custody mentioned in sub-paragraph a above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.

* Article 5

For the purposes of this Convention –

A "rights of custody" shall include rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence;

* Article 5

B "rights of access" shall include the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence.

* Article 6

A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.

Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial organizations shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial extent of their powers.

Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which applications may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

๒.๕ หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๗ ของอนุสัญญา ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
- (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
- (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็วและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อื่นตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทมิตร
- (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- (๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

Article 7

Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their respective States to secure the prompt return of children and to achieve the other objects of this Convention.

In particular, either directly or through any intermediary, they shall take all appropriate measures -

A to discover the whereabouts of a child who has been wrongfully removed or retained,

B to prevent further harm to the child or prejudice to interested parties by taking or causing to be taken provisional measures;

C to secure the voluntary return of the child or to bring about an amicable resolution of the issues;

D to exchange, where desirable, information relating to the social background of the child,

E to provide information of a general character as to the law of their State in connection with the application of the Convention;

F to initiate or facilitate the institution of judicial or administrative proceedings with a view to obtaining the return of the child and, in a proper case, to make arrangements for organizing or securing the effective exercise of rights of access;

G where the circumstances so require, to provide or facilitate the provision of legal aid and advice, including the participation of legal counsel and advisers;

H to provide such administrative arrangements as may be necessary and appropriate to secure the safe return of the child;

I to keep each other informed with respect to the operation of this Convention and, as far as possible, to eliminate any obstacles to its application.

(๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ หมายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติฉบับนี้บรรลุผล

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตามมาตรา ๑๓ ด้วย

๒.๖ หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือ การควบคุมดูแลคดีระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน รวมทั้งศาลและกระบวนการพิจารณาไว้ ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

(๑) กำหนดให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศโดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ตามปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยคำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ (ก) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้ (ข) วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก ในกรณีที่มี (ค) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ (ง) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าเด็กไปอยู่ด้วย และ (จ) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด (ร่างมาตรา ๖) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๘ ของอนุสัญญา

" Article 8

Any person, institution or other body claiming that a child has been removed or retained in breach of custody rights may apply either to the Central Authority of the child's habitual residence or to the Central Authority of any other Contracting State for assistance in securing the return of the child.

The application shall contain -

A information concerning the identity of the applicant, of the child and of the person alleged to have removed or retained the child;

B where available, the date of birth of the child;

C the grounds on which the applicant's claim for return of the child is based;

D all available information relating to the whereabouts of the child and the identity of the person with whom the child is presumed to be.

The application may be accompanied or supplemented by -

E an authenticated copy of any relevant decision or agreement;

F a certificate or an affidavit emanating from a Central Authority, or other competent authority of the State of the child's habitual residence, or from a qualified person, concerning the relevant law of that State;

G any other relevant document.

(๒) กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการช่วยเหลือหรือยื่นคำร้องขอต่อศาล หรือส่งคำร้องขอต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เกินมาคิของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ หรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องขอทราบ (ร่างมาตรา ๗) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๙^๕ ของอนุสัญญาฯ

(๓) กำหนดให้ผู้ร้องขอกลางขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ และคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

(๔) กำหนดให้การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลางตามร่างมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางโดยตรง (ร่างมาตรา ๘)

(๕) กำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยังผู้ประสานงานกลาง โดยให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และหากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็นและสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยร้องขอให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ พนักงานอัยการยังมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการสั่งตัวเด็กกลับคืนด้วย (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๖.๒ ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กไว้ในความควบคุมดูแลตามที่ศาลมีคำสั่งตามคำขอของพนักงานอัยการจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก และการจัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่มให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๖.๓ ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

(๑) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอและให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๒)

⁵ Article 9

If the Central Authority which receives an application referred to in Article 8 has reason to believe that the child is in another Contracting State, it shall directly and without delay transmit the application to the Central Authority of that Contracting State and inform the requesting Central Authority, or the applicant, as the case may be.

(๒) กำหนดให้ศาลจะนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอมาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งส่งตัวเด็กกลับคืนด้วย (ร่างมาตรา ๑๓) ดังนี้

(ก) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาลยังไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่โดยเร็ว

(ข) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว

(ค) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้วศาลอาจให้การพิจารณาไว้หรือยกคำร้องขอก็ได้

(ง) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้

๒) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็กอย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้

๓) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะที่ควรจะได้รับฟังคำคัดค้านนั้น

๔) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทย ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๕) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๖^๕ ข้อ ๑๓^๖ และข้อ ๒๐^๗ ของอนุสัญญา

^๕ Article 12

Where a child has been wrongfully removed or retained in terms of Article 3 and, at the date of the commencement of the proceedings before the judicial or administrative authority of the Contracting State where the child is, a period of less than one year has elapsed from the date of the wrongful removal or retention, the authority concerned shall order the return of the child forthwith.

The judicial or administrative authority, even where the proceedings have been commenced after the expiration of the period of one year referred to in the preceding paragraph, shall also order the return of the child, unless it is demonstrated that the child is now settled in its new environment.

Where the judicial or administrative authority in the requested State has reason to believe that the child has been taken to another State, it may stay the proceedings or dismiss the application for the return of the child.

^๖ Article 13

Notwithstanding the provisions of the preceding Article, the judicial or administrative authority of the requested State is not bound to order the return of the child if the person, institution or other body which opposes its return establishes that -

(มีต่อหน้าถัดไป)

(๓) กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถมีคำสั่งภายในหกสัปดาห์นับแต่เมื่อได้รับคำขอ (ร่างมาตรา ๑๔) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๑^{๖๖} ของอนุสัญญา

(๔) กำหนดให้การร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก (ร่างมาตรา ๑๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๖^{๖๗} ของอนุสัญญา

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๐)

A the person, institution or other body having the care of the person of the child was not actually exercising the custody rights at the time of removal or retention, or had consented to or subsequently acquiesced in the removal or retention; or

B there is a grave risk that his or her return would expose the child to physical or psychological harm or otherwise place the child in an intolerable situation.

The judicial or administrative authority may also refuse to order the return of the child if it finds that the child objects to being returned and has attained an age and degree of maturity at which it is appropriate to take account of its views.

In considering the circumstances referred to in this Article, the judicial and administrative authorities shall take into account the information relating to the social background of the child provided by the Central Authority or other competent authority of the child's habitual residence.

^{๖๖} Article 20

The return of the child under the provisions of Article 12 may be refused if this would not be permitted by the fundamental principles of the requested State relating to the protection of human rights and fundamental freedoms.

^{๖๗} Article 11

The judicial or administrative authorities of Contracting States shall act expeditiously in proceedings for the return of children

If the judicial or administrative authority concerned has not reached a decision within six weeks from the date of commencement of the proceedings, the applicant or the Central Authority of the requested State, on its own initiative or if asked by the Central Authority of the requesting State, shall have the right to request a statement of the reasons for the delay. If a reply is received by the Central Authority of the requested State, that Authority shall transmit the reply to the Central Authority of the requesting State, or to the applicant, as the case may be.

^{๖๘} Article 16

After receiving notice of a wrongful removal or retention of a child in the sense of Article 3, the judicial or administrative authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which it has been retained shall not decide on the merits of rights of custody until it has been determined that the child is not to be returned under this Convention or unless an application under this Convention is not lodged within a reasonable time following receipt of the notice.

(๕) กำหนดให้การพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กมาใช้ประกอบการวินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๖) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๗^{๕๕} ของอนุสัญญา

(๖) กำหนดให้บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยให้นำทบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๗) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๑^{๕๖} ของอนุสัญญา

๒๗ หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ กำหนดให้ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอให้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลางตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยดำเนินการขอความช่วยเหลือได้เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๘ เบ็ดเตล็ด ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้บรรดาพยานหลักฐานที่เสนอต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (ร่างมาตรา ๑๙) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๓๐^{๕๗} ของอนุสัญญา

๑๙ Article 17

The sole fact that a decision relating to custody has been given in or is entitled to recognition in the requested State shall not be a ground for refusing to return a child under this Convention, but the judicial or administrative authorities of the requested State may take account of the reasons for that decision in applying this Convention.

^{๕๕} Article 21

An application to make arrangements for organising or securing the effective exercise of rights of access may be presented to the Central Authorities of the Contracting States in the same way as an application for the return of a child.

The Central Authorities are bound by the obligations of co-operation which are set forth in Article 7 to promote the peaceful enjoyment of access rights and the fulfilment of any conditions to which the exercise of those rights may be subject. The Central Authorities shall take steps to remove, as far as possible, all obstacles to the exercise of such rights.

The Central Authorities, either directly or through intermediaries, may initiate or assist in the institution of proceedings with a view to organizing or protecting these rights and securing respect for the conditions to which the exercise of these rights may be subject.

^{๕๖} Article 30

Any application submitted to the Central Authorities or directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State in accordance with the terms of this Convention, together with documents and any other information appended thereto or provided by a Central Authority, shall be admissible in the courts or administrative authorities of the Contracting States.

(๒) กำหนดให้คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ (ร่างมาตรา ๒๐) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๔^{๖๖} ของอนุสัญญา

(๓) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่ยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๒๑) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๕^{๖๗} ของอนุสัญญา

(๔) กำหนดห้ามเว่ยกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลาง หรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๒) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๖^{๖๘} ของอนุสัญญา

(๕) กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๒๓) และกำหนดให้บรรดาค่าใช้จ่ายต่างๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๔) รวมทั้งกำหนดให้การยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้คำสั่งส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจขอรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาล หรือจะยื่นคำขอในระยะเวลาใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่.เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก กำหนดอายุความหรือที่ปรึกษากฎหมาย

^{๖๖} Article 24

Any application, communication or other document sent to the Central Authority of the requested State shall be in the original language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the requested State or, where that is not feasible, a translation into French or English.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, object to the use of either French or English, but not both, in any application, communication or other document sent to its Central Authority.

^{๖๗} Article 29

This Convention shall not preclude any person, institution or body who claims that there has been a breach of custody or access rights within the meaning of Article 3 or 21 from applying directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State, whether or not under the provisions of this Convention.

^{๖๘} Article 22

No security, bond or deposit, however described, shall be required to guarantee the payment of costs and expenses in the judicial or administrative proceedings falling within the scope of this Convention.

และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน และให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (ร่างมาตรา ๒๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๖^{๒๐} ของอนุสัญญา

---

^{๒๐} Article 26

Each Central Authority shall bear its own costs in applying this Convention.

Central Authorities and other public services of Contracting States shall not impose any charges in relation to applications submitted under this Convention. In particular, they may not require any payment from the applicant towards the costs and expenses of the proceedings or, where applicable, those arising from the participation of legal counsel or advisers. However, they may require the payment of the expenses incurred or to be incurred in implementing the return of the child.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, declare that it shall not be bound to assume any costs referred to in the preceding paragraph resulting from the participation of legal counsel or advisers or from court proceedings, except insofar as those costs may be covered by its system of legal aid and advice.

Upon ordering the return of a child or issuing an order concerning rights of access under this Convention, the judicial or administrative authorities may, where appropriate, direct the person who removed or retained the child, or who prevented the exercise of rights of access, to pay necessary expenses incurred by or on behalf of the applicant, including travel expenses, any costs incurred or payments made for locating the child, the costs of legal representation of the applicant, and those of returning the child.

Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction

อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ

<p>The States signatory to the present Convention. Firmly convinced that the interests of children are of paramount importance in matters relating to their custody.</p>	<p>รัฐซึ่งร่วมลงนามในอนุสัญญานี้ เชื่อมั่นว่าในเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจปกครองเด็กนั้น ประโยชน์ของเด็กเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด</p>
<p>Desiring to protect children internationally from the harmful effects of their wrongful removal or retention and to establish procedures to ensure their prompt return to the State of their habitual residence, as well as to secure protection for rights of access.</p>	<p>ปรารถนาที่จะปกป้องเด็กในระดับระหว่าง ประเทศให้พ้นจากอันตรายที่เกิดจากการถูก เคลื่อนย้ายหรือถูกหน่วงเหนี่ยวโดยมิชอบ และ จะจัดให้มีกระบวนการในการส่งคืนเด็กกลับสู่ ประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยรวดเร็ว รวมทั้งจะ รับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิที่จะได้พบและเยี่ยม เยียนซึ่งกันและกัน (ระหว่างเด็กกับบิดาหรือ มารดา)</p>
<p>Have resolved to conclude a Convention to this effect, and have agreed upon the following provisions.-</p>	<p>จึงได้ร่วมกันกำหนดให้มีอนุสัญญานี้ขึ้นเพื่อ วัตถุประสงค์ดังกล่าว และได้ตกลงกันใน บทบัญญัติต่อไปนี้</p>
<p>CHAPTER 1 – SCOPE OF THE CONVENTION</p>	<p><u>หมวด 1 ขอบข่ายของอนุสัญญา</u></p>
<p><i>Article 1</i></p>	<p>ข้อ 1 อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะ</p>
<p>The objects of the present Convention are- <i>a</i> to secure the prompt return of children wrongfully removed to or retained in any Contracting State ; and</p>	<p>ก ให้มีการประกันการดำเนินการส่งตัวเด็ก ซึ่งถูกลักพา หรือถูกหน่วงเหนี่ยวโดยมิชอบด้วย กฎหมายที่อยู่ในรัฐภาคีใดกลับคืนโดยเร็ว และ</p>
<p><i>b</i> to ensure that rights of custody and of access under the law of one Contracting State are effectively respected in the other Contracting States.</p>	<p>ข ให้มีการประกันว่าอำนาจในการปกครอง และสิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน ภายใต้กฎหมายของรัฐภาคีหนึ่ง จะได้รับการ รับรองให้มีผลในรัฐภาคีนั้น</p>

<p><i>Article 2</i></p> <p>Contracting States shall take all appropriate measures to secure within their territories the implementation of the objects of the Convention. For this purpose they shall use the most expeditious procedures available.</p> <p><i>Article 3</i></p> <p>The removal or the retention of a child is to be considered wrongful where-</p> <p>A it is in breach of rights of custody attributed to a person, an institution or any other body, either jointly or alone, under the law of the State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention ; and</p> <p>B at the time of removal or retention those rights were actually exercised, either jointly or alone, or would have been so exercised but for the removal or retention.</p> <p>The rights of custody mentioned in subparagraph a above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.</p>	<p>ข้อ 2 รัฐภาคีจะต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมทุกประการ เพื่อให้ประกันว่าจะมีการอนุวัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาภายในอาณาเขตของรัฐนั้น</p> <p>เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐภาคีจะต้องใช้กระบวนการพิจารณาที่รวดเร็วที่สุดเท่าที่มีอยู่</p> <p>ข้อ 3 การเคลื่อนย้ายหรือการหน่วงเหนี่ยวเด็กถือว่าเป็นการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย เมื่อ</p> <p>ก เป็นการละเมิดอำนาจในการปกครองเด็กที่กำหนดให้แก่บุคคล สถาบัน หรือองค์กรใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้อำนาจร่วมกันหรือโดยลำพัง ภายใต้กฎหมายของรัฐที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเป็นแห่งสุดท้ายก่อนถูกลักพาหรือถูกหน่วงเหนี่ยว และ</p> <p>ข ในขณะที่มีการเคลื่อนย้ายหรือการหน่วงเหนี่ยวเด็กได้มีการใช้อำนาจปกครองเด็กนั้นอยู่ตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ร่วมกันหรือโดยลำพัง หรือหากไม่มีการเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวก็จะได้มีการใช้อำนาจปกครองนั้น</p> <p>อำนาจในการปกครองที่กล่าวถึงในข้อ (ก) กล่าวโดยเฉพาะอาจเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาล หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเป็นผลจากข้อตกลงที่มีผลตามกฎหมาย ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายของรัฐนั้น</p>
---	--

Article 4

The Convention shall apply to any child who was habitually resident in a Contracting State immediately before any breach of custody or access rights. The Convention shall cease to apply when the child attains the age of 16 years.

Article 5

For the purposes of this Convention-

A 'rights of custody' shall include rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence;

B 'rights of access' shall include the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence.

CHAPTER II – CENTRAL AUTHORITIES

Article 6

A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.

Federal States. States with more than one system of law or States having autonomous territorial organizations shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial extent of their powers.

ข้อ 4 อนุสัญญานี้จะใช้แก่เด็กที่มีถิ่นที่อยู่ปกติเป็นแห่งสุดท้ายอยู่ในรัฐภาคี ก่อนการละเมิดอำนาจปกครองหรือสิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน และจะยุติการบังคับใช้เมื่อเด็กมีอายุครบ 16 ปี

ข้อ 5 เพื่อวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้

ก อำนาจในการปกครอง หมายถึง สิทธิที่เกี่ยวกับการดูแลตัวเด็กและหมายถึง โดยเฉพาะสิทธิในการกำหนดถิ่นที่อยู่ของเด็ก

ข สิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน หมายถึง สิทธิในการนำเด็กออกไปนอกถิ่นที่อยู่ปกติไปยังสถานที่อื่นได้ภายในระยะเวลาจำกัด

หมวด 2 ผู้ประสานงานกลาง

ข้อ 6 ให้รัฐภาคีจัดให้มีผู้ประสานงานกลางมีหน้าที่ปฏิบัติการตามที่อนุสัญญากำหนดไว้

สหพันธรัฐ รัฐซึ่งมีกฎหมายมากกว่า 1 ระบบ หรือ รัฐซึ่งมีเขตปกครองอิสระอาจแต่งตั้งผู้ประสานงานกลางได้มากกว่า 1 หน่วย โดยให้กำหนดเขตอำนาจของผู้ประสานงานกลางนั้นไว้

Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which applications may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

Article 7

Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their respective States to secure the prompt return of children and to achieve the other objects of this Convention.

In particular, either directly or through any intermediary, they shall take all appropriate measures-

A to discover the whereabouts of a child who has been wrongfully removed or retained;

B to prevent further harm to the child or prejudice to interested parties by taking or causing to be taken provisional measures;

C to secure the voluntary return of the child or to bring about an amicable resolution of the issues;

D to exchange, where desirable, information relating to the social background of the child;

ในกรณีที่รัฐใดได้แต่งตั้งผู้ประสานงานกลางมากกว่า 1 หน่วย รัฐนั้นต้องกำหนดว่าจะให้ผู้ประสานงานกลางหน่วยใดเป็นผู้รับคำร้องขอ เพื่อส่งคำร้องนั้นต่อไปยังผู้ประสานงานกลางที่เหมาะสมภายในรัฐนั้น

ข้อ 7 ให้ผู้ประสานงานกลางทั้งหลายร่วมมือซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในแต่ละของรัฐ เพื่อจัดให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็ว และเพื่อให้บรรลुวัตถุประสงค์อื่นของอนุสัญญา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อ

ก ค้นหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกเคลื่อนย้ายหรือถูกหน่วงเหนี่ยวโดยมิชอบ

ข ป้องกันเด็กมิให้ได้รับอันตรายเพิ่มขึ้นหรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการเองหรือก่อให้เกิดการดำเนินการตามมาตรการชั่วคราว

ค จัดให้มีการส่งคืนตัวเด็กโดยสมัครใจ หรือดำเนินการให้มีการระงับข้อขัดแย้งโดยวิธีการฉันทมิตร

ง แลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังทางสังคมของเด็กในกรณีจำเป็น

E to provide information of a general character as to the law of their State in connection with the application of the Convention;

F to initiate or facilitate the institution of judicial or administrative proceedings with a view to obtaining the return of the child and, in a proper case, to make arrangements for organizing or securing the effective exercise of rights of access;

G where the circumstances so require, to provide or facilitate the provision of legal aid and advice, including the participation of legal counsel and advisers;

H to provide such administrative arrangements as may be necessary and appropriate to secure the safe return of the child;

I to keep each other informed with respect to the operation of this Convention and, as far as possible, to eliminate any obstacles to its application.

CHAPTER III – RETURN OF CHILDREN

Article 8

Any person, institution or other body claiming that a child has been removed or retained in breach of custody rights may apply either to the Central Authority of the child's habitual residence or to the Central Authority of any other Contracting State for assistance in securing the return of the child.

จ ให้ข้อมูลทั่วไปในด้านกฎหมายของรัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามอนุสัญญา

ฉ ริเริ่ม สนับสนุน การจัดให้มีกระบวนการ ทางศาลหรือทางฝ่ายปกครอง โดยมุ่งหมายให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และในกรณีที่เหมาะสม ดำเนินการจัดการหรือประกันให้การใช้สิทธิที่จะ ได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

ช ในกรณีที่จำเป็น จัดหรือสนับสนุนให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือการให้คำปรึกษา ทางกฎหมาย รวมทั้งการจัดให้มีทนายความหรือที่ ปรึกษาทางกฎหมายเข้าร่วมด้วย

ซ จัดให้มีการเตรียมการดำเนินการทาง ปกครองเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อประกัน การส่งคืนตัวเด็กโดยสวัสดิภาพ

ญ ประสานข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ ตามอนุสัญญา และดำเนินการต่าง ๆ เท่าที่สามารถ จะกระทำได้ เพื่อขจัดอุปสรรคในการดำเนินงาน

หมวด 3 การส่งคืนตัวเด็ก

ข้อ 8 บุคคล สถาบัน หรือองค์กรอื่นใดที่อ้างว่า เด็กถูกเคลื่อนย้าย หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังโดย ละเมิดอำนาจปกครอง อาจยื่นคำร้องขอต่อผู้ ประสานงานกลางซึ่งเด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติอยู่ในเขต อำนาจหรือต่อผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีอื่น เพื่อขอความช่วยเหลือในการดำเนินการส่งคืนตัว เด็ก

The application shall contain—

A information concerning the identity of the applicant, of the child and of the person alleged to have removed or retained the child:

B where available, the date of birth of the child:

C the grounds on which the applicant's claim for return of the child is based:

D all available information relating to the whereabouts of the child and the identity of the person with whom the child is presumed to be.

The application may be accompanied or supplemented by-

E an authenticated copy of any relevant decision or agreement:

F a certificate or an affidavit emanating from a Central Authority, or other competent authority of the State of the child's habitual residence, or from a qualified person, concerning the relevant law of that State:

G any other relevant document.

Article 9

If the Central Authority which receives an application referred to in Article 8 has reason to believe that the child is in another Contracting State, it shall directly and without

คำร้องขอจะต้องระบุ

ก ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอ ของเด็ก และของผู้ถูกกล่าวเป็นผู้เคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังเด็ก

ข วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก (ถ้ามี)

ค เหตุผลที่สนับสนุนข้ออ้างของผู้ร้องขอ เพื่อให้มีการส่งคืนตัวเด็ก

ง ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็กและข้อมูลแสดงตัวบุคคลของผู้ที่เชื่อว่าเด็กน่าจะอยู่ด้วย

คำร้องขอประกอบด้วย

จ สำเนาคำวินิจฉัย หรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องซึ่งมีคำรับรองถูกต้อง

ฉ หนังสือรับรอง หรือคำให้การเป็นลายลักษณ์อักษรที่เกี่ยวกับกฎหมายของรัฐ ซึ่งเด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่ออกให้โดยผู้ประสานงานกลาง หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐดังกล่าว หรือจากบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติในเรื่องนั้น

ช เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 9 ในกรณีที่ผู้ประสานงานกลาง ซึ่งได้รับคำร้องตามความในข้อ 8 มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กอยู่ในรัฐภาคีอื่น จะต้องดำเนินการส่งคำร้องขอนั้นไปให้ผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีดังกล่าว โดยตรงอย่างไม่ชักช้า พร้อมกับแจ้งให้ผู้ประสานงาน

delay transmit the application to the Central Authority of that Contracting State and inform the requesting Central Authority, or the applicant, as the case may be.

Article 10

The Central Authority of the State where the child is shall take or cause to be taken all appropriate measures in order to obtain the voluntary return of the child.

Article 11

The judicial or administrative authorities of Contracting States shall act expeditiously in proceedings for the return of children. If the judicial or administrative authority concerned has not reached a decision within six weeks from the date of commencement of the proceedings, the applicant or the Central Authority of the requested State, on its own initiative or if asked by the Central Authority of the requesting State. Shall have the right to request a statement of the reasons for the delay. If a reply is received by the Central Authority of the requested State, that Authority shall transmit the reply to the Central Authority of the requesting State, or to the applicant, as the case may be.

กลางที่ร้องขอ หรือผู้ร้องขอแล้วแต่กรณีได้ทราบ

ข้อ 10 ผู้ประสานงานกลางของรัฐที่เด็กอยู่ จะต้องดำเนินการหรือจัดให้มีการดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสมเพื่อที่จะนำเด็กส่งกลับคืนโดยสมัครใจ

ข้อ 11 หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามกระบวนการต่างๆ อย่างเร่งด่วนเพื่อการส่งคืนตัวเด็ก

ในกรณีที่หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องมิได้มีคำวินิจฉัยใดๆ ภายใน 6 สัปดาห์ นับแต่วันเริ่มต้นของการดำเนินการตามกระบวนการ เพื่อให้มีการส่งคืนเด็กผู้ร้องขอ หรือผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ได้รับคำร้องขอ จะโดยความริเริ่มของตนเองหรือเมื่อได้รับคำขอจากผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ร้องขอ ก็ตาม มีสิทธิที่จะขอทราบเหตุแห่งความล่าช้านั้นได้ ถ้าผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ได้รับคำร้องขอได้รับคำตอบแล้ว ให้ผู้ประสานงานกลางนั้นส่งคำตอบต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ร้องขอ หรือผู้ร้องขอแล้วแต่กรณี

Article 12

Where a child has been wrongfully removed or retained in terms of Article 3 and, at the date of the commencement of the proceedings before the judicial or administrative authority of the Contracting State where the child is, a period of less than one year has elapsed from the date of the wrongful removal or retention, the authority concerned shall order the return of the child forthwith.

The judicial or administrative authority, even where the proceedings have been commenced after the expiration of the period of one year referred to in the preceding paragraph, shall also order the return of the child, unless it is demonstrated that the child is now settled in its new environment.

Where the judicial or administrative authority in the requested State has reason to believe that the child has been taken to another State, it may stay the proceedings or dismiss the application for the return of the child.

Article 13

Notwithstanding the provisions of the preceding Article, the judicial or administrative Authority of the requested State is not bound to order the return of the child if the person,

ข้อ 12 ในกรณีที่เด็กถูกเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังโดยมิชอบตามความในข้อ 3 และระยะเวลาตั้งแต่เด็กถูกเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังได้ผ่านพ้นไปยังไม่ถึง 1 ปี ให้นหน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องส่งคืนตัวเด็กโดยพลันได้ ณ วันเริ่มต้นของการดำเนินกระบวนการต่อหน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐภาคีที่เด็กมีตัวอยู่

ถึงแม้ว่าการดำเนินกระบวนการเพื่อขอให้มีการส่งคืนตัวเด็ก จะได้เริ่มต้นหลังจากกำหนดเวลา 1 ปี ตามความในวรรคหนึ่งได้ผ่านพ้นไปแล้ว หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองก็ยังคงสามารถสั่งให้มีการส่งคืนตัวเด็กได้ เว้นแต่จะแสดงได้ว่าเด็กนั้น ได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่นั้นแล้ว

ในกรณีที่หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐที่ได้รับคำร้องขอ มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กได้ถูกนำตัวไปยังรัฐอื่นแล้ว หน่วยงานดังกล่าวจะมีคำสั่งให้พักการดำเนินกระบวนการ หรือจำหน่ายคำร้องขอเพื่อการส่งคืนตัวเด็กเสียก็ได้

ข้อ 13 หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐที่ได้รับคำร้องขอไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งให้ส่งคืนตัวเด็กตามความในบทบัญญัติข้อ 12 ถ้าบุคคลหรือสถาบันหรือองค์กรอื่นใด ซึ่งคัดค้านการขอให้ส่งคืนตัวเด็กสามารถพิสูจน์ได้ว่า

Institution or other body which opposes its return establishes that-

A the person, institution or other body having the care of the person of the child was not actually exercising the custody rights at the time of removal or retention, or had consented to or subsequently acquiesced in the removal or retention; or

B there is a grave risk that his or her return would expose the child to physical or psychological harm or otherwise place the child in an intolerable situation.

The judicial or administrative authority may also refuse to order the return of the child if it finds that the child objects to being returned and has attained an age and degree of maturity at which it is appropriate to take account of its views.

In considering the circumstances referred to in this Article, the judicial and administrative authorities shall take into account the information relating to the social background of the child provided by the Central Authority or other competent authority of the child's habitual residence.

ก ในขณะที่มีการเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยว กักขัง เด็ก บุคคลหรือสถาบัน หรือองค์กรอื่นใดที่ดูแลตัวเด็กนั้นอยู่ มิใช่ผู้ใช้อำนาจปกครองอย่างแท้จริง หรือได้ให้ความยินยอมหรือยอมรับในภายหลังในการเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังนั้น

ข มีความเสี่ยงอย่างสูงว่าการส่งคืนตัวเด็กจะทำให้เด็กประสบกับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือมีเช่นนั้นก็จะทำให้เด็กนั้นตกอยู่ในสภาพที่ไม่พึงปรารถนา

หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครอง อาจปฏิเสธที่จะสั่งให้ส่งคืนตัวเด็ก ถ้าปรากฏว่าเด็กนั้นได้แย้งการส่งกลับและเด็กนั้นมีอายุและวุฒิภาวะในระดับที่สมควรที่จะต้องคำนึงถึงความเห็นของเด็กนั้นด้วย

ในการพิจารณาถึงสถานการณ์ที่อ้างถึงในข้อนี้ หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการและทางฝ่ายปกครองจะต้องคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางสังคมของเด็กตามที่นำเสนอ โดยผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแห่งท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติ

Article 14

In ascertaining whether there has been a wrongful removal or retention within the meaning of Article 3, the judicial or administrative authorities of the requested State may take notice directly of the law of, and of judicial or administrative decisions, formally recognized or not in the State of the habitual residence of the child, without recourse to the specific procedures for the proof of that law or for the recognition of foreign decisions which would otherwise be applicable.

Article 15

The judicial or administrative authorities of a Contracting State may, prior to the making of an order for the return of the child, request that the applicant obtain from the authorities of the State of the habitual residence of the child a decision or other determination that the removal or retention was wrongful within the meaning of Article 3 of the Convention, where such a decision or determination may be obtained in that State. The Central Authorities of the Contracting States shall so far as practicable assist applicants to obtain such a decision or determination.

ข้อ 14 ในการพิจารณาให้แน่ชัดว่ามีการเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังเด็กโดยมิชอบตามความในข้อ 3 หรือไม่ หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐที่ได้รับคำร้องขอ ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามกระบวนการ วิธีพิจารณาเฉพาะเพื่อการพิสูจน์ข้อกฎหมายหรือการยอมรับคำวินิจฉัยจากต่างประเทศ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในกรณีทั่วไป อาจรับทราบได้โดยตรงถึงหลักกฎหมายและคำวินิจฉัยทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐ ซึ่งเด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติ ไม่ว่าหลักกฎหมายและคำวินิจฉัยนั้น จะได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในรัฐดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม

ข้อ 15 ก่อนที่จะมีคำสั่งให้ส่งคืนตัวเด็ก หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐภาคี อาจขอให้ผู้ร้องขอได้มาซึ่งคำวินิจฉัยชี้ขาดจากองค์กรที่มีอำนาจของรัฐที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติ ที่แสดงว่าการเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังเด็กเป็นการกระทำโดยมิชอบตามความในข้อ 3 ของอนุสัญญานี้ ในกรณีที่คำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น อาจขอรับได้ในรัฐดังกล่าว ผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร้องขอเท่าที่สามารถจะปฏิบัติได้ เพื่อให้ได้รับคำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าว

Article 16

After receiving notice of a wrongful removal or retention of a child in the sense of Article 3, the judicial or administrative authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which it has been retained shall not decide on the merits of rights of custody until it has been determined that the child is not to be returned under this convention or unless an application under this convention is not lodged within a reasonable time following receipt of the notice.

Article 17

The sole fact that a decision relating to custody has been given in or is entitled to recognition in the requested State shall not be a ground for refusing to return a child under this Convention, but the judicial or administrative authorities of the requested State may take account of the reasons for that decision in applying this Convention.

Article 18

The provisions of this Chapter do not limit the power of a judicial or administrative authority to order the return of the child at any time.

ข้อ 16 หลังจากที่ได้รับแจ้งเรื่องการเคลื่อนย้ายหรือ
หน่วงเหนี่ยวกักขังเด็กโดยมิชอบตามความในข้อ 3
หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครอง
ของรัฐภาคีซึ่งเด็กถูกเคลื่อนย้ายไปอยู่หรือถูกหน่วง
เหนี่ยวกักขังอยู่ จะต้องไม่วินิจฉัยในเนื้อหาแห่ง
อำนาจปกครองของเด็กจนกว่าจะมีการชี้ขาด
เสียก่อนว่าเด็กนั้นจะไม่ถูกส่งคืนหรือเว้นแต่คำร้อง
ขอที่ขึ้นตามอนุสัญญานี้ จะมีได้ขึ้นภายใน
กำหนดเวลาตามสมควร หลังจากที่ได้รับแจ้งถึง
เรื่องการเคลื่อนย้ายหรือถูกหน่วงเหนี่ยว กักขัง
เด็กโดยมิชอบ

ข้อ 17 ข้อเท็จจริงเพียงประการเดียวที่ว่าอำนาจ
ปกครองเด็กได้มีการวินิจฉัยหรือได้รับการยอมรับ
ในรัฐที่ถูกร้องขอแล้ว จะไม่อาจใช้เป็นเหตุแห่ง
การปฏิเสธที่จะไม่ส่งคืนตัวเด็กตามอนุสัญญานี้
แต่หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครอง
ของรัฐที่ได้รับคำร้องขออาจรับฟังเหตุผลของคำ
วินิจฉัยดังกล่าวประกอบการดำเนินการตาม
อนุสัญญานี้ก็ได้

ข้อ 18 บทบัญญัติแห่งหมวดนี้ มิได้จำกัดอำนาจ
ของหน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่าย
ปกครองที่จะออกคำสั่งให้ส่งคืนตัวเด็กไม่ว่าใน
เวลาใด

Article 19

A decision under this Convention concerning the return of the child shall not be taken to be a determination on the merits of any custody issue.

Article 20

The return of the child under the provisions of Article 12 may be refused if this would not be permitted by the fundamental principles of the requested State relating to the protection of human rights and fundamental freedoms.

CHAPTER IV - RIGHTS OF ACCESS

Article 21

An application to make arrangements for organizing or securing the effective exercise of rights of access may be presented to the Central Authorities of the Contracting States in the same way as an application for the return of a child.

The Central Authorities are bound by the obligations of co-operation which are set forth in Article 7 to promote the peaceful enjoyment of access rights and the fulfilment of any conditions to which the exercise of those rights may be subject. The Central Authorities shall take steps to remove, as far as possible,

ข้อ 19 คำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับการส่งคืนตัวเด็กตามอนุสัญญาฯ นี้ มิให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดในเนื้อหาของประเด็นที่เกี่ยวกับอำนาจปกครองใด ๆ

ข้อ 20 การส่งคืนตัวเด็กตามความในข้อ 12 อาจจะถูกปฏิเสธได้ ถ้าการส่งคืนตัวเด็กนี้ จะเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของรัฐที่ได้รับคำร้องขอที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

หมวด 4 สิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน

ข้อ 21 คำร้องขอให้มีการเตรียมการเพื่อนำไปสู่การใช้สิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถยื่นต่อผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีได้ โดยวิธีเดียวกันกับการยื่นคำร้องขอเพื่อให้มีการส่งคืนตัวเด็ก

ผู้ประสานงานกลางจะต้องถูกผูกพันตามพันธกรณีแห่งความร่วมมือที่ระบุไว้ในข้อ 7 เพื่อส่งเสริมให้การใช้สิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และเพื่อการบรรลุผลแห่งเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำกับการใช้สิทธิดังกล่าว ผู้ประสานงานกลางจะต้องดำเนินการเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เพื่อจัดอุปสรรคต่อการใช้

all obstacles to the exercise of such rights.
The Central Authorities, either directly or through intermediaries, may initiate or assist in the institution of proceedings with a view to organizing or protecting these rights and securing respect for the conditions to which the exercise of these rights may be subject.

CHAPTER V – GENERAL PROVISIONS

Article 22

No security, bond or deposit, however described, shall be required to guarantee the payment of costs and expenses in the judicial or administrative proceedings falling within the scope of this Convention.

Article 23

No legalization or similar formality may be required in the context of this Convention.

Article 24

Any application, communication or other document sent to the Central Authority of the requested State shall be in the original language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the requested State or, where that is not feasible, a translation into French or English.

สิทธิดังกล่าว ผู้ประสานงานกลางไม่ว่าโดยตนเองหรือผ่านหน่วยงานอื่น อาจริเริ่มหรือให้ความช่วยเหลือ ในการดำเนินกระบวนการต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะจัดตั้งหรือคุ้มครองสิทธินั้น และจัดให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำกับสิทธิดังกล่าว

หมวด 5 ข้อบัญญัติทั่วไป

ข้อ 22 การเรียกประกัน หลักประกันหรือมัดจำไม่ไว้ในลักษณะใด เพื่อเป็นประกันแก่การชำระค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีทางศาล หรือทางปกครองภายในขอบเขตแห่งอนุสัญญานี้จะกระทำมิได้

ข้อ 23 การดำเนินการภายในบริบทแห่งอนุสัญญานี้ ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการทำนิติกรรม หรือการทำแบบพิธีในการรับรองแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน

ข้อ 24 คำร้องขอ (หนังสือสื่อสาร) หรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ได้รับคำร้องขอ จะต้องเป็นภาษาของรัฐที่ร้องขอ และต้องมีคำแปลเป็นภาษาราชการของรัฐที่ได้รับคำร้องขอ ประกอบด้วย หรือในกรณีที่ไม่สามารถจะทำคำแปลเช่นนั้นได้ ให้ทำคำแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาอังกฤษ

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, object to the use of either French or English, but not both, in any application, communication or other document sent to its Central Authority.

Article 25

Nationals of the Contracting States and persons who are habitually resident within those States shall be entitled in matters concerned with the application of this Convention to legal aid and advice in any other Contracting State on the same conditions as if they themselves were nationals of and habitually resident in that State.

Article 26

Each Central Authority shall bear its own costs in applying this Convention. Central Authorities and other public services of Contracting States shall not impose any charges in relation to applications submitted under this Convention. In particular, they may not require any payment from the applicant towards the costs and expenses of the proceedings or, where applicable, those arising

อย่างไรก็ตาม หากมีการตั้งข้อสงวนไว้ตามความในข้อ 42 รัฐภาคีอาจจะปฏิเสธการใช้ภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาอังกฤษ ภาษาใดภาษาหนึ่งในคำร้องขอ (หนังสือสื่อสาร) หรือเอกสารอย่างอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางของรัฐนั้น

ข้อ 25 คนชาติของรัฐภาคีและบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ปกติอยู่ในรัฐภาคีนั้น มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำทางกฎหมายในรัฐภาคีอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญานี้ ในลักษณะเดียวกับคนต่างชาตินของรัฐดังกล่าวหรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ปกติอยู่ในรัฐนั้น

ข้อ 26 ในการดำเนินงานตามอนุสัญญานี้ ผู้ประสานงานกลางแต่ละแห่ง จะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของตนเอง

ผู้ประสานงานกลางและองค์กรบริการสาธารณะอื่นของรัฐภาคีจะต้องไม่เรียกหรือค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการร้องขอที่ยื่นตามอนุสัญญานี้ กล่าวโดยเฉพาะก็คือผู้ยื่นคำร้องขอจะไม่ถูกเรียกหรือให้ต้องชำระเงินจำนวนใด ๆ เพื่อเป็นค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการในเรื่องนั้น หรือหากมีทนายความหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายเข้าร่วมดำเนินการในเรื่องนั้น

From the participation of legal counsel or advisers. However, they may require the payment of the expenses incurred or to be incurred in implementing the return of the child.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, declare that it shall not be bound to assume any costs referred to in the preceding paragraph resulting from the participation of legal counsel or advisers or from court proceedings, except insofar as those costs may be covered by its system of legal aid and advice.

Upon ordering the return of a child or issuing an order concerning rights of access under this Convention, the judicial or administrative authorities may, where appropriate, direct the person who removed or retained the child, or who prevented the exercise of rights of access, to pay necessary expenses incurred by or on behalf of the applicant, including travel expenses, any costs incurred or payments made for locating the child, the costs of legal representation of the applicant, and those of returning the child.

ผู้ร้องขอไม่ต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ผู้ประสานงานกลางหรือองค์กรบริการทางสาธารณะอาจเรียกหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น จากการส่งคืนตัวเด็กก็ได้

อย่างไรก็ตาม หากมีการตั้งข้อสงวนไว้ตามความในข้อ 42 รัฐภาคีอาจแสดงเจตจำนงว่าจะไม่รับภาระในค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายหรือจากการดำเนินการกระบวนการพิจารณาทางศาล เว้นแต่ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายดังกล่าวนั้น จะได้รับความช่วยเหลือจากระบบการให้ความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาทางกฎหมายของรัฐดังกล่าวอยู่แล้ว

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร เมื่อมีการออกคำสั่งให้ส่งคืนตัวเด็ก หรือคำสั่งเกี่ยวกับสิทธิที่จะพบปะและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันตามอนุสัญญานี้ หน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครอง อาจกำหนดให้บุคคลที่เคลื่อนย้าย หน่วยงานนี้ ยกขัง หรือบุคคลที่ขัดขวางการใช้สิทธิที่จะพบปะและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน ต้องรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าธรรมเนียมหรือการชำระเงินจำนวนใด ๆ ที่เกิดจากการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายของการมีตัวแทนของกฎหมายของผู้ยื่นคำร้องขอและค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการส่งคืนตัวเด็ก

Article 27

When it is manifest that the requirements of this Convention are not fulfilled or that the application is otherwise not well founded, a Central Authority is not bound to accept the application. In that case, the Central Authority shall forthwith inform the applicant or the Central Authority through which the application was submitted, as the case may be, of its reasons.

Article 28

A Central Authority may require that the application be accompanied by a written authorization empowering it to act on behalf of the applicant, or to designate a representative so to act.

Article 29

This Convention shall not preclude any person, institution or body who claims that there has been a breach of custody or access rights within the meaning of Article 3 or 21 from applying directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State, whether or not under the provisions of this Convention.

ข้อ 27 เมื่อปรากฏว่า กรณีมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งอนุสัญญาฯ นี้ หรือคำร้องขอไม่มีมูล ผู้ประสานงานกลางย่อมไม่ผูกพันที่จะรับคำร้องขอ ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ประสานงานกลางจะต้องแจ้งเหตุผลแห่งการไม่รับคำร้องนั้น ให้ผู้ร้องขอหรือผู้ประสานงานกลางซึ่งดำเนินการแทนผู้ร้องขอทราบโดยพลัน

ข้อ 28 ผู้ประสานงานกลางอาจกำหนดให้ต้องแนบหนังสือมอบอำนาจให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการแทนผู้ร้องขอ หรือแต่งตั้งผู้แทนเป็นผู้ดำเนินการแทนผู้ร้องขอมาพร้อมกับคำร้องขอด้วยก็ได้

ข้อ 29 อนุสัญญาฯ นี้จะไม่ตัดสิทธิบุคคล สถาบัน หรือองค์กรใดที่อ้างว่ามีการละเมิดอำนาจปกครอง หรือสิทธิที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน ตามความในข้อ 3 หรือข้อ 21 ที่จะยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อหน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐภาคี ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำร้องตามความแห่งอนุสัญญาฯ นี้หรือไม่ก็ตาม

Article 30

Any application submitted to the Central Authorities or directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State in accordance with the terms of this Convention, together with documents and any other information appended thereto or provided by a Central Authority, shall be admissible in the courts or administrative authorities of the contracting States.

Article 31

In relation to a State which in matters of custody of Children has two or more systems of law applicable in different territorial units-
A any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit of that State:

B any reference to the law of the State of habitual residence shall be construed as referring to the law of the territorial unit in that State where the child habitually resides.

Article 32

In relation to a State which in matters of custody of children has two or more systems of law applicable to different categories of persons, any reference to the law of that State shall be construed as referring to the legal system specified by the law of that State.

ข้อ 30 คำร้องขอที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางหรือยื่นโดยตรงต่อหน่วยงานทางฝ่ายตุลาการหรือทางฝ่ายปกครองของรัฐบาลก็ตามความแห่งอนุสัญญา รวมทั้งเอกสารและข้อมูลอื่นที่ยื่นประกอบคำร้องขอหรือที่ออกให้โดยผู้ประสานกลาง สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ในศาล หรือหน่วยงานทางฝ่ายปกครองของรัฐบาลนั้น

ข้อ 31 ส่วนที่เกี่ยวกับรัฐที่มีกฎหมายสองระบบหรือมากกว่า บังคับใช้อยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน

ก การอ้างถึงถิ่นที่อยู่ปกติของบุคคลในรัฐดังกล่าว ให้หมายความถึงถิ่นที่อยู่ปกติภายในเขตพื้นที่ของรัฐนั้น

ข การอ้างถึงกฎหมายของรัฐซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ ให้หมายความถึง เขตพื้นที่ในรัฐนั้น ซึ่งเด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติ

ข้อ 32 ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐที่มีกฎหมายสองระบบหรือมากกว่านั้น ใช้บังคับในเรื่องของการปกครองเด็ก แตกต่างกันไปตามประเภทของบุคคล การอ้างถึงกฎหมายรัฐดังกล่าว ให้หมายความถึงระบบกฎหมายที่กำหนดไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศนั้น

Article 33

A State within which different territorial units have their own rules of law in respect of custody of children shall not be bound to apply this Convention where a State with a unified system of law would not be bound to do so.

Article 34

This Convention shall take priority in matters within its scope over the *Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors*, as between Parties to both Conventions. Otherwise the present Convention shall not restrict the application of an international instrument in force between the State of origin and the State addressed or other law of the State addressed for the purposes of obtaining the return of a child who has been wrongfully removed or retained or of organizing access rights.

Article 35

This Convention shall apply as between Contracting States only to wrongful removals or retentions occurring after its entry into force in those States.

ข้อ 33 ในกรณีที่รัฐที่มีระบบกฎหมายเพียงระบบเดียว ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ รัฐซึ่งมีระบบกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองเด็กหลายระบบแตกต่างกันไปตามเขตพื้นที่ก็ไม่ต้องถูกผูกพันตามอนุสัญญานี้ในกรณีเช่นนั้น

ข้อ 34 อนุสัญญานี้มีศักดิ์เหนือกว่าอนุสัญญาที่ทำขึ้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1961 ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของฝ่ายเจ้าหน้าที่ และกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อการคุ้มครองผู้เยาว์ เฉพาะในระหว่างรัฐที่เป็นภาคีทั้ง 2 อนุสัญญานั้น ในกรณีนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น อนุสัญญานี้จะไม่จำกัดครอนการใช้บังคับความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งคืนตัวเด็กที่ได้มีการเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยว

ข้อ 35 อนุสัญญาฉบับนี้มีผลใช้บังคับระหว่างรัฐภาคีเฉพาะในกรณีที่การเคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังเด็กโดยมิชอบได้เกิดขึ้นภายหลังที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับแก่รัฐภาคนั้น

Where a declaration has been made under Article 39 or 40, the reference in the preceding paragraph to a Contracting State shall be taken to refer to the territorial unit or units in relation to which this Convention applies.

Article 36

Nothing in this Convention shall prevent two or more Contracting States, in order to limit the restrictions to which the return of the child may be subject, from agreeing among themselves to derogate from any provisions of this Convention which may imply such a restriction.

CHAPTER VI – FINAL CLAUSES

Article 37

The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Fourteenth Session.

It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands.

ในกรณีที่ได้มีการแสดงเจตน์จำนงตามข้อ 39 หรือข้อ 40 การอ้างถึงรัฐภาคีตามความในวรรคหนึ่ง ให้ความหมายคือเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดหรือหลายเขต ซึ่งอนุสัญญานี้มีผลบังคับได้

ข้อ 36 อนุสัญญานี้ไม่ห้ามมิให้รัฐภาคีตั้งแต่สองรัฐขึ้นไป ซึ่งวัตถุประสงค์จะลดข้อจำกัดในการส่งคืนตัวเด็กตามอนุสัญญานี้ โดยการทำความตกลงระหว่างกันที่จะไม่บังคับตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยปริยายถึงข้อจำกัดการส่งคืนตัวเด็ก

หมวด 6 บทส่งท้าย

ข้อ 37 อนุสัญญานี้ จะเปิดให้มีการลงนามโดยรัฐ ซึ่งเป็นรัฐสมาชิกของการประชุมกรุงเฮกด้านกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลในการประชุมครั้งที่ 14

จะมีการให้สัตยาบัน ขอมรับหรือให้ความเห็นชอบ และสัตยาบันสารหนังสือขอมรับหรือหนังสือเห็นชอบ จะเก็บรักษาไว้ที่กระทรวงการต่างประเทศของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

Article 38

Any other State may accede to the Convention.

The instrument of accession shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherland.

The Convention shall enter into force for a State acceding to it on the first day of the third calendar month after the deposit of its instrument of accession.

The accession will have effect only as regards the relations between the acceding State and such Contracting States as will have declared their acceptance of the accession. Such a declaration will also have to be made by any Member State ratifying, accepting or approving the Convention after an accession. Such declaration shall be deposited at the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands; this Ministry shall forward, through diplomatic channels, a certified copy to each of the Contracting States.

The Convention will enter into force as between the acceding State and the State that has declared its acceptance of the accession on the first day of the third calendar month after the deposit of the declaration of acceptance.

ข้อ 38 รัฐอื่นใดสามารถให้ภาคยานุวัติอนุสัญญา
นี้

ภาคยานุวัติสารจะต้องเก็บรักษาไว้ที่
กระทรวงการต่างประเทศของราชอาณาจักร
เนเธอร์แลนด์

อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้ต่อรัฐที่ให้ภาค
ยานุวัติ ณ วันแรกของเดือนที่สามตามปฏิทิน
หลังจากที่ได้ส่งมอบภาคยานุวัติสารแล้ว

การภาคยานุวัติจะมีผลผูกพันระหว่างรัฐภาคี
เดิมกับรัฐที่ให้ภาคยานุวัติต่อเมื่อรัฐภาคีเดิม
ประกาศการยอมรับการภาคยานุวัตินั้น การ
ประกาศดังกล่าวจะต้องกระทำโดยรัฐที่เป็นสมาชิก
โดยการให้สัตยาบัน ยอมรับ หรือการเห็นชอบแก่
อนุสัญญานี้ ภายหลังการภาคยานุวัติด้วย
ประกาศดังกล่าวจะต้องเก็บรักษาไว้ที่กระทรวง
การต่างประเทศของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์
ซึ่งกระทรวงเช่นว่านี้จะต้องจัดส่งสำเนารับรอง
ถูกต้องของประเทศดังกล่าวไปให้แก่ละรัฐภาคีโดย
ผ่านช่องทางการทูต

อนุสัญญาจะมีผลบังคับใช้ระหว่างรัฐที่ให้ภาค
ยานุวัติกับรัฐที่ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติ
นั้นในวันแรกของเดือนที่สามตามปฏิทิน หลังจาก
ที่ได้การส่งมอบประกาศยอมรับนั้นแล้ว

Article 39

Any State may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that the Convention shall extend to all the territories for the international relations of which it is responsible, or to one or more of them, Such a declaration shall take effect at the time the Convention enters into force for that State.

Such declaration, as well as any subsequent extension, shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands.

Article 40

If a Contracting State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in this Convention it may at the time of signature, ratification acceptance, approval or accession declare that this Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.

Any such declaration shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.

ข้อ 39 นับแต่วันที่รัฐได้ลงนาม ให้สัตยาบัน ให้การยอมรับ เห็นด้วย หรือให้การภาคยานุวัตร รัฐนั้นมีสิทธิประกาศว่าอนุสัญญานั้นจะมีผลครอบคลุมไปยังเขตอำนาจรัฐทั้งหมด ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งบางส่วนหรือมากกว่าที่รับผิดชอบประกาศจะมีผลบังคับใช้นับแต่วันที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้ต่อรัฐนั้น

ประกาศดังกล่าวรวมถึงผลบังคับที่ใช้ครอบคลุมถึงจะต้องแจ้งต่อกระทรวงการต่างประเทศ แห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

ข้อ 40 รัฐที่มีเขตปกครองสองเขตหรือมากกว่านั้นที่ใช้ระบบกฎหมายที่แตกต่างกันในเรื่องเกี่ยวกับอนุสัญญานี้ อาจประกาศในเวลาที่ยังไม่ลงนาม ให้สัตยาบัน ยอมรับ เห็นด้วย หรือภาคยานุวัตรว่าอนุสัญญานี้มีผลต่อเขตปกครองทุกเขตหรือเขตเดียวหรือมากกว่านั้น โดยประกาศดังกล่าวสามารถแก้ไข และยื่นประกาศที่แก้ไขแล้วได้ตลอดเวลา

ประกาศดังกล่าวต้องแจ้งต่อกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ทราบ และต้องระบุให้แจ้งชัดถึงเขตอำนาจที่อนุสัญญาจะมีผลบังคับใช้

Article 41

Where a Contracting State has a system of government under which executive, judicial and legislative powers are distributed between central and other authorities within that State, its signature or ratification, acceptance or approval of, or accession to this Convention, or its making of any declaration in terms of Article 40 shall carry no implication as to the internal distribution of powers within that State.

Article 42

Any State may, not later than the time of ratification, acceptance, approval or accession, or at the time of making a declaration in terms of Article 39 or 40, make one or both of the reservations provided for in Article 24 and Article 26 third paragraph. No other reservation shall be permitted.

Any State may at any time withdraw a reservation it has made. The withdrawal shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands.

The reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.

ข้อ 41 รัฐภาคีที่ระบบการปกครองที่มีอำนาจบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติที่กระจายกันอยู่ในระหว่างส่วนกลางและองค์กรอื่นที่ใช้อำนาจภายในรัฐนั้น องค์กรทางกฎหมาย และอำนาจนิติบัญญัติ มีการกระจายอำนาจระหว่างอำนาจบริหารและองค์กรอื่นภายในรัฐ การลงนาม การให้สัตยาบัน การยอมรับ เห็นด้วย หรือภาคยานุวัตร รวมถึงประกาศตามข้อ 40 จะไม่กระทบกระเทือนถึงการกระจายอำนาจภายในรัฐนั้น

ข้อ 42 รัฐใด ๆ นับแต่วันที่ได้ให้สัตยาบัน ยอมรับ เห็นด้วย หรือภาคยานุวัตร หรือนับแต่วันที่ได้ประกาศตามความในข้อ 39 และ 40 สามารถตั้งข้อสงวนได้เฉพาะตามความในข้อ 24 และข้อ 26 บรรดสาม เท่านั้น ส่วนข้ออื่นไม่อนุญาตให้ตั้งข้อสงวน

รัฐใด ๆ สามารถถอนข้อสงวนที่ตั้งไว้ได้ตลอดเวลา การถอนข้อสงวนจะต้องแจ้งต่อกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ที่ราบ

ข้อสงวนจะสิ้นผลใช้บังคับในวันแรกของเดือนที่สามตามปฏิทิน นับแต่วันแจ้งตามวรรคสอง

Article 43

The Convention shall enter into force on the first day of the third calendar month after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance, approval or accession referred to in Articles 37 and 38.

Thereafter the Convention shall enter into force-

1 for each State ratifying, accepting, approving or acceding to it subsequently, on the first day of the third calendar month after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession:

2 for any territory or territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 39 or 40, on the first day of the third calendar month after the notification referred to in that Article.

Article 44

The Convention shall remain in force for five years from the date of its entry into force in accordance with the first paragraph of Article 43 even for States which subsequently have ratified, accepted, approved it or acceded to it. If there has been no denunciation, it shall be renewed tacitly every five years.

ข้อ 43 อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้ในวันแรกของเดือนที่สามตามปฏิทิน นับแต่มีการมอบสัตยาบันสาร หนังสือยอมรับ หนังสือเห็นด้วย หรือภาคยานุวัตร ฉบับที่ 3 แล้วตามความในข้อ 37 และข้อ 38

อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้

1. สำหรับแต่ละรัฐที่ให้สัตยาบัน ยอมรับ เห็นด้วย หรือภาคยานุวัตรดังกล่าว นั้น ตามลำดับในวันแรกของเดือนที่สามตามปฏิทิน หลังจากการส่งมอบสัตยาบันสาร หนังสือยอมรับ หนังสือเห็นด้วย หรือภาคยานุวัตรสาร

2. สำหรับเขตดินแดนหรือเขตปกครองที่อนุสัญญามีผลครอบคลุมตามความในข้อ 39 หรือข้อ 40 มีผลในวันแรกของเดือนที่สามตามปฏิทิน หลังจากการแจ้งตามความในข้อดังกล่าวแล้ว

ข้อ 44 อนุสัญญาจะมีสภาพบังคับใช้เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีผลใช้บังคับตามความในวรรคแรกของข้อ 43 ต่อรัฐ ซึ่งได้ให้สัตยาบันยอมรับ เห็นด้วย หรือภาคยานุวัตร

ถ้าไม่มีการบอกเลิกอนุสัญญา ก็จะมีผลบังคับใช้ต่อไปโดยปริยายทุกๆ 5 ปี

Any denunciation shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands at least six months before the expiry of the five year period. It may be limited to certain of the territories or territorial units to which the Convention applies.

The denunciation shall have effect only as regards the State which has notified it. The convention shall remain in force for the other Contracting States.

Article 45

The Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands shall notify the States Members of the Conference, and the States which have acceded in accordance with Article 38, of the following-

- 1 the signatures and ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 37:
- 2 the accessions referred to in Article 38:
- 3 the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 43:
- 4 the extensions referred to in Article 39:
- 5 the declarations referred to in Articles 38 and 40
- 6 the reservations referred to in Article 24 and Article 26, third paragraph, and the withdrawals referred to in Article 42:

การบอกเลิกอนุสัญญาจะต้องแจ้งต่อกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์อย่างน้อย 6 เดือน ก่อนอนุสัญญาจะสิ้นการบังคับใช้ในปีที่ 5 การบอกเลิกจะจำกัดเฉพาะเขตหรือหลายเขตที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับ

การบอกเลิกอนุสัญญาจะมีผลใช้บังคับเฉพาะรัฐที่แจ้งเท่านั้น สำหรับรัฐภาคีอื่นอนุสัญญา ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป

ข้อ 45 กระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ต้องแจ้งรัฐสมาชิกของการประชุม และรัฐที่ภาคยานุวัติตามความในข้อ 38 ทราบดังนี้

1. การลงนามและการให้สัตยาบัน การยอมรับและการเห็นด้วยตามความในข้อ 37
2. การภาคยานุวัติตามความในข้อ 38
3. วันที่อนุสัญญามีผลใช้บังคับตามความในข้อ 43
4. เขตอำนาจที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้ตามความในข้อ 39
5. การประกาศตามความในข้อ 38 และข้อ 40
6. การตั้งข้อสงวนตามความในข้อ 24 และข้อ 26 บรรดสาม และการถอนข้อสงวนตามความในข้อ 42

7 the denunciations referred to in Article 44.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized there to, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the 25th day of October, 1980, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Fourteenth Session.

7. การบอกเลิกตามความในข้อ 44 เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มที่ลงนามข้างท้ายนี้ได้ลงนามในอนุสัญญานี้

ทำ ณ กรุงเฮก ในวันที่ 25 ตุลาคม 1980 ในภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส โดยถือว่าทั้ง 2 ภาษามีความถูกต้อง เท่าเทียมกัน ดังปรากฏอยู่ในสำเนาเอกสารฉบับเดียวกัน ซึ่งเก็บไว้ ณ หอเอกสารสำคัญของรัฐบาลของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ และสำเนารับรองถูกต้องแห่งเอกสารดังกล่าว จะถูกส่งผ่านช่องทางการทูตไปยังแต่ละรัฐ สมาชิกของรัฐ ซึ่งเป็นสมาชิกของการประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล ณ วันที่ที่มีการประชุมสมัยที่ 14

สรุปผลการประชุม
คณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบอนุสัญญา
ว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ

ตามที่ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๕ เห็นชอบให้ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of international Child Abduction, 1980) โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ประสานงานกลางตามอนุสัญญาฯ และวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ดำเนินการประชุมและเป็นฝ่ายเลขานุการ พร้อมทั้งพิจารณาเหตุผลและความจำเป็น รวมถึงหลักการและวัตถุประสงค์ในการยกร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่เพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาฯ โดยมีผลสรุปการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ “ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งว่าด้วยการละเมิดอำนาจปกครองเด็ก พ.ศ. ....”^๑

เหตุผลและความจำเป็นในการยกร่าง^๒

โดยมีเหตุผลและความจำเป็นในการยกร่างกฎหมายตามอนุสัญญาฯ ดังนี้

(๑) มีความจำเป็นต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดไม่สามารถนำไปบังคับกับหน่วยงานอื่นได้

(๒) ประเทศไทยไม่สามารถนำตัวเด็กมาจากบิดาหรือมารดาซึ่งมีอำนาจปกครองได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงาน อีกทั้งการที่ผู้ที่มีอำนาจปกครองเด็กพาเด็กเข้ามาในประเทศไทยไม่เป็นเรื่องทางอาญา จึงไม่อาจขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ทำให้ไม่อาจแยกเด็กจากมารดาหรือบิดาได้

(๓) ความจำเป็นในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ โดยให้ศาลมีคำสั่งให้ส่งเด็กกลับไปยังประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่ปกติ ซึ่งต้องกำหนดวิธีการและขั้นตอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา พระราชบัญญัติประกอบอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็ก

---

^๑ เรียบเรียงโดย นางสาวสุวรรณา พรหมพิมพ์ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ที่มา : สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕.

^๒ การประชุมคณะกรรมการยกร่างฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๙ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๙.

^๓ การประชุมคณะกรรมการยกร่างฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๖ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๖.

ข้ามชาตินี้ เป็นกรณีการแบ่งอำนาจปกครองเด็กโดยตัวเด็กไม่มีปัญหาแต่อย่างใด และมีกระบวนการที่จำเป็นต้องใช้วิธีการทางแพ่ง และเป็นกรณีข้อพิพาทในทางครอบครัวเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครอง ซึ่งควรให้ความช่วยเหลือโดยผู้ประสานงานกลางเข้าไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และกำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงไม่สามารถนำมาตรการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ มารวมไว้ใน พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี ๒๕๔๖ ได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายทั้งสองฉบับแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเด็กเร่ร่อนหรือเด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ถูกทารุณกรรม ฯลฯ และ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กยังมีสภาพบังคับทางอาญาซึ่งระบุการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

นอกจากนี้ ถือเป็น การสร้างกลไกและมาตรการปกป้องคุ้มครองเด็กในระดับระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครองเด็กให้พ้นภัยอันตรายที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายหรือถูกหน่วงเหนี่ยวโดยมิชอบ และจัดให้มีกระบวนการส่งคืนตัวเด็กสู่ประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยรวดเร็ว รวมทั้งให้การคุ้มครองสิทธิของบิดาหรือมารดากับเด็กที่จะได้พบและเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน

ระยะเวลาในการบังคับใช้กฎหมาย^๓

มีการกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับกฎหมายให้แน่นอน เมื่อกฎหมายใช้บังคับไปแล้วระยะหนึ่ง หากจะให้กฎหมายนั้นใช้บังคับต่อไปเมื่อพ้นกำหนดเวลา ส่วนราชการที่รับผิดชอบต้องเสนอร่างกฎหมายใหม่ และอาจพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้นไปในคราวเดียวกัน

กำหนดให้ระยะเวลาสิ้นสุดของกฎหมายสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ซึ่งมีสภาพบังคับใช้เป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่มีผล ใช้บังคับ ถ้าไม่มีการบอกเลิกอนุสัญญาก็จะมีผลบังคับใช้ต่อไปโดยปริยายทุก ๆ ๕ ปี อย่างไรก็ดี หากมีกรณีที่รัฐสภาเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวควรมีสภาพบังคับใช้น้อยกว่า ๕ ปี ก็อาจจะมีการบอกเลิกอนุสัญญาก่อนครบกำหนด ๕ ปี โดยแจ้งต่อกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์อย่างน้อย ๖ เดือน ก่อนอนุสัญญาจะสิ้นการบังคับใช้ในปีที่ ๕ ตามวรรคสามของข้อ ๔๔

บทนิยาม^๔

ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “เด็ก” ให้หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสและให้ระบุในกรณีที่กำลังดำเนินการตามคำร้องขอให้ส่งคืนตัวเด็กอยู่และเด็กนั้นมีอายุถึงสิบหกปีบริบูรณ์หรือพ้นจากอำนาจปกครองของผู้ร้องขอแล้วให้ดำเนินการตามคำร้องขอสิ้นสุดลง

^๓ การประชุมคณะกรรมการร่างฯ การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗.

^๔ การประชุมคณะกรรมการร่างฯ การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗.

อำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลาง^๕

ที่ประชุมได้เห็นชอบกำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงาน โดยให้จำกัดบทบาทของผู้ประสานงานกลางตามพระราชบัญญัตินี้ โดยผู้ประสานงานกลางมิได้มีอำนาจดำเนินการได้ทุกอย่าง เช่น การดำเนินคดี ยื่นคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กคืน เป็นเรื่องของผู้ร้องต้องดำเนินการเอง มิใช่ผู้ประสานงานกลางดำเนินการให้ ถ้าผู้ร้องขอต้องการให้ผู้ประสานงานกลางหาทนายความให้ ผู้ประสานงานกลางต้องจัดทนายความให้เพราะมิได้ตั้งข้อสงวนเรื่องทนายความไว้ หากจะให้พนักงานอัยการดำเนินทุกเรื่องเอง อาจมีปัญหาว่าจะไปแย่งงานทนายความ ทั้งมิได้เป็นไปตามที่ได้มีการภาคยานุวัติไว้

ในส่วนของหมวด ๒^๖ คำร้องขอความช่วยเหลือและการยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือให้ส่งตัวเด็กให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามอนุสัญญา มาใช้ โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในส่วนกลาง คือ พนักงานอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว ในส่วนภูมิภาค คือ พนักงานอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือพนักงานอัยการสำนักงานอัยการจังหวัดที่มีสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ประสานงานกลางกลางตามมติคณะรัฐมนตรี และกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลางตามอนุสัญญา ข้อ ๗

การยื่นคำร้องของความช่วยเหลือ^๗

คำร้องเพื่อขอความช่วยเหลือในการดำเนินการส่งคืนตัวเด็ก ให้ดำเนินการตามข้อ ๘ แห่งอนุสัญญา โดยอาจยื่นคำร้องขอความช่วยเหลือต่อผู้ประสานงานกลางซึ่งเด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติในเขตอำนาจหรือต่อผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีอื่นได้ และให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องขอว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือตามอนุสัญญาได้หรือไม่ โดยผู้ร้องขอความช่วยเหลืออาจยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้

ส่วนกรณีที่ได้รับคำร้องขอและดำเนินการค้นหาเด็กพบแต่เด็กไม่ยอมไปจากบิดาหรือมารดาที่พาเด็กมา กรณีเช่นนี้ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจดำเนินการให้มีการส่งคืนเด็กโดยสมัครใจ หากไม่บรรลุผลจะต้องดำเนินการให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลให้พิจารณาต่อไป

สำหรับการร้องขอให้ส่งคืนตัวเด็ก ผู้ร้องขอจะต้องมีอำนาจปกครองเด็ก ทั้งที่เกิดจากกฎหมาย ข้อตกลงหรือคำพิพากษาของศาล การดำเนินคดีในศาลและการยื่นคำร้องขอต่อศาล ให้อัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลางอาจมีอำนาจมอบหมายให้สำนักงานอัยการท้องถิ่นดำเนินการต่อศาล โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติในเรื่องการอุทธรณ์ฎีกา โดยหลักเกณฑ์คำร้องขอความช่วยเหลืออาจออกเป็นระเบียบหรือกฎกระทรวง

^๕ การประชุมคณะกรรมการยกร่างฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗.

^๖ การประชุมคณะกรรมการยกร่างฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๘.

^๗ การประชุมคณะกรรมการยกร่างฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗.

การดำเนินการช่วยเหลือ^๔

ได้มีการพิจารณาในส่วนของการดำเนินการช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติดำเนินการค้นหาแหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยังผู้ประสานงานกลาง โดยให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือและก่อนการดำเนินการในประการอื่น ให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งห้ามผู้เคลื่อนย้ายหรือหน่วงเหนี่ยวเด็ก หรือผู้ที่เด็กอยู่ด้วยเคลื่อนย้ายเด็กไปเสียจากถิ่นที่อยู่ จนกว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้นหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

หากมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ประสานงานกลางไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็นและสมควรเพื่อนำเด็กส่งไว้ในความปกครองดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ในการดำเนินการดังกล่าวให้เจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ หรือเจ้าพนักงานตำรวจอื่นให้ความช่วยเหลือพนักงานอัยการเมื่อได้รับการร้องขอ

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นที่กำหนดให้ตำรวจมีอำนาจดำเนินการและแจ้งผลการดำเนินการมายังสำนักงานอัยการสูงสุดเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา^๕ ส่วนการออกกฏกระทรวงหรือระเบียบที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคลต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ มิเช่นนั้นอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

การดำเนินการระหว่างการส่งเด็กกลับคืน^๖

ให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ในการรับตัวเด็กไว้ดูแลเป็นการชั่วคราวระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

กรณีการรับเด็กมาอยู่ในความปกครองดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ นั้น จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีคำสั่งของศาลเท่านั้น ซึ่งจะผูกโยงกับเรื่องวิธีการปฏิบัติในการดูแลควบคุมตัวเด็ก และตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กฯ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจในการคุ้มครองเด็กเพื่อสวัสดิภาพของเด็กตามที่เด็กมีความประสงค์ที่จะอยู่ในความดูแล ห้ามมิให้กักขังเด็ก แต่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้หากเด็กไม่ต้องการอยู่ในความปกครองดูแลของกระทรวงแม้จะมีคำสั่งของศาล ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้เสนอให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจออกเป็นกฏกระทรวงเพื่อกำหนดวิธีการได้ เห็นว่าการออกกฏกระทรวงเพื่อรองรับวิธีการ

^๔ การประชุมคณะกรรมการร่างฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘.

^๕ การประชุมคณะกรรมการร่างฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๘ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๘.

^๖ การประชุมคณะกรรมการร่างฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘.

ดังกล่าว จะขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองประโยชน์สูงสุดของเด็ก และกระบวนการในการควบคุมตัวเด็กตามร่างพระราชบัญญัตินี้อาจจะเป็นการกักขังเด็ก และอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญด้วย

ค่าใช้จ่ายและงบประมาณในการดำเนินการ^{๑๑}

ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับความเห็นเป็นสองแนวทาง คือ

๑) ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบ ในกรณีที่ค่าใช้จ่ายนั้นไม่ได้รับการชดใช้คืนจากผู้ร้องขอหรือจากผู้ลักพาเด็ก

๒) ให้ผู้ประสานงานกลางรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในการปฏิบัติตามหน้าที่ ในกรณีที่ค่าใช้จ่ายนั้นไม่ได้รับการชดใช้คืนจากผู้ร้องขอหรือจากผู้ลักพาตัวเด็กตามอนุสัญญา ข้อ ๒๖

ผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัติ^{๑๒}

ได้มีการตั้งข้อสังเกตจากผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ว่ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องแยกจากกัน จึงควรมีการเพิ่มเติมรัฐมนตรีผู้รักษาการตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

เมื่อได้พิจารณาทบทวนความถูกต้อง ครบถ้วนของร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภาในการประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

*****

^{๑๑} การประชุมคณะกรรมการร่างฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗.

^{๑๒} การประชุมคณะกรรมการร่างฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘.

บทวิเคราะห์ข้อดี ของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว) ที่ผู้เขียนนำเสนอนี้ เป็นการแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนเฉพาะมุมมองเกี่ยวกับข้อดีและข้อสังเกตของผู้เขียนต่อร่างพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. ต่อประเทศไทย

๑.๑ ประเทศไทยจะได้รับการยอมรับจากประเทศภาคีสมาชิก กล่าวคือ การที่ประเทศไทยมีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ตามพันธกรณีที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of international Child Abduction, 1980) ถือได้ว่าประเทศไทยได้ยอมรับและปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญา เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกอื่น

๑.๒ ประเทศไทยจะมีแนวทางปฏิบัติที่มีความสอดคล้องอนุสัญญา ในการส่งคืนเด็กที่ถูกลักพาตัวมาจากประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่ปกติ หรือเด็กที่ถูกกักขังหน่วงเหนี่ยวโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายในประเทศที่ไม่ใช่ถิ่นที่อยู่อันเป็นปกติได้กลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่ปกติ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียน

๑.๓ ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศภาคีสมาชิก สืบเนื่องจากที่ประเทศไทยได้มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งแสดงถึงการให้ความร่วมมือในฐานะเป็นประเทศสมาชิกและแสดงถึงการมีแนวทางปฏิบัติที่พร้อมจะให้ความร่วมมือในเรื่องดังกล่าวแก่ประเทศสมาชิก จะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศภาคีสมาชิกได้

๒. ต่อเด็กและผู้ร้องขอ

๒.๑ เด็กจะได้รับการคุ้มครองให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ

๒.๒ เด็กจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียน ก่อนที่จะได้รับการส่งตัวกลับประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ

๒.๓ เด็กจะได้รับการส่งตัวกลับประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว

๒.๔ ผู้ร้องขอ ซึ่งหมายความถึง บิดา มารดา และผู้ปกครองของเด็ก สามารถร้องขอความช่วยเหลือไปยังประเทศภาคีสมาชิกได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๒.๕ การมีผู้ประสานงานกลาง คอยให้ความช่วยเหลือเป็นผู้ดำเนินการแทน จะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กในการติดตามสืบหาตัวเด็กที่ถูกลักพาตัวไปได้

๓. ต่อผู้ประสานงานกลางและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓.๑ ผู้ประสานงานกลาง ซึ่งเป็นอัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้อำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน คือ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจในการรับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือได้หรือไม่ ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็ว

นอกจากนี้ ยังมีอำนาจในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวและดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทมิตร แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ บรรลุผล ซึ่งการดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมีความชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สรุป จากเหตุผลของข้อดีต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถือเป็นการสมควรที่ประเทศไทยจะได้มีกฎหมายว่าด้วยร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) เพราะถือเป็นการอนุวัติการกฎหมายภายในประเทศของไทยให้สอดคล้อง รองรับ และเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of international Child Abduction, 1980) ที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิก ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการปกครองคุ้มครองเด็กให้พ้นจากอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ

หากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาโดยสมบูรณ์และมีกฎหมายภายในประเทศ
รองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานกลางแล้ว จะทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไป
อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะได้รับความร่วมมือจากประเทศภาคีสมาชิกในการสืบหาตัวเด็ก
ทำให้เด็กและบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก มีโอกาสที่จะได้กลับมาสู่ถิ่นที่อยู่ตามปกติและอ้อมกอด
ที่อบอุ่นของครอบครัวที่แท้จริงได้โดยเร็ว

*****

การลักพาตัวลูกข้ามชาติโดยพ่อหรือแม่*
(International Parental Abduction)

นายสกุลยศ หอพิบูลสุข**

การลักพาตัวลูกโดยพ่อหรือแม่ (Parental Abduction) คือ “การที่พ่อหรือแม่ ญาติฝ่ายพ่อหรือแม่ หรือผู้สมรู้ร่วมคิดฝ่ายพ่อหรือแม่ (agent) เอาลูกไป (taking) หน่วงเหนี่ยว (retention) หรือซ่อน (concealment) ลูกไว้ โดยละเมิดอำนาจปกครอง (custody rights) และสิทธิที่จะติดต่อกับลูก (visitation right) ของแม่หรือพ่อ หรือญาติของแม่หรือพ่ออีกฝ่ายหนึ่ง”¹ การลักพาตัวลูกดังกล่าวจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่พ่อแม่ทะเลาะกัน หรือภายหลังจากการสมรสสิ้นสุดแล้ว โดยฝ่ายพ่อหรือแม่จะพาลูกไปกักขังโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะเชื่อว่าการที่ลูกอยู่กับตนจะเป็นประโยชน์ต่อลูกยิ่งกว่าการปล่อยให้ลูกอยู่กับอีกฝ่ายหนึ่ง เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้สร้างความทุกข์ใจอย่างยิ่งแก่ฝ่ายแม่หรือพ่อที่ลูกของตนถูกลักพาตัวไป เพราะการติดตามลูกคืนไม่อาจกระทำได้ง่าย และการฟ้องร้องคดีเพื่อแย่งลูกอาจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเสี่ยงได้ เหตุการณ์ลักพาตัวลูกจะยิ่งเลวร้าย หากเป็นการลักพาตัวลูกข้ามชาติ (International Abduction) จากประเทศหนึ่งและพาไปซ่อนไว้ในอีกประเทศหนึ่ง เพราะฝ่ายแม่หรือพ่อที่ลูกของตนถูกลักพาตัวไปอาจตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีคืบหน้าไม่อาจทราบได้ว่าตนจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อติดตามลูกคืนจากต่างประเทศ เช่น จะหาหนทางความที่จะดำเนินคดีในต่างประเทศได้ที่ไหน จะต้องฟ้องคดีที่ศาลไหนในข้อหาใด จะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากเท่าใด และจะสื่อสารกับทนายความหรือผู้พิพากษาต่างชาติดังกล่าวได้อย่างไร อุปสรรคเหล่านี้ส่งผลให้แม่หรือพ่อที่ลูกของตนถูกลักพาตัวข้ามชาติสิ้นหวัง ด้วยเชื่อว่าตนอาจไม่มีโอกาสได้พบหน้าลูกอีกครั้งอย่างแน่นอน

ในบทความนี้ต้องการศึกษาว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ลักพาตัวลูกข้ามชาติโดยพ่อหรือแม่ แม่หรือพ่อฝ่ายที่ลูกของตนถูกลักพาตัวไปจะสามารถติดตามเอาตัวลูกคืนได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีของหญิงไทยที่มีสามีเป็นชาวต่างชาติและสามีได้ลักพาตัวลูกไปยังประเทศที่สามีมี

* บทความนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ผูกพันสำนักงานอัยการสูงสุด หากมีข้อผิดพลาดบกพร่องประการใด ขอท่านผู้รู้โปรดให้คำแนะนำด้วย

** อัยการจังหวัดประจักษ์ศิลปาคม สำนักงานที่ปรึกษาอัยการ

¹ L. Girdner and P. Hoff (eds), 'Obstacles to the Recovery and Return of Parentally Abducted Children: Final Report' (Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention) Cited in Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, *Issues in Resolving Cases of International Child Abduction by Parents*, Juvenile Justice Bulletin (December 2001) p.1

ภูมิสำเนาภายหลังการสมรสสิ้นสุดลง หญิงไทยจะสามารถติดตามตัวลูกคืนได้หรือไม่อย่างไร บทความนี้จะทำการศึกษานิติสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction)² โดยจะแบ่งเนื้อหาเป็นสี่ส่วนคือ (1) สารของอนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติ (2) การร้องขอให้ส่งลูกคืนโดยแม่ชาวไทย (3) ประโยชน์ของอนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติต่อแม่ชาวไทย และ (4) ข้อจำกัดของอนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติ

1 สารของอนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักลูกข้ามชาติ

อนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติ (“อนุสัญญาฯ”) ได้รับการเห็นชอบจากที่ประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ (แผนกคดีบุคคล) ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2523 ต่อมาวันที่ 25 ตุลาคม 2523 ประเทศสวีเดน ฝรั่งเศส แคนาดา และกรีซ ได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว และอนุสัญญาฉบับนี้เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2526

1.1 วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

ผู้เสียหายที่แท้จริงจากการลักพาตัวลูกข้ามชาติ คือ ตัวลูกที่ถูกลักพาไป³ เพราะลูกจะถูกพรากไปจากสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยและพาไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ทำให้ลูกไม่สามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมใหม่ โรงเรียนใหม่ เพื่อนใหม่ ภาษาและวัฒนธรรมใหม่ได้ หรืออาจต้องใช้เวลาที่ยาวนานในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ นอกจากนี้ลูกอาจเข้าใจผิดว่าแม่หรือพ่อฝ่ายที่ตนถูกพรากมาไม่รักตนจึงได้ทอดทิ้งตนไป อันเป็นเหตุให้ลูกรู้สึกโกรธแค้นและเจ็บปวด จนไม่ยอมติดต่อกับแม่หรือพ่ออีกต่อไป อนุสัญญาฯ นี้คือความพยายามหนึ่งที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยการกำหนดให้ประเทศภาคีมีหน้าที่ส่งตัวลูกที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับไปยังประเทศภาคีอื่นที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ (habitual residence) ก่อนถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวในทันที (prompt return)⁴ เพื่อให้ลูกกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมโดยเร็ว

1.2 ขอบเขตการบังคับใช้ของอนุสัญญาฯ

อนุสัญญาฯ นี้จะใช้บังคับกับการลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในต่างประเทศที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

² ดูที่ <http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=24>

³ E Pe´rez-Vera, ‘Explanatory Report’ <<http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf>> accessed 24 May 2009 paragraph 24

⁴ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 1

- (1) มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (wrongful removal or retention)⁵
- (2) ลูกที่ถูกลักพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้มีอายุยังไม่ถึง 16 ปี⁶ และ
- (3) ลูกที่ถูกลักพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ นั้น เดิมมีที่อยู่ตามปกติ (habitual residence) ในประเทศภาคี แต่ถูกลักพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ในประเทศภาคีอื่น⁷ ภายหลังจากที่อนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับกับประเทศภาคีทั้งสอง

การกระทำที่ถือเป็นการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (wrongful removal or retention) ดังกล่าวในข้อ (1) มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้⁸

- (1) ในเวลาก่อนที่ลูกจะถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น กฎหมาย คำพิพากษา หรือข้อตกลงที่มีผลตามกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ (habitual residence) กำหนดให้บุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (rights of custody)
- (2) บุคคลดังกล่าวได้ใช้อำนาจปกครองอย่างแท้จริง (rights were actually exercised) หรือไม่
- (3) การลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้เป็นการละเมิดอำนาจปกครอง (rights of custody) ของผู้ใช้อำนาจปกครองหรือไม่

⁵ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 3

⁶ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 5

⁷ E Pe'rez-Vera, (n 3) paragraph 58; Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 4

⁸ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 3

The removal or the retention of a child is to be considered wrongful where –

a) it is in breach of rights of custody attributed to a person, an institution or any other body, either jointly or alone, under the law of the State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention; and

b) at the time of removal or retention those rights were actually exercised, either jointly or alone, or would have been so exercised but for the removal or retention.

The rights of custody mentioned in sub-paragraph a) above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.

“ประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ” (habitual residence) ความหมายว่า “ประเทศที่ลูกมีบ้านอยู่”⁹ “ที่อยู่ตามปกติ” จึงต่างจากคำว่า “ภูมิลำเนา” (domicile)¹⁰ เพราะที่อยู่ตามปกติไม่จำเป็นต้องถึงขนาดเป็นที่ลูกมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ อย่างไรก็ตาม มีคำถามว่า ลูกจะต้องอยู่ที่บ้านดังกล่าวเป็นระยะเวลาเท่าใดจึงถือได้ว่าเป็นที่อยู่ตามปกติของลูก¹¹ ไม่ใช่เป็นเพียงที่พักชั่วคราว

“อำนาจปกครอง” (rights of custody) หมายถึง สิทธิทั้งหลายที่เกี่ยวกับการดูแลลูก (the care of the person of the child) และสิทธิในการกำหนดที่อยู่ของลูก¹² ในการพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง และบุคคลนั้นได้ใช้อำนาจปกครองอย่างแท้จริงหรือไม่ นอกจากจะต้องพิจารณาจากกฎหมาย คำพิพากษา หรือข้อตกลงที่มีผลตามกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ (habitual residence) ที่กำหนดตัวผู้ใช้อำนาจปกครองลูกแล้ว จำต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีว่า บุคคลนั้นได้ใช้อำนาจปกครองลูกอย่างแท้จริงหรือไม่ เช่น บุคคลนั้นเป็นผู้ให้การศึกษาแก่ลูก หรือเป็นผู้ดูแลรักษาพยาบาลในเวลาที่ลูกเจ็บป่วย หรือเป็นผู้กำหนดที่อยู่อาศัยของลูกหรือไม่ หากบุคคลนั้นได้กระทำการดังกล่าว บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองที่แท้จริง¹³

ส่วนการกระทำที่ถือว่าเป็นการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยละเมิดอำนาจปกครอง (rights of custody) ของผู้ใช้อำนาจปกครอง ได้แก่การกระทำดังนี้

(1) การลักพาตัวลูกข้ามชาติ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครอง¹⁴ เช่น การที่พ่อหรือแม่ซึ่งไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจปกครองพาลูกของตนไปต่างประเทศ โดยแม่หรือพ่อซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองไม่ยินยอม หรือการที่พ่อหรือแม่ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองร่วมพาลูกของตนไปต่างประเทศ โดยแม่หรือพ่อซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองร่วมอีกฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอม¹⁵ จากนั้นได้หน่วงเหนี่ยวหรือซ่อนลูกไว้ในประเทศที่ตนพาไป

⁹ N Lowe, *International Forum on Parental Child Abduction: Hague Convention Action Agenda* (April 1999) 11 <http://www.missingkids.com/en_US/publication/NC84.pdf> accessed 24 May 2009

¹⁰ E Pe´rez-Vera, (n 3) paragraph 66

¹¹ N Lowe, (n 9) 11

¹² Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 4

¹³ E Pe´rez-Vera, (n 3) paragraph 115

¹⁴ N Lowe, (n 9) 3

¹⁵ E Pe´rez-Vera, (n 3) paragraph 71

(2) การหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในต่างประเทศภายหลังกำหนดระยะเวลาใช้สิทธิติดต่อ (right of access) สิ้นสุดลง¹⁶ เช่น การที่พ่อหรือแม่ซึ่งไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจปกครอง แต่มีสิทธิติดต่อกับลูก ได้พาลูกของตนไปยังต่างประเทศโดยความยินยอมของผู้ใช้อำนาจปกครอง แต่ได้หน่วงเหนี่ยวลูกไว้ไม่ยอมส่งลูกคืนแก่ผู้ใช้อำนาจปกครอง¹⁷

เมื่อเกิดการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (wrongful removal or retention) ดังกล่าวแล้ว ประกอบกับลูกที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้มีอายุไม่ถึง 16 ปี และการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวเกิดขึ้นในระหว่างประเทศภาคีของอนุสัญญาฯนี้ ในเวลาภายหลังจากที่อนุสัญญาฯนี้มีผลใช้บังคับระหว่างประเทศภาคี แม่หรือพ่อที่ลูกของตนถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ในประเทศภาคี ย่อมสามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญาฯนี้ขอให้ประเทศภาคีส่งลูกคืนได้ แต่ในกรณีที่พ่อหรือแม่ผู้พาลูกไปต่างประเทศเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูกแต่ผู้เดียวนั้น พ่อหรือแม่ผู้พาลูกไปย่อมมีอำนาจพาลูกไปได้ แม่หรือพ่อซึ่งไม่ได้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมไม่สามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญาฯนี้ติดตามลูกคืนได้

1.3 ผู้ประสานงานกลาง

อนุสัญญาฯนี้กำหนดว่า ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องแต่งตั้งผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ขึ้นในประเทศตน โดยผู้ประสานงานกลางของแต่ละประเทศภาคีมีภาระหน้าที่หลักคือ การร่วมมือกันในการส่งตัวลูกที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ในประเทศภาคีกลับไปยังประเทศภาคีที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ และมีหน้าที่ดังต่อไปนี้¹⁸

- (1) ค้นหาที่อยู่ของลูกที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (2) จัดให้มีมาตรการชั่วคราวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายอื่น ๆ แก่ลูกและความเสียหายแก่ผู้มีส่วนได้เสีย
- (3) จัดให้มีการส่งลูกคืนโดยสมัครใจ หรือหาข้อยุติอย่างสมานฉันท์ในการส่งลูกคืน
- (4) แลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมของลูก
- (5) ให้ข้อมูลด้านกฎหมายของประเทศตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ
- (6) ฟ้องคดี หรือให้ความสะดวกในการฟ้องคดีในศาลหรือหน่วยงานทางฝ่ายปกครอง โดยมุ่งหมายให้มีการส่งตัวลูกคืน

¹⁶ N Lowe, (n 9) 3

¹⁷ E Pe´rez-Vera, (n 3) paragraph 57

¹⁸ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 7

- (7) ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือให้คำปรึกษากฎหมาย เมื่อมีความจำเป็น ตามสถานการณ์
- (8) ใช้มาตรการทางปกครองเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อป้องกันการส่งตัวลูกคืน อย่างปลอดภัย
- (9) ประสานข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ และดำเนินการต่าง ๆ เท่าที่สามารถจะกระทำได้ เพื่อขจัดอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.4 กระบวนการขอให้ส่งลูกคืน

อนุสัญญานี้ ได้กำหนดวิธีการในการขอให้ส่งลูกคืนไว้ดังนี้

(1) กระบวนการก่อนพิจารณาในศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ
เมื่อมีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในต่างประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ใช้อำนาจปกครองที่ประสงค์จะนำลูกกลับคืน อาจร้องขอต่อผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ในประเทศภาคีที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติก่อนที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ เพื่อให้ประสานงานกับผู้ประสานงานกลางในประเทศภาคีที่ลูกถูกลักพาตัวไปหรือถูกหน่วงเหนี่ยวไว้ หรืออาจร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางในประเทศภาคีที่ลูกถูกลักพาไปหรือถูกหน่วงเหนี่ยวไว้โดยตรงก็ได้¹⁹

คำร้องขอให้ส่งลูกคืนที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ต้องมีรายละเอียดดังนี้²⁰

- (1) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ยื่นคำร้อง ลูกที่ถูกลักไป และผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าลักพาลูกไป
- (2) วันเดือนปีเกิดของลูก
- (3) เหตุผลประกอบคำร้องขอให้ส่งลูกคืน
- (4) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่อยู่ของลูกและบุคคลที่ลูกอยู่ด้วย
- (5) สำเนาคำพิพากษาหรือข้อตกลงที่ได้รับการรับรองความถูกต้อง
- (6) หนังสือรับรองจากผู้ประสานงานกลาง หรือหน่วยราชการในประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศนั้น
- (7) หนังสือมอบอำนาจจากผู้ร้อง²¹

¹⁹ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 8

²⁰ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 8; ผู้ที่ประสงค์จะยื่นคำร้องต่อผู้ประสานงานกลางสามารถดูตัวอย่างแบบฟอร์มคำร้องขอให้ส่งลูกคืนได้ที่ <<http://hcch.e-vision.nl/upload/recomm28e.pdf>>

²¹ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 28

(8) เอกสารอื่นๆ

เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ผู้ประสานงานกลางในประเทศที่เชื่อว่าลูกถูกหน่วงเหนี่ยวไว้จะ ค้นหาที่อยู่ของลูก หากพบว่าลูกอยู่ในประเทศตนจริง ผู้ประสานงานกลางอาจร้องขอต่อศาลหรือ หน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบเพื่อให้ส่งลูกคืนด้วยตนเอง หรืออาจจัดหา ทนายความมาดำเนินการแทนก็ได้ เช่น ในสหรัฐอเมริกา ผู้ประสานงานกลางจะว่าจ้างทนายความ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำตัวลูกมา (to pick up the child) กำหนดวันนัด พิจารณา (set a hearing) และออกคำสั่งให้ส่งลูกคืนต่อผู้ใช้อำนาจปกครอง เมื่อศาลได้ตัวลูกไว้ แล้ว ศาลจะนัดพิจารณาโดยเร็วเพื่อพิจารณาว่าสมควรส่งลูกคืนหรือไม่²² แต่ในกรณีที่ผู้ ประสานงานกลางพบว่าลูกไม่ได้อยู่ในประเทศของตนแล้ว แต่ได้ย้ายไปอยู่ในประเทศภาคอื่น ผู้ ประสานงานกลางมีอำนาจจะส่งคำร้องต่อไปยังประเทศภาคอื่นที่พบว่าลูกถูกลักพาหรือหน่วง เหนี่ยวไว้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งคำร้องคืน²³

มีข้อสังเกตว่า การยื่นคำร้องต่อผู้ประสานงานกลางดังรายละเอียดข้างต้น ไม่ตัด สิทธิผู้ใช้อำนาจปกครองที่จะฟ้องต่อศาลหรือร้องต่อหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบในเรื่องการ ส่งลูกคืน ณ ประเทศภาคที่ลูกถูกลักพาตัวหรือหน่วงเหนี่ยวไว้โดยตรง เพื่อให้มีคำสั่งให้ส่งลูกคืน²⁴

(2) กระบวนการในชั้นศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ

อนุสัญญาฯนี้ ประสงค์ให้การพิจารณาของศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่ รับผิดชอบเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้ส่งลูกคืนได้ทันที (prompt return) อนุสัญญาฯนี้จึงได้ กำหนดมาตรการกระตุ้นให้ศาลและหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบต้องพิจารณาและออกคำสั่ง อย่างรวดเร็ว โดยกำหนดว่า ในกรณีที่ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบไม่อาจพิจารณา และตัดสินได้เสร็จภายในกำหนด 6 สัปดาห์ นับแต่วันที่เริ่มกระบวนการพิจารณา ผู้ประสานงาน กลางหรือผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิขอทราบเหตุผลของความล่าช้าในการพิจารณาและตัดสินได้²⁵ มาตรการนี้จึงเป็นมาตรการทางอ้อมในการเร่งให้ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ พิจารณาและออกคำสั่งให้ส่งลูกคืนโดยเร็ว

²² Trent R. Wilcox, 'Questions and Answers on the Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction' <<http://articles.smashits.com/articles/legal/110796/questions-and-answers-on-the-hague-convention-on-the-civil-aspects-of-international-child-abduction.html>> accessed 22 May 2009

²³ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 9

²⁴ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 29

²⁵ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 11

ในชั้นพิจารณาของศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ ศาลและหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะพิจารณาเพียงว่า (1) มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติก่อนถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้หรือไม่ (2) ลูกที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้มีอายุยังไม่ถึง 16 ปีหรือไม่ และ (3) ประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ (habitual residence) กับประเทศที่ได้รับการร้องขอให้ส่งลูกคืนมีพันธกรณีตามกฎหมายหรือไม่ ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะไม่ก้าวล่วงไปวินิจฉัยว่า “บุคคลใดในระหว่างผู้ที่ลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้กับผู้ใช้อำนาจปกครองในเวลาที่มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกสมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูก” เพราะประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันที่ศาลแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ²⁶ ภายหลังจากที่ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบส่งลูกกลับไปยังประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติแล้ว การที่อนุสัญญา กำหนดให้ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบในประเทศภาคีพิจารณาเฉพาะสามประเด็นดังกล่าว จะทำให้การพิจารณาคดีและการส่งลูกคืนไปยังประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็ว

ในการวินิจฉัยว่า “มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติหรือไม่” นั้น ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะต้องทราบกฎหมายของประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติเสียก่อนจึงสามารถวินิจฉัยได้ ตามปกติแล้ว ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะทราบกฎหมายต่างประเทศได้เฉพาะเมื่อมีการนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญกฎหมายต่างประเทศ แต่ภายใต้อนุสัญญา ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบมีอำนาจพิจารณากฎหมายของต่างประเทศที่ผู้ประสานงานกลางได้รับรองไว้²⁷ โดยไม่จำเป็นต้องสืบพยานผู้เชี่ยวชาญอีก²⁸ นอกจากนี้ หากศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบไม่แน่ใจว่า การลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวในคดีพิพาทเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติหรือไม่ ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบอาจร้องขอให้เสนอคำพิพากษาที่แสดงว่าการลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้เป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ เพื่อประกอบการแปลความกฎหมายก็ได้²⁹

²⁶ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 19

²⁷ ดูหัวข้อ 1.3 ข้างต้น

²⁸ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 14

²⁹ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 15

(3) การออกคำสั่งของศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ

เมื่อศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบพิจารณาแล้วเห็นว่า การลักพาและ
หน่วงเหนี่ยวไว้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติก่อนถูกลักพาหรือหน่วง
เหนี่ยวไว้ ประกอบกับลูกที่ถูกลักพาและหน่วงเหนี่ยวไว้อายุยังไม่ถึง 16 ปี และประเทศที่ลูกเคยมี
ที่อยู่ตามปกติ (habitual residence) กับประเทศที่ได้รับการร้องขอให้ส่งลูกคืนมีพันธกรณีตาม
อนุสัญญาฯ ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะออกคำสั่งได้เป็น 2 กรณี คือ

ก) กรณีที่การลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นภายใน
ระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี ก่อนยื่นคำร้องต่อศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ ศาลหรือ
หน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะต้องสั่งให้ส่งลูกคืนทันที³⁰

ในกรณีนี้ ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบมีอำนาจที่จะออกคำสั่งไม่ส่ง
ลูกคืนได้ใน 4 กรณีดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อปรากฏว่า ผู้ใช้อำนาจปกครองไม่ได้ใช้อำนาจปกครองอย่างแท้จริงในเวลา
ที่มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูก หรือในเวลาก่อนหรือภายหลังที่มีการลักพาหรือ
หน่วงเหนี่ยวลูกไว้ ผู้ใช้อำนาจปกครองให้ความยินยอมกับการกระทำได้กล่าว³¹
- (2) การส่งลูกคืน อาจเป็นเหตุให้ลูกได้รับอันตรายทางร่างกายหรือจิตใจ หรือทำให้
ลูกตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่อาจทนได้ (intolerable situation)³²
- (3) เมื่อได้คำนึงถึงวุฒิภาวะของลูกแล้ว ปรากฏว่าลูกปฏิเสธที่จะกลับประเทศ³³
- (4) หลักการพื้นฐาน (fundamental principles) ที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ
แห่งประเทศที่ได้รับการร้องขอให้ส่งลูกคืนไม่อนุญาตให้ส่งลูกคืน³⁴

เนื่องจากอนุสัญญานี้ มีวัตถุประสงค์ให้ส่งลูกที่ถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวโดยไม่
ชอบด้วยกฎหมายคืนทันที การตีความข้อยกเว้นไม่ส่งลูกกลับประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติต้อง
ตีความอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นจะขัดกับวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ และอาจเป็นการยอมรับว่า
การพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้เป็นสิ่งชอบธรรม³⁵

ข) กรณีที่การลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นแล้วตั้งแต่
1 ปีขึ้นไปก่อนยื่นคำร้องต่อศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบ นอกจากศาลหรือ

³⁰ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 12

³¹ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 13 (a)

³² Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 13 (b)

³³ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 13 § 2

³⁴ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 20

³⁵ E Pe´rez-Vera, (n 3) paragraph 34

หน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบมีอำนาจที่จะออกคำสั่งไม่ส่งลูกคืนตามข้อยกเว้นทั้ง 4 ประการดังกล่าวแล้ว ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบยังมีดุลพินิจเพิ่มเติมที่จะไม่ส่งลูกคืนได้อีกหนึ่งกรณี คือ เมื่อศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบเห็นว่า ลูกได้ตั้งหลักปักฐานในสิ่งแวดล้อมใหม่แล้ว (settlement in new environment) ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะไม่ส่งลูกคืนก็ได้³⁶ ในทางปฏิบัติ การที่ลูกอยู่ในประเทศใหม่นานเพียงใด โอกาสที่ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะสั่งให้ส่งลูกคืนจะมีน้อยลง³⁷ เพราะถือว่าลูกได้ตั้งหลักปักฐานสิ่งแวดล้อมใหม่แล้ว

2 การร้องขอให้ส่งลูกคืนโดยแม่ชาวไทย

ในหัวข้อนี้จะศึกษาการลักพาตัวและหน่วงเหนี่ยวลูกของหญิงไทยไว้ในต่างประเทศที่เกิดจากการกระทำของพ่อชาวต่างชาติ อันเป็นปัญหาที่มีหญิงไทยเคยมาร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยจะพิจารณาว่าเมื่อพ่อชาวต่างประเทศลักพาตัวลูกที่เกิดกับแม่ชาวไทยไปและหน่วงเหนี่ยวไว้ในต่างประเทศ แม่ชาวไทยจะสามารถติดตามตัวลูกคืนโดยอาศัยอนุสัญญาฯนี้ได้หรือไม่ และจะต้องดำเนินการอย่างไร

2.1 เงื่อนไขการร้องขอให้ส่งลูกคืน

เมื่อเกิดเหตุการณ์พ่อชาวต่างชาติลักพาตัวลูกที่เกิดกับแม่ชาวไทยไปและหน่วงเหนี่ยวไว้ในต่างประเทศ แม่ชาวไทยอาจใช้ช่องทางตามอนุสัญญาฯนี้ ขอให้ส่งลูกคืนได้ ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

- (1) มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (2) ลูกที่ถูกพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวมีอายุยังไม่ถึง 16 ปี และ
- (3) ลูกที่ถูกพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวไป เดิมมีที่อยู่ตามปกติ (habitually resident) ในประเทศไทย แต่ถูกลักพาตัวไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ในประเทศภาคีอื่นที่ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทย ในเวลาภายหลังจากที่อนุสัญญาฯมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยกับประเทศภาคีนั้น

³⁶ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 12

³⁷ Jeremy D. Morley, 'How to win a Hague Convention Child Abduction Case' <<http://www.international-divorce.com/hague-win.htm>> accessed 21 April 2009

การร้องขอให้ส่งลูกคืนดังกล่าว มีประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาดังนี้

1) กฎหมายที่จะใช้เป็นหลักในการพิจารณาว่า มีการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หมายถึงกฎหมายใด

อนุสัญญาที่กำหนดว่า การลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ ต้องเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ ในกรณีของลูกที่เกิดกับหญิงไทยและมีที่อยู่ตามปกติในประเทศไทย ปัญหาคือ กฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ หมายถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่

หากศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบแห่งประเทศที่ได้รับการร้องขอให้ส่งลูกคืนเห็นว่า กฎหมายแห่งประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติที่กำหนดเรื่องอำนาจปกครอง คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การละเมิดอำนาจปกครอง อาจเกิดขึ้นได้ใน 3 กรณีคือ

ก) กรณีที่แม่ชาวไทยอยู่กินฉันท์สามีภริยากับพ่อชาวต่างชาติโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือว่าแม่ชาวไทยแต่ฝ่ายเดียวเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูก³⁸ การที่พ่อชาวต่างชาติลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในต่างประเทศ โดยไม่ได้รับความยินยอมย่อมเป็นการละเมิดอำนาจปกครอง

ข) ในกรณีที่แม่ชาวไทยจดทะเบียนสมรสกับพ่อชาวต่างชาติ และการสมรสยังไม่สิ้นสุดลง (ยังไม่ได้หย่ากันโดยชอบด้วยกฎหมาย) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือว่า บุคคลทั้งสองต่างเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูก³⁹ หากพ่อชาวต่างชาติพาลูกไปต่างประเทศ โดยที่แม่ชาวไทยซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองร่วมไม่ยินยอม ย่อมเป็นการละเมิดอำนาจปกครอง

ค) กรณีที่การสมรสสิ้นสุดลงและแม่ชาวไทยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแต่ฝ่ายเดียว⁴⁰ ตามข้อตกลงระหว่างพ่อกับแม่ หรือตามคำพิพากษาของศาลไทย หากพ่อชาวต่างชาติลักพาลูกไปต่างประเทศ โดยไม่ได้รับความยินยอม ย่อมเป็นการละเมิดอำนาจปกครอง

กรณีทั้ง 3 นี้ แม่ชาวไทยสามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญานี้ ขอให้ส่งลูกคืนได้

คำถาม คือ กฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ หมายถึง พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 หรือไม่ หากหมายรวมถึง ปัญหาที่น่าพิจารณา คือ การที่พ่อชาวต่างประเทศและแม่ชาวไทยมีสัญชาติต่างกัน ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบแห่งประเทศที่ได้รับการร้องขอให้ส่งลูกคืนจะไม่ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นหลักในการพิจารณาเรื่องการละเมิดอำนาจปกครอง แต่จะใช้กฎหมายของประเทศอื่นที่มีความ

³⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546

³⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566

⁴⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 (5) (6)

เกี่ยวข้องกับลูกมากกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยอาศัยพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 ย้อนส่งไป เป็นกฎหมายที่พิจารณาว่ามีการละเมิดอำนาจปกครองได้หรือไม่ หากศาลหรือหน่วยงานทางปกครองแห่งประเทศที่ลูกถูกลักพาไปหรือห้วงเหนี่ยวไว้สามารถใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 ได้ เพราะเป็นกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 ย้อนส่งให้ไปใช้กฎหมายแห่งประเทศที่พ่อแม่มีภูมิลำเนาหรือมีสัญชาติ และกฎหมายนั้นกำหนดให้พ่อชาวต่างชาติซึ่งเป็นผู้ลักพาและห้วงเหนี่ยวลูกเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูกแต่ฝ่ายเดียว กรณีนี้ แม่ชาวไทยอาจไม่สามารถร้องขอให้ส่งลูกคืนตามอนุสัญญาฯนี้ได้ เพราะคนไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจปกครองลูก

2) ประเทศไทยเป็นประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติหรือไม่

ในกรณีที่ลูกเกิดและเติบโตในประเทศไทยก่อนถูกลักพาหรือห้วงเหนี่ยวไว้ ย่อมถือว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ลูกมีบ้านอยู่ แต่ในกรณีที่ลูกมีบ้านที่อยู่หลายแห่ง เพราะต้องย้ายบ้านตามพ่อหรือแม่ และเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยได้ไม่นาน ปัญหาคือ ประเทศไทยอาจไม่ใช่ประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติ และกฎหมายที่จะใช้เป็นหลักในการพิจารณาว่า มีการลักพาหรือห้วงเหนี่ยวไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแห่งประเทศที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติอาจไม่ใช่กฎหมายไทยก็ได้

3) ประเทศที่ลูกถูกลักพาตัวไปและห้วงเหนี่ยวไว้เป็นภาคีของอนุสัญญาฯนี้ และได้ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทยหรือไม่ และยอมรับการภาคยานุวัติเมื่อใด

อนุสัญญาฯนี้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2526 แต่ประเทศไทยภาคยานุวัติอนุสัญญาฯดังกล่าวเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2545 อนุสัญญาฯนี้จะมีผลใช้บังคับระหว่างประเทศไทยกับประเทศภาคีอื่น เมื่อประเทศภาคีอื่นประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทยและได้ฝากคำประกาศดังกล่าวต่อรัฐมนตรีต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์⁴¹ อนุสัญญาฯนี้มีผลผูกพันประเทศไทยกับประเทศภาคีประเทศใดบ้าง และมีผลผูกพันเมื่อใด ขอให้พิจารณาจากตารางในภาคผนวกท้ายบทความนี้

ดังนั้น ในกรณีที่ (1) การลักพาและห้วงเหนี่ยวลูกไว้เกิดขึ้นนอกประเทศภาคีของอนุสัญญาฯนี้ หรือ (2) การลักพาหรือห้วงเหนี่ยวเกิดในประเทศภาคีที่ไม่ได้ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทย หรือ (3) การลักพาหรือห้วงเหนี่ยวเกิดขึ้นก่อนที่อนุสัญญาฯมีผล

⁴¹ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 38

ผูกพันระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทย แม่ชาวไทยย่อมไม่สามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญานี้ติดตามลูกคืนได้

2.2 ผู้ประสานงานกลางในประเทศไทย

ประเทศไทยได้กำหนดให้ สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด⁴² เป็นผู้ประสานงานกลาง เมื่อเกิดการลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวลูกโดยละเมิดอำนาจปกครองของแม่ชาวไทย แม่ชาวไทยสามารถร้องขอต่อสำนักงานอัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลาง เพื่อให้ประสานกับผู้ประสานงานกลางในประเทศที่เชื่อว่าลูกถูกลักพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้ ให้สืบหาที่อยู่ของลูก และดำเนินการในศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบของประเทศนั้น เพื่อให้มีคำสั่งให้ส่งลูกคืนได้

อย่างไรก็ดี การร้องขอให้ส่งลูกคืน ไม่จำเป็นต้องกระทำผ่านสำนักงานอัยการสูงสุดเสมอไป แต่แม่ชาวไทยมีสิทธิที่จะร้องขอต่อผู้ประสานงานกลาง หรือศาล หรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบในประเทศที่ลูกถูกลักพาตัวไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้โดยตรงก็ได้

3 ประโยชน์ของอนุสัญญาคือต่อแม่ชาวไทย

อนุสัญญานี้ มีประโยชน์ต่อแม่ชาวไทย ดังนี้

3.1 เมื่อเกิดปัญหาการลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในต่างประเทศโดยพ่อชาวต่างชาติ แม่ชาวไทยสามารถทราบได้ว่า จะติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใด ในประเทศไทย เพื่อขอความช่วยเหลือในการติดตามและส่งลูกคืนประเทศไทย เพราะหากไม่มีอนุสัญญานี้ หน่วยงานในประเทศไทย เช่น สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด ย่อมไม่สามารถดำเนินการใดๆในต่างประเทศได้ เพราะอยู่นอกอธิปไตยของประเทศไทย

3.2 อนุสัญญานี้ ทำให้แม่ชาวไทยไม่ต้องไปดำเนินคดีกับพ่อชาวต่างชาติในศาลต่างประเทศ เพื่อให้ศาลในต่างประเทศมีคำพิพากษาให้ตนเองเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูกและให้พ่อชาวต่างชาติส่งลูกคืน อันจะช่วยลดอุปสรรคต่างๆในการติดตามตัวลูกคืน เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล เวลา และภาษา เพราะหากศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบของประเทศภาคีเห็นว่ามี การลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และลูกอายุยังไม่ถึง 16 ปี ประกอบกับประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติและประเทศที่ได้รับการร้องขอต่างเป็นภาคีของอนุสัญญานี้ ศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบจะต้องส่งลูกคืนในทันที เว้นแต่มีข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

⁴² Hague Conference on Private International Law 'Thailand - Central Authority'
<http://hcch.evison.nl/index_en.php?act=authorities.details&aid=128> accessed 21 April 2009

3.3 มารดาชาวไทยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายเกี่ยวกับการยื่นคำร้องตามอนุสัญญาฯนี้เช่นเดียวกับคนชาติของประเทศภาคีที่เชื่อว่าเด็กถูกลักพาไปหรือหน่วงเหนี่ยวไว้⁴³ รวมทั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้วย เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการติดตามและค้นหาลูก⁴⁴ และค่าใช้จ่ายในการส่งลูกคืน⁴⁵ เพราะผู้ประสานงานกลางในแต่ละประเทศจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเหล่านี้เอง

4 ข้อจำกัดของอนุสัญญาฯ

อนุสัญญาฯ นี้มีข้อจำกัดหลายประการ กล่าวคือ

4.1 อนุสัญญาฯนี้ใช้บังคับกับประเทศภาคีเท่านั้น ปัจจุบันมีประเทศจำนวนมาก ที่ไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาฯนี้ ได้แก่ ประเทศส่วนใหญ่ในทวีปแอฟริกา ญี่ปุ่น อินเดีย รัสเซีย ประเทศอดีตสหภาพโซเวียต ประเทศมุสลิม⁴⁶ หากมีการลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในประเทศนอกภาคี แม้ชาวไทยย่อมไม่สามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญาฯนี้ติดตามลูกคืนได้ นอกจากนี้ ในระหว่างประเทศภาคีแห่งอนุสัญญานี้กับประเทศไทย อนุสัญญาฯนี้จะมีผลใช้บังคับระหว่างกับประเทศภาคีอื่นกับประเทศไทย ต่อเมื่อประเทศภาคีอื่นประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทยเท่านั้น ขณะนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรยังไม่ได้ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทย หากมีการลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกไว้ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ แม้ชาวไทยย่อมไม่สามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญาฯนี้ติดตามลูกคืนได้เช่นเดียวกัน

4.2 แม้ว่าอนุสัญญาฯจะกำหนดว่ากระบวนการพิจารณาในชั้นศาลหรือหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบต้องเป็นไปด้วยความรวดเร็ว โดยมีมาตรการให้สอบถามเหตุที่การพิจารณาคดีล่าช้าเกินกว่า ๖ สัปดาห์ได้ แต่ในความเป็นจริงการพิจารณาคดีต้องใช้เวลาหลายเดือน โดยเฉพาะเมื่อฝ่ายพ่อของลูกคัดค้านการส่งลูกคืน หรืออุทธรณ์ ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่งลูกคืน

4.3 หากผู้ประสานงานกลางในประเทศที่เชื่อว่าลูกถูกลักพาหรือหน่วงเหนี่ยวไว้หาลูกไม่พบ⁴⁷ ย่อมเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการใดๆต่อไปได้

4.4 แม้ว่าผู้ใช้อำนาจปกครองชาวไทยจะชนะคดีในชั้นศาล แต่อาจไม่มีการการส่งตัวลูกคืนจริง เพราะในบางประเทศไม่มีมาตรการบังคับกรณีฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล เช่น กลุ่ม

⁴³ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 25

⁴⁴ N Lowe, (n 9) 9

⁴⁵ Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction s 26

⁴⁶ N Lowe, (n 9) 4

⁴⁷ N Lowe, (n 9) 9

ประเทศสแกนดิเนเวีย และหลายประเทศยุโรปไม่มีมาตรการบังคับต่อพ่อที่ฝ่าฝืนคำสั่งทางแพ่งของศาลในส่งลูกคืน⁴⁸

5 สรุป

อนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการลักพาและหน่วงเหนี่ยวลูกข้ามชาติอันเกิดจากกระทำของพ่อหรือแม่ โดยกำหนดให้ประเทศภาคีมีหน้าที่ส่งตัวลูกที่ถูกลักพาและหน่วงเหนี่ยวไว้ในประเทศตนโดยละเมิดอำนาจปกครองของผู้ใช้อำนาจปกครองกลับไปยังประเทศภาคีที่ลูกมีที่อยู่ตามปกติในทันที เพื่อให้ลูกกลับไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยโดยเร็ว อนุสัญญานี้จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่อาจช่วยเหลือพ่อหรือแม่ที่ลูกของตนถูกแม่หรือพ่อลักพาตัวและหน่วงเหนี่ยวไว้ในต่างประเทศติดตามลูกกลับคืน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอนุสัญญานี้มีประเทศภาคีจำกัด และการภาคยานุวัติของประเทศไทยจะมีผลผูกพันประเทศภาคีอื่น ต่อเมื่อประเทศภาคีอื่นประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทย ดังนั้น หากมีการพาลูกที่เกิดจากหญิงไทยไปและหน่วงเหนี่ยวไว้ในประเทศนอกภาคีหรือในประเทศภาคีบางประเทศที่ยังไม่ประกาศยอมรับการภาคยานุวัติของประเทศไทย แม่ชาวไทยย่อมไม่สามารถใช้ช่องทางตามอนุสัญญานี้ได้ แต่จะต้องไปฟ้องคดียังศาลต่างประเทศเพื่อแย่งลูกต่อไป

มีข้อสังเกตว่า ภายใต้อนุสัญญานี้ ผู้ประสานงานกลางมีหน้าที่หาหนทางให้ส่งลูกคืนประเทศที่ลูกเคยมีที่อยู่ตามปกติโดยสันติวิธี หากผู้ประสานงานกลางแสดงบทบาทในด้านนี้อย่างแข็งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้ประสานงานกลางมีทีมงานใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพแล้ว น่าจะส่งผลให้การส่งตัวลูกคืนเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะสามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนในการพิจารณาและพิพากษาของศาลและหน่วยงานทางปกครองที่รับผิดชอบแห่งประเทศที่ได้รับการร้องขอให้ส่งลูกคืนได้ นอกจากนี้ยังอาจลดปริมาณคดีพิพาทเรื่องบุคคลใดสมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองลูกที่จะเกิดตามมาภายหลังจากการส่งลูกคืนได้อีกทางหนึ่งด้วย

---

⁴⁸ N Lowe, (n 9) 13

ภาคผนวก

เซตราสี ติระศุภะ*

ตารางแสดงรายชื่อประเทศที่มีพันธกรณีตามอนุสัญญาทางแพ่งว่าด้วยการลักเด็กข้ามชาติกับประเทศไทย และวันที่อนุสัญญามีผลใช้บังคับระหว่างประเทศไทยกับประเทศเหล่านั้น**

ประเทศ	วันที่มีผลบังคับ
เนเธอร์แลนด์	1 ธ.ค.2545
ลักเซมเบิร์ก	1 ธ.ค. 2545
ฟินแลนด์	1 มี.ค.2546
โคลอมเบีย	1 พ.ค. 2546
อูรุกวัย	1 พ.ค.2546
สาธารณรัฐเช็ก	1 พ.ค.2546
คอซตาริกา	1 ก.ค.2546
สาธารณรัฐมอลโดวา	1 ก.ค.2546
สโลวาเกีย	1 ส.ค.2546
สเปน	1 ต.ค.2546
อิสราเอล	1 พ.ย.2546
เซอร์เบีย	1 พ.ย.2546
สวีตเซอร์แลนด์	1 พ.ย.2546
ไอร์แลนด์	1 ม.ค.2547
บราซิล	1 พ.ค.2547
อาร์เจนตินา	1 พ.ค.2547
ชิลี	1 ส.ค.2547
สวีเดน	1 ส.ค.2547
เอสโตเนีย	1 ก.ย.2547
ลิทัวเนีย	1 ต.ค.2547

* เจ้าหน้าที่สามภาษาอังกฤษ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ

** ดูที่ <http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=status.accept&mid=670> accessed 22 September 2009

ออสเตรเลีย	1 ต.ค.2547
กรีซ	1 พ.ย.2547
นิวซีแลนด์	1 ม.ค.2548
บาฮามาส	1 ม.ค.2548
เวเนซุเอลา	1 ก.พ.2548
โครเอเชีย	1 ก.พ.2548
ฮังการี	1 มี.ค.2548
ลัตเวีย	1 มี.ค.2548
โปรตุเกส	1 มิ.ย.2548
นอร์เวย์	1 ก.ค.2548
ไซปรัส	1 ก.ค.2548
สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนจีน	1ต.ค.2548
เบลีซ	1 พ.ย.2548
ฝรั่งเศส	1 ม.ค.2549
เปรู	1 ก.พ.2549
ปานามา	1 ก.พ.2550
ฮอนดูรัส	1 ก.พ.2550
โปแลนด์	1 เม.ย.2550
เม็กซิโก	1 พ.ค.2550
เยอรมนี	1 มิ.ย.2550
เบลเยียม	1 ก.ค.2550
โมนาโก	1 มิ.ย.2551
สโลวีเนีย	1 ต.ค.2552

รายงานพิเศษ “รัฐกับการรับมือเหตุลักพาตัวเด็ก”

๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ เด็กหญิงศิรินทิพย์ สำอาง หรือน้องพอมแพม อายุ ๓ ขวบ ถูกหญิงลึกลับ ลักพาตัวไปจากบริเวณห้องเช่าย่านเคหะบางพลี จนถึงวันนี้ล่วงเลยมาแล้ว ๑ สัปดาห์เต็มยังไม่สามารถติดตามตัวน้องพอมแพม กลับคืนสู่อ้อมอกของผู้เป็นแม่ได้

จากสถิติของศูนย์ข้อมูลคนหาย มูลนิธิกระจกเงา มีข้อมูลที่น่าสนใจว่า ในรอบ ๗ ปีที่ผ่านมา มีเด็กถูกลักพาตัวไปไม่น้อยกว่า ๕๐ ราย โดยในจำนวนนี้มีเด็กอีกประมาณ ๒๐ รายที่ยังตามตัวไม่พบ และดูเหมือนว่าการติดตามหาเด็กที่ถูกลักพาตัว จะกลายเป็นเรื่องห่างไกลจากบทบาทของผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายออกไปทุกที มูลนิธิกระจกเงา ในฐานะองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเรื่องการรับแจ้งเหตุและติดตามคนหายมาเกือบ ๑๐ ปี ขอสะท้อนและวิพากษ์กระบวนการของรัฐกับการรับมือเหตุลักพาตัวเด็กอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนแปลง อันอาจนำมาสู่แนวทางที่ควรจะเป็นในอนาคต

ปัญหาเรื่องดุลพินิจ-หายไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง

นาทีแรกที่ครอบครัวเด็กหาย สงสัยว่าลูกจะถูกลักพาตัว นอกจากการออกติดตามด้วยตัวเองตามสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ทุกครอบครัวยังนึกถึงตำรวจเป็นหน่วยงานแรก ๆ ในการเข้าไปขอความช่วยเหลือ ด้วยหวังว่าวิชาชีพตำรวจที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย จะออกสืบสวนติดตามเด็กหายได้ตามกระบวนการที่มีอย่างฉับไวและมีประสิทธิภาพ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เหตุลักพาตัวเด็ก มักเกิดขึ้นในช่วงเวลาเย็นหรือเวลาค่ำ ดังนั้นกว่าครอบครัวเด็กจะออกติดตามหาด้วยตัวเอง จนแน่ใจว่าไม่พบตัวลูกแน่นอนแล้วถึงจะไปแจ้งความที่สถานีตำรวจเป็นลำดับต่อไป เวลาที่อาจจะล่วงเลยไปถึงช่วงตึกตื่นแล้ว ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าในช่วงเวลากลางคืน บนสถานีตำรวจจะมีเจ้าหน้าที่อยู่เวรเพียงไม่กี่คน ที่สำคัญเกือบทุกครอบครัว มักพบประสบการณ์ในการไปแจ้งความที่สถานีตำรวจแบบเดียวกันว่า “หายไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง ยังแจ้งความไม่ได้” ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว กรอระยะเวลาในการรับแจ้งความคนหาย ไม่มีกฎหมายระบุไว้ชัดเจน การอ้างว่าต้องหายออกจากบ้านไปครบ ๒๔ ชั่วโมงก่อน ถึงจะแจ้งความคนหายได้ จึงเป็นเพียงการใช้ดุลพินิจเท่านั้น ซึ่งเป็นที่น่าประหลาดใจอย่างยิ่งว่า กรณีเด็กเล็กซึ่งไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเอง และหายตัวไปในลักษณะเข้าข่ายถูกลักพาตัว เหตุใดตำรวจในหลายกรณีจึงใช้ดุลพินิจว่าเด็กจะต้องหายไปครบ ๒๔ ชั่วโมงก่อน จึงจะรับแจ้งความ ซึ่งหากมองอย่างตรงไปตรงมา ไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้ว่า ทำไมสวัสดิภาพและความปลอดภัยของเด็กที่น่าจะถูกลักพาตัว จึงไม่ได้รับการ

---

* ที่มา : ศูนย์ข้อมูลคนหาย มูลนิธิกระจกเงา สืบค้นจาก <http://www.backtohome.org>
ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕.

คุ้มครองโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญซึ่งอยู่ในวงการบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่ง ได้เคยให้ความเห็นว่า การใช้ดุลพินิจปฏิเสธการรับแจ้งความในลักษณะนี้ ในวงการผู้บังคับใช้กฎหมาย เรียกว่า “เป่าคดี” คือ ปิดเรื่องตั้งแต่ยังไม่ได้รับเรื่อง หรือผลักเรื่องให้ออกจากช่วงเวลาเวรประจำวันของตัวเองไปเสียก่อน ปัญหาเรื่องกรอบเวลาในการรับแจ้งความคนหาย จึงไม่ควรถูกยึดติดอย่างเคร่งครัดในกรณีเด็กเล็กหาย หรือเป็นกรณีที่น่าจะเข้าข่ายถูกลักพาตัว ต้องไม่มีกรอบเวลามาเป็นเงื่อนไข และต้องดำเนินการในลักษณะที่เรียกว่า “ทำทันที”

ปัญหาเรื่องความชัดเจน-การประสานในหน่วยงาน

หน่วยงานที่ครอบครัวจะเข้าไปขอความช่วยเหลือเป็นอันดับต้น ๆ คือ หน่วยงานตำรวจ ปัญหาแรกในการติดต่อขอความช่วยเหลือกับหน่วยงานนี้ก็คือ ประชาชนผู้เดือดร้อน ไม่อาจจำแนกได้ว่าตำรวจแต่ละคนทำหน้าที่ด้านใดบ้าง เมื่อครอบครัวเด็กประสบเหตุสำคัญเช่นนี้ จึงมักจะไปแจ้งความตามตุ้ยยามตำรวจ หรือหน่วยบริการย่อย ใกล้บ้านก่อน ด้วยความเชื่อว่าจะช่วยลดขั้นตอนการประสานงานให้เร็วที่สุด และตำรวจไม่ว่าใครก็ตามที่รับเรื่อง ก็น่าจะช่วยประสานงานให้ตำรวจที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการต่อได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การไปแจ้งความตามตุ้ยยาม หรือหน่วยบริการย่อย มักจะไม่ใช้การแจ้งความร้องทุกข์ตามกฎหมายเพราะไม่มีพนักงานสอบสวน และตำรวจที่ทำหน้าที่ในส่วนนั้น ก็ไม่ได้ให้ความใส่ใจเท่าที่ควร ไม่มีการประสานงานตำรวจที่เกี่ยวข้องให้ ไม่มีแม้กระทั่งการแนะนำขั้นตอนการแจ้งความที่ถูกต้องให้กับครอบครัว หลายครอบครัวจึงเข้าใจไปเองว่า การแจ้งความกับตำรวจที่ตุ้ยยาม ตำรวจได้รับเรื่องและช่วยดำเนินการแล้ว ซึ่งตามจริงแล้ว เรื่องที่แจ้ง อาจไม่ได้ถูกดำเนินการใดๆ เลย

นอกจากนี้ แม้ว่าหลายครอบครัวจะได้เดินทางไปแจ้งความคนหาย กับพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจโดยตรงก็ตาม พบว่า หลายกรณี ตำรวจเพียงดำเนินการลงบันทึกประจำวันไว้เท่านั้น ไม่ได้มีกระบวนการอื่นๆ เพื่อการติดตามหาตัวเด็กที่ถูกลักพาตัว ประเด็นสำคัญน่าจะอยู่ที่ว่า ฝ่ายสอบสวนกับฝ่ายสืบสวนของหลายสถานีตำรวจทำงานแบบไม่ประสานงานกัน จะเห็นได้จาก การที่พนักงานสอบสวน เมื่อรับแจ้งความเสร็จ จะให้ครอบครัวคนหาย ไปหาเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนเอง และครอบครัวคนหาย ก็ต้องเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำอีกรอบ ตอบคำถามเดิมๆ อีกรอบ ทั้งๆ ที่น่าจะมีการประสานข้อมูลกัน เพราะได้สอบถามหรือสอบปากคำไปแล้ว นอกจากนี้ในหลายกรณีผู้รับแจ้งเหตุ ก็ได้ช่วยครอบครัวเด็กดำเนินการใดๆ เลย จนกระทั่งต้องมีสื่อมวลชนนำเสนอข่าวในวงกว้าง ถึงจะได้เริ่มให้ความสนใจในการติดตามหา รัฐจึงเป็นหน่วยงานแรกๆ ที่ได้รับเรื่อง แต่กลับกลายเป็นหน่วยงานท้ายๆ ที่ขยับตัวในการดำเนินการอย่างช้าๆ

ปัญหาเรื่องความเชี่ยวชาญ-ขาดการทำงานด้วยองค์ความรู้

เรามักจะได้ยินรัฐมนตรี หรือ นายตำรวจระดับสูงให้สัมภาษณ์ว่า การลักพาตัวเด็ก อาจเกิดขึ้นโดยแก็งค์ครัดตู้ จับเด็กไปตัดแขนตัดขา เพื่อขอรานหรือค้าอวัยวะ ซึ่งโดยข้อเท็จจริง เด็กที่หายออกจากบ้านที่เข้าข่ายถูกลักพาตัวมากกว่า ๕๐ รายที่เกิดขึ้น ไม่มีรายใด

ถูกลักพาตัวไปโดยแก๊งค์รถตู้สักรายเดียว การสร้างความเชื่อลักษณะนี้ต่อสังคม โดยใช้วาทกรรม “แก๊งรถตู้” นับว่าเป็นการสื่อสารต่อสังคมที่ขาดความรับผิดชอบและเป็นผลให้การสืบสวนติดตามเด็กถูกลักพาตัว มักพุ่งเป้าไปผิดทางด้วยความเชื่อและข้อมูลผิด ๆ

โครงสร้างของหน่วยงานรัฐ ทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ไม่มีหน่วยงานที่ทำงานด้านการติดตามคนหายเป็นการเฉพาะ จึงไม่มีผู้เชี่ยวชาญและไม่มีกรอบทบทเรียนความรู้ในแต่ละคดีที่เคยเกิดขึ้น ว่าแนวโน้มการลักพาตัวเด็กในประเทศไทยเป็นลักษณะอย่างไร การทำงานสืบสวนติดตามเด็กถูกลักพาตัว จึงออกในแนวลักษณะแบบมั่ววุ่น คือ ไม่มีข้อมูล ไม่มีการวิเคราะห์กลุ่มผู้กระทำผิด ไม่มีสถิติเปรียบเทียบ และที่สำคัญไม่มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในการติดตามเด็กถูกลักพาตัว สถานการณ์ในตอนนี้องค์หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย จึงกลายเป็น ผู้เดินตามหลังสื่อมวลชนเมื่อมีการนำเสนอข่าวผ่านสาธารณะโดยตลอด

แบบแผนในการติดตามเด็กถูกลักพาตัว เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้ทราบว่าจะต้องดำเนินการขั้นตอนใดก่อนหลัง การลักพาตัวหลายกรณี ผู้รับแจ้งเหตุ ไม่เคยลงพื้นที่ตรวจสอบที่เกิดเหตุ หรือ สอบปากคำพยานแวดล้อม ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญในการติดตามตัวเด็ก การประสานหน่วยงานใกล้เคียงก็เป็นในลักษณะมือสมัครเล่น เช่น การส่งภาพถ่ายเด็กถูกลักพาตัวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านระบบโทรสาร ซึ่งแน่นอนว่า การส่งภาพถ่ายเด็กจากโทรสารซึ่งปลายทางจะได้ภาพถ่ายอันดำมืดจนแทบมองไม่เห็นภาพเด็กหาย จะนำไปเปรียบเทียบกับตัวเด็กที่ต้องสงสัยว่าจะถูกลักพาตัวมาได้อย่างไร กระบวนการแบบมือสมัครเล่นในลักษณะนี้ จึงอาจถูกมองว่า ทำเพื่อแค่ได้ทำเท่านั้น แต่ไม่เล็งถึงประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของการกระทำที่จะเกิดขึ้น การขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับคดีการลักพาตัวเด็ก ทำให้ตำรวจมักสืบสวนไปผิดทางแบบสะเปะสะปะ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์เดิมของคดีที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย มักอยู่ในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งหากได้มีการทบทเรียนความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ จะทำให้แนวทางการสืบสวนชัดเจนขึ้น และคัดกรองเบาะแสที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในหลายกรณี เมื่อสื่อมวลชนนำภาพถ่ายเด็กถูกลักพาตัวไปเผยแพร่ จะมีผู้แจ้งเบาะแสเข้ามาเป็นจำนวนมาก และหลายเบาะแสอาจไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง ซึ่งหากมีองค์ความรู้ในคดีลักษณะนี้ จะทำให้สามารถจำแนกเบาะแสเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งไปตรวจสอบเบาะแสที่น่าจะตรงเป้า มากกว่าการเหวี่ยงแหไปตรวจสอบทุกเบาะแส ซึ่งทำให้เสียงบประมาณ และสูญเสียกำลังใจไปมาก หากไปตรวจสอบแล้วไม่พบ

การที่หน่วยงานรัฐ ไม่มีหน่วยงานเฉพาะในการทำงานเรื่องคนหาย ส่วนหนึ่งมองได้ว่า รัฐยังไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวนี้เท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่เป็นปัญหาซึ่งมีสถิติตัวเลขอย่างชัดเจนว่า มีแนวโน้มคนหายออกจากบ้านเพิ่มสูงขึ้นทุกปี การไม่มีความเชี่ยวชาญหรือหน่วยงานเฉพาะทางในการดูแลปัญหา จะทำให้รัฐเดินตามหลังปัญหา ไม่เท่าทันต่อการจัดการปัญหา อย่างที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

ปัญหาเรื่องหน้าที่-ความรับผิดชอบ-จิตวิญญาณ

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วกันว่า เมื่อใดก็ตาม ที่ประเด็นทางสังคมถูกหยิบยกนำเสนอผ่านการรายงานของสื่อมวลชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ตามกฎหมายถึงจะดำเนินการอย่างเต็มที่ กระนั้นก็ตามเมื่อกระแสสังคมเงียบลง หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายก็มักจะถอยตัวไปตามธรรมชาติ หรือลาจากการดำเนินการไปเสียคือ ๆ แม้ว่ายังแก้ไขปัญหาเหล่านั้นไม่แล้วเสร็จก็ตาม ตลอดจนการโยกย้ายเปลี่ยนตัวผู้รับผิดชอบคดี ก็มีผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ปัญหาเรื่องการติดตามเด็กถูกลักพาตัวก็เช่นเดียวกัน ปัญหานี้ไม่ใช่เกิดเฉพาะตัวเด็กที่หายเท่านั้น แต่ปัญหาจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนของเด็กด้วย พ่อแม่ของเด็กที่ถูกลักพาตัวส่วนใหญ่ เป็นผู้มีฐานะยากจน การตะเวนออกติดตามหาเด็กในสถานที่ต่าง ๆ จึงไม่สามารถทำได้ในวงกว้างนักเพราะไม่มีทุนทรัพย์เกือบทุกครอบครัวไม่มีกำลังใจในการทำงาน เพราะมุ่งที่จะติดตามหาเด็กที่ถูกลักพาตัวให้เจอก่อน ซึ่งเป็นผลให้ครอบครัวขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพไปด้วย กระบวนการช่วยเหลือโดยหน่วยงานรัฐ จึงต้องมองให้เห็นมิติเหล่านี้ของผู้ประสบเหตุ และเข้าให้การช่วยเหลือจนเจือในสัดส่วนที่พอจะช่วยเหลือได้ ในกรณีน้องพอมแพมอายุ ๓ ขวบที่ถูกลักพาตัวไปกว่าหนึ่งสัปดาห์ ในจังหวัดสมุทรปราการ จนถึงปานนี้ ก็ยังไม่มีหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เข้าไปดูแลเยี่ยมเยียนแต่อย่างใด แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อปัญหา และความเอาใจใส่ ถึงแม้ว่าครอบครัวของเด็กจะไม่ได้ไปแจ้งหน่วยงานเหล่านี้ก็ตาม เพราะในความเป็นจริงแล้ว ครอบครัวเด็ก ไม่มีความสามารถในการติดต่อหรือทำความรู้จัก เพื่อแจ้งเหตุได้กับทุกหน่วยงานได้ทราบ ดังนั้น เมื่อปัญหาถูกสื่อสารผ่านสาธารณะแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งควรจะทราบว่าตัวเองมีหน้าที่อะไร ควรจะได้เคลื่อนตัวออกจากหน่วยงาน เพื่อเยี่ยมเยียนผู้ประสบเหตุอย่างเร่งด่วนและทันท่วงที

ธรรมชาติของคดีลักพาตัวเด็กจำนวนมาก เมื่อสิ้นเบาะแสการสืบค้นแล้ว และยังไม่พบตัวเด็กที่หาย คดีจะถูกทิ้งไว้ และขาดความต่อเนื่องในการติดตามหาไปเอง เพราะไม่มีเจ้าภาพในการทำให้เรื่องนี้เป็นวาระของพื้นที่หรือของจังหวัดในการติดตามอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่รัฐบางหน่วยงานเคยกล่าวถึง การติดตามตัวเด็กถูกลักพาตัว ซึ่งล่วงเลยระยะเวลาการเกิดเหตุมานานแล้วในทำนองว่า “ควรให้เป็นหน้าที่ของตำรวจในการติดตาม ไม่ควรเข้าไปยุ่งให้เปลืองตัว” ซึ่งวิธีคิดในการลักษณะแบบนี้ แสดงให้เห็นถึงสภาพการขาดจิตวิญญาณในการทำงานอย่างรุนแรง และแสดงถึงวุฒิภาวะในการแก้ไขปัญหาในฐานะผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย

บทส่งท้าย

ดูเหมือนว่ากระบวนการของรัฐในการรับมือเหตุลักพาตัวเด็กในประเทศไทย จะยังเป็นเรื่องที่ยังไกลจากความสำเร็จพอสมควร ส่วนหนึ่งต้องแก้ที่คน ส่วนหนึ่งต้องมีวิสัยทัศน์ในการลงทุนขยายหน่วยงานเฉพาะทางเพื่อรองรับการจัดการปัญหาในอนาคต เร่งพัฒนาความเป็นมือสมัครเล่น ให้มีเกิดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจนกลายเป็นมืออาชีพ เชื่อแน่ว่าประชาชนทุกคน ยังให้กำลังใจและพร้อมสนับสนุนเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำงานรับใช้สังคม

เสมอ แคมองมุมกลับอย่างง่าย ๆ หากเด็กที่ถูกลักพาตัวเป็นลูกของท่านบ้าง ท่านจะอย่างไร
- โปรดช่วยเหลือเด็กคนอื่นที่หายไป เสมือนหนึ่งเช่นเดียวกับวิธีการที่จะใช้ในการติดตาม
ลูกของท่าน

*****

การคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ :
Law firm ภาครัฐของสำนักงานอัยการสูงสุด

ดร.อุทัย อาทิวะ¹

อัยการผู้เชี่ยวชาญ รักษาการแทน

อัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ

สำนักงานอัยการสูงสุดมีภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานดังกล่าวคือ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือที่ประชาชนรู้จักกันในชื่อย่อว่า “สคช.” หน่วยงาน สคช. นี้ จัดตั้งขึ้นในสำนักงานอัยการสูงสุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ตั้งแต่เมื่อครั้งสำนักงานอัยการสูงสุด ยังมีฐานะเป็นกรมอัยการ อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทยได้โอนงานด้านนี้มาให้กับสำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการต่อ

การปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองสิทธิช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและได้ผลเป็นที่พอใจของประชาชน จนในปี พ.ศ. 2529 หน่วยงาน สคช. ได้รับการคัดเลือกจากอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นหน่วยงานดีเด่นระดับชาติสาขาพัฒนาสังคมประจำปี พ.ศ. 2529 หลังจากนั้น สคช. ก็ได้พัฒนางานด้านการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือประชาชนต่ออย่างไม่หยุดยั้ง แม้กระทั่งในยุคปัจจุบันซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือประชาชนขึ้นมาอีกหลายหน่วยงานก็ตาม แต่ประชาชนก็ยังให้ความศรัทธาและการยอมรับการทำงานด้านการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนของพนักงานอัยการ เพราะนอกจากจะต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานอัยการแล้ว ยังต้องอาศัยความทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำงานให้บริการกับประชาชน

ในการทำงานของ สคช. นั้น ได้มีความพยายามในการพัฒนางานและบุคลากรในหลายๆ ด้าน พัฒนาการที่สำคัญประการหนึ่งของ สคช. เมื่อไม่นานมานี้ คือ การที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นในสังกัด สคช. เพื่อให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือคนไทยในต่างแดน เมื่อปี พ.ศ. 2548 ในสมัยที่นายคัมภีร์ แก้วเจริญ ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด

¹ นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เนติบัณฑิตไทย
ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางกฎหมายธุรกิจ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
ปริญญาโททางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยปารีส 1 (DEA.), และมหาวิทยาลัยปารีส 2 (DSU.)
ปริญญาเอกทางกฎหมายและนโยบายทางอาญา เน้นด้านกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เกียรตินิยมดีมาก พร้อมด้วยการแสดงความยินดีของคณะกรรมการสอบ) จากมหาวิทยาลัยปารีส 1 (Docteur en Droit, mention très bien avec félicitation du jury)

ที่ 251/2548 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2548 จัดตั้งศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ (ศอศป.) ขึ้นในสังกัดสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) โดยให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) งานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายแก่คนไทยในต่างประเทศ และชาวต่างประเทศในประเทศไทย
- (2) การตอบปัญหาทางกฎหมาย และเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายใน Web site
- (3) งานด้านการพัฒนา ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ
- (4) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ

การตั้งหน่วยงานดังกล่าวขึ้นมานั้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลด้านการต่างประเทศที่มีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือคนไทยที่พำนักอาศัยอยู่ในต่างแดน ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ในสมัยที่นายพชร ยุติธรรมดำรง ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ได้มีกฎกระทรวงยกฐานะของศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ (ศอศป.) เป็น “สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ” (Office of International Peoples’ Rights Protection – OIRP) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สฝคป.”

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งในหมวด 5 เรื่อง แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 6 แนวนโยบายด้านการต่างประเทศ มีมาตรา 82 วรรคสอง ได้บัญญัติเรื่องการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศไว้ว่า

“รัฐต้องส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนต้องให้ความคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ”

จึงนับว่า ภารกิจที่สำนักงานอัยการสูงสุดตั้งหน่วยงานขึ้นมารองรับงานคุ้มครองคนไทยในต่างแดนนี้ ได้มีการรับรองความสำคัญไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศ ในบทความนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกล่าวถึงเหตุผลความจำเป็นในการช่วยเหลือคนไทยในต่างแดนให้พอเข้าใจ ก่อนที่จะกล่าวถึงภารกิจที่สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศกำลังดำเนินการอยู่ในลำดับถัดไป

1. ความจำเป็นในการช่วยเหลือคนไทยในต่างแดน

มีคนจำนวนไม่น้อยเข้าใจว่า คนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศหรือหญิงไทยที่ทำการสมรสกับชาวต่างชาติและพำนักอาศัยอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นมีฐานะร่ำรวย และไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐ ความเข้าใจดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ายังคงคลาดเคลื่อนอยู่มาก ส่วนใหญ่ของคนไทยที่ไปต่างประเทศเหล่านี้ ก็เข้าทำนองคำพังเพยสุภาษิตที่ว่า **“ไปตายเอาดาบหน้า”**

คนไทยส่วนใหญ่ที่ไปอยู่ในต่างแดน ไม่ได้มีฐานะร่ำรวยถึงขั้นที่จะเรียกว่า “เศรษฐี” หรือ “คนรวย” ความจริงแล้วคนไทยเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็มีรายได้อยู่ในชั้นปานกลางที่พอจะใช้ดำรงชีวิตตามปกติในสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้ว และก็มีปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันอยู่มากพอสมควร ทั้งตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ และรวมทั้งกฎหมายไทยด้วย

ปัญหาทางกฎหมายที่คนไทยเหล่านี้ประสบอยู่นั้น หากต้องไปขอคำปรึกษาจากสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย หรือที่วงการนักกฎหมายเรียกกันว่า “Law Firm” นั้น ก็จะมีค่าใช้จ่ายจำนวนไม่น้อย หากเป็นคนที่โชคดี สามีสั่งมีฐานะร่ำรวยหรือมีกิจการที่มีรายได้อีก ก็อาจจะสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ แต่ดังที่กล่าวแล้วว่าหญิงไทยส่วนใหญ่ไม่มีเงินมีทองร่ำรวยอย่างที่คนทั่วไปคิด เพราะไหนจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันที่แพงแสนแพงในต่างแดนแล้ว ยังต้องส่งเงินมาช่วยเหลือพ่อแม่ญาติพี่น้องในเมืองไทยอีก ดังนั้นถ้าทางการไทยสามารถเข้าไปช่วยเหลือให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่คนไทยเหล่านี้ได้ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ประชาชนก็จะมีความรู้ และทำให้การบริหารราชการบ้านเมืองราบรื่น สมดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ทรงพระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงาน “นิติศาสตร์รำลึก” ครั้งที่ 2 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2513 ความว่า

“ประชาชนในที่บางส่วนนั้นไม่ทราบถึงกฎหมาย ด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่หรือฝ่ายปกครองไม่ได้มีโอกาสไปชี้แจง และประชาชนเหล่านั้นก็ไม่มีโอกาสที่จะทราบว่าเราจะวางหลักเกณฑ์ไว้อย่างไร อันนี้เป็นปัญหาใหญ่ที่จะให้ปกครองหรือความเรียบร้อยเกิดขึ้นได้ ก็ต้องนำความรู้ไปถึงประชาชน ”

พระบรมราโชวาทดังกล่าวเป็นอมตะวาจา แม้ในปัจจุบันซึ่งมีคนไทยอาศัยอยู่ในต่างแดนเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะมุมไหนของโลก ก็เป็นความจำเป็นและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องนำความรู้ทางกฎหมายไปชี้แจงให้ประชาชนเหล่านั้นทราบถึงเรื่องที่เขาเหล่านั้นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีผลประโยชน์ส่วนได้เสีย จากการปฏิบัติงานของผู้เขียนซึ่งรับผิดชอบงานด้านการคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศมาเป็นเวลา 4 ปี ทำให้ทราบว่า ปัญหาทางกฎหมายของคนไทยในต่างแดนนั้น มีปัญหาที่สำคัญประการใดบ้าง

2. สภาพปัญหาทางกฎหมายของคนไทยในต่างแดน

จากการที่ผู้เขียน ได้มีโอกาสเดินทางไปปฏิบัติราชการตามโครงการให้คำปรึกษาและบริการข้อมูลด้านกฎหมายแก่คนไทยและเจ้าหน้าที่กงสุลไทยของ 8 ประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2549 และจากการจัดคลินิกกฎหมายของอัยการอาสาเคลื่อนที่คุ้มครองสิทธิคนไทยในต่างประเทศ หลังจากนั้นเป็นต้นมา ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม เดนมาร์ก สวีเดน สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ (อังกฤษ) ทำให้ผู้เขียนทราบว่าปัญหาทางกฎหมายส่วนใหญ่ที่คนไทยประสบอยู่นั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาทาง

กฎหมายในชีวิตประจำวันซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะ เป็นของตัวหญิงไทยเอง บุตร หรือแม้แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสามี สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายไทย

2.1 ปัญหาทางกฎหมายเรื่องการถือสองสัญชาติ

จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสัญชาติทั้งของหญิงไทยและบุตร (2.1.1) และ ปัญหาเรื่องการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินของหญิงไทยที่สมรสกับคนต่างด้าว (2.1.2)

2.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของหญิงไทยและบุตร

การมีสัญชาติซ้อนหรือสองสัญชาติเป็นเรื่องปกติในปัจจุบัน ดังนั้น การที่บุคคลถือ หนังสือเดินทางของสองประเทศพร้อมกันจึงเป็นเรื่องธรรมดาขึ้น หญิงไทยที่ทำการสมรสกับชาว ยุโรปและขอถือสัญชาติตามสามี มักจะมีข้อข้องใจเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเรื่องการเสียสัญชาติ ไทยของตนหลังจากไปถือสัญชาติใหม่ตามสามี (ก) รวมทั้งปัญหาของบุตรที่มีสองสัญชาติกับหน้าที่ จะต้องรับราชการทหารตามกฎหมายไทย (ข)

(ก) ปัญหาเรื่องการถือสองสัญชาติของหญิงไทย

กฎหมายสัญชาติของไทยยอมรับหลักการถือสองสัญชาติ ปรากฏตาม พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 13 ซึ่งบัญญัติว่า “หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับ คนต่างด้าว และอาจถือสัญชาติของสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของสามี ถ้าประสงค์จะสละ สัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

บทบัญญัติของมาตรา 13 ถือว่าการสละสัญชาติของหญิงไทยซึ่งอาจถือสัญชาติตาม สามีได้นั้นเป็นสิทธิของหญิง กฎหมายไม่ได้บังคับให้หญิงที่แต่งงานกับชาวต่างชาติต้องสละสัญชาติ ไทยแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม เมื่อหญิงไทยสมรสกับชายชาวต่างชาติ ก็มักประสงค์จะได้สัญชาติตาม สามี แต่การได้สัญชาติของแต่ละประเทศมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

บางประเทศอาจจะยอมให้หญิงที่ทำการสมรสกับคนต่างชาติของคนถือสัญชาติตามสามี ได้โดยไม่ต้องสละสัญชาติเดิมของตนได้ แต่หลายประเทศจะมีหลักการให้ถือสัญชาติเดียวอย่าง เกร็งครัด เช่น ประเทศเยอรมัน ประเทศเดนมาร์ก เป็นต้น ประเทศเหล่านี้จะเคร่งครัดกับการให้ สัญชาติมาก เช่น ประเทศเดนมาร์กซึ่งเป็นรัฐสวัสดิการนั้น กฎหมายบังคับให้ผู้ที่จะขอถือสัญชาติ เดนมาร์กต้องสละสัญชาติเดิมของตน ดังนั้น หญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวเดนมาร์กและอาศัยอยู่ใน ประเทศเดนมาร์กเมื่อประสงค์จะได้สัญชาติเดนมาร์กตามสามี จะต้องยอมสละสัญชาติไทย จึงเป็น เหตุให้หญิงไทยที่ขอถือสัญชาติเดนมาร์กต้องเสียสัญชาติไทยไปโดยเจ้าหลักเกณฑ์ของเรื่องการ แปลงสัญชาติ² แม้ว่าหญิงไทยเหล่านี้จะไม่ได้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามหลักเกณฑ์ใน มาตรา 13 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ก็ตาม

² พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 22 บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวหรือสละ สัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทยย่อมเสียสัญชาติไทย”

อย่างไรก็ตาม บางประเทศมีข้อยกเว้นตามกฎหมายที่ไม่จำเป็นต้องสละสัญชาติเดิมของคนได้ หากเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้บางประการ เช่น กฎหมายเยอรมัน มีบทบัญญัติของกฎหมายคนต่างด้าว (Aliens Act) มาตรา 87 (1) ของกฎหมายดังกล่าวกำหนดข้อยกเว้นอยู่บางประการที่ให้ออมรับการถือสัญชาติมากกว่าหนึ่งสัญชาติได้ หากการสละสัญชาติเดิมของคนต่างด้าวไม่สามารถกระทำได้ หรือสามารถกระทำได้ แต่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ยากลำบากเกินความสามารถ หรือเป็นเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน ดังเช่นข้อยกเว้นประการหนึ่งคือ หากปรากฏว่าการสละสัญชาติของคนต่างด้าวจะนำไปสู่การเสียผลประโยชน์ของคนต่างด้าวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องทางเศรษฐกิจและการเงิน นอกเหนือไปจากการเสียสิทธิในฐานะเป็นพลเมือง

เคยมีตัวอย่างของหญิงไทยซึ่งมีสามีชาวเยอรมันได้เดินเรื่องขอสัญชาติเยอรมันโดยยกสาเหตุเรื่องการเสียผลประโยชน์เป็นอย่างมากทางเศรษฐกิจและการเงินขึ้นเป็นข้อยกเว้นเพื่อไม่สละสัญชาติไทย เนื่องจากหญิงไทยผู้นี้มีที่ดิน นส. 3 อยู่ในเมืองไทยหลายแปลง มีมูลค่าตามราคาประเมินของสำนักงานที่ดินจังหวัดเป็นเงินหลายล้านบาท หญิงไทยผู้นี้ได้มาขอหนังสือรับรองจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศเพื่อแสดงว่า ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หากบุคคลเสียสัญชาติไทยแล้วจะต้องกลายเป็นคนต่างด้าวและไม่มีสิทธิที่จะถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในเมืองไทยได้ต่อไป และจะต้องขายที่ดินดังกล่าว นอกจากนี้เธอยังได้เดินทางไปขอหนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินจากสำนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อนำ ไปยื่นประกอบการพิจารณาคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ของทางการเยอรมันเพื่อจะได้สิทธิตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายเยอรมัน ปรากฏว่าทางการเยอรมันพิจารณาแล้ว ยินยอมให้เธอถือสัญชาติเยอรมันได้โดยไม่ต้องสละสัญชาติไทย

(ข) ปัญหาเด็กลูกครึ่งไทยกับการถือสองสัญชาติ

เด็กที่เกิดจากบิดาหรือมารดาคนไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ นั้น โดยทั่วไปจะถือสองสัญชาติ คือสัญชาติไทยและสัญชาติของบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นคนต่างชาติ และกฎหมายไทยคือพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 14 วรรคแรก ก็ไม่ได้บังคับให้เด็กสละสัญชาติไทยแต่อย่างใด

ประเด็นปัญหาที่สำคัญของเด็กไทยที่ถือสองสัญชาติ โดยเฉพาะเด็กที่เป็นลูกติดแล้วติดตามมารดาไปพำนักอาศัยอยู่ในต่างประเทศด้วย ก็คือ เรื่องการเกณฑ์ทหารในประเทศไทย

กฎหมายบัญญัติไว้ จึงทำให้เด็กซึ่งมีสัญชาติไทยที่มีอายุครบเกณฑ์แล้วคือ อายุครบ 17 ปีบริบูรณ์จะต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินแม้ว่าเด็กนั้นจะไปพำนักอาศัยอยู่ต่างประเทศก็ตาม ถ้าเกินกำหนดระยะเวลาการลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ไม่ไปลงบัญชี จะมีความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อบังคับคือ ถ้าเจ้าหน้าที่สัสดีส่งรายชื่อไปให้ตำรวจติดตามจับกุมตัวมาดำเนินคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเจ้าตัวได้มาแสดงตนขอ

ลงบัญชีฯ ก่อนที่เจ้าหน้าที่สัสดีจะส่งรายชื่อไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามจับกุมตัว ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

และเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ชายไทยที่ลงบัญชีทหารกองเกินไว้มีหน้าที่จะต้องไปเกณฑ์ทหาร ถ้าไม่ไปเกณฑ์ทหารจะมีความผิดฐานหลีกเลี่ยงจัดจีน กล่าวคือ ถ้ายังไม่ได้รับหมายเรียก จะมีความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้ารับหมายเรียกแล้ว จะมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี เจ้าหน้าที่ตำรวจจะติดตามตัวมาดำเนินคดี

เด็กไทยในต่างแดนที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าว แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะกลัวการเดินทางเข้าประเทศไทย เพราะอาจถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวตามหมายจับ ในเรื่องนี้ มารดาของเด็กเป็นห่วงมาก เพราะคนเป็นแม่ส่วนใหญ่ไม่ยอมให้ลูกเกณฑ์ทหาร เกรงว่าลูกจะลำบาก และได้รับอันตราย แต่เมื่อเป็นหน้าที่ ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพียงแต่ว่าในกรณีประเทศที่เด็กไป พำนักอาศัยอยู่นั้น กฎหมายอนุญาตให้ถือสองสัญชาติได้ เช่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ นอกจากเด็ก จะต้อง มีหน้าที่ต้องเกณฑ์ทหารของประเทศสวิตเซอร์แลนด์แล้ว ต่อมาเมื่อเด็กอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ก็จะต้องมาเกณฑ์ทหารที่ประเทศไทยอีก ซึ่งหญิงไทยในต่างแดนเห็นว่าเป็นภาระที่หนักเกินไป น่าจะมีหนทางอื่นที่ให้เด็กรับใช้ชาติ นอกจากการเกณฑ์ทหาร เช่น โดยการนำความรู้ความสามารถพิเศษของเด็ก เช่น นำความรู้ความสามารถทางด้านภาษา ไปช่วยงานที่สถานทูต ผู้ช่วยทูตทหาร หรือส่วนราชการต่างๆ ที่อยู่ในต่างประเทศ หรือในประเทศไทย ก็น่าจะทำให้รัฐได้รับประโยชน์มากกว่าการส่งบุคคลสองสัญชาติไปประจำการ ในเขตพื้นที่ที่เสี่ยงภัย และทำให้ผู้ปกครองต้องหาทางช่วยเหลือ หรือหลบเลี่ยงมิให้บุตรของตนเหล่านั้นต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร

2.1.2 ปัญหาเรื่องการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินของหญิงไทยที่สมรสกับคนต่างด้าว

เรื่องการซื้อที่ดินของหญิงไทยที่สมรสกับคนต่างด้าวนี้นี้ กรมที่ดินได้วางหลักเกณฑ์ เป็นพิเศษไว้สำหรับกรณีที่หญิงไทยสมรสกับคนต่างด้าวว่า ให้คนไทยและคู่สมรสต่างด้าวยินยันเป็น ลายลักษณ์อักษรร่วมกัน ในหนังสือรับรองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในวันจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ว่า เงินทั้งหมดที่นำมาซื้อที่ดินเป็น สินส่วนตัว ของคนไทยแต่เพียงฝ่ายเดียว มิใช่สินสมรส

เหตุที่ต้องมีคำรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรเช่นนี้ ก็เพื่อแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่า คนต่างด้าวไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการที่หญิงไทยคู่สมรสจะถือกรรมสิทธิ์ใน ที่ดินแต่ประการใด มิฉะนั้นจะขัดกับหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งห้ามมิให้คนต่างด้าวถือ หรือมีส่วนในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในเมืองไทย

จากการปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้และให้บริการทางกฎหมายแก่ประชาชนของคณะ อัยการในหลายประเทศในทวีปยุโรป ทำให้ทราบปัญหาทางกฎหมายที่หญิงไทยจำนวนหนึ่งไม่รู้ กฎเกณฑ์ดังกล่าว หรือมักจะไม่ค่อยคำนึงถึงกฎหมายที่มีอยู่ หรือได้รับคำแนะนำมาหลายทาง อาจทำ ให้เกิดความสับสน และปิดบังสถานภาพการสมรสของตนในเวลาจดทะเบียนสิทธิในที่ดิน การ

กระทำได้กล่าวอาจร้ายแรงถึงขั้นเป็นความผิดอาญาต้องถูกดำเนินคดี ก่อให้เกิดความเสียหายและอาจสูญเสียที่ดินที่ซื้อ

นอกจากนี้ ในปัจจุบันสามัคคนต่างด้าวจำนวนมากไม่น้อยที่ให้เงินภรรยาซื้อที่ดินในเมืองไทยเกิดความหวาดระแวงกลัวว่าเมื่อภรรยาซื้อบ้านและที่ดินแล้ว จะไม่ยอมให้คนพำนักอาศัยอยู่ด้วย คิดว่าภรรยาคนไทยอาจจะหลอกเอาเงินไปซื้อที่ดินแล้ว ก็ทอดทิ้งตนเองไป คณะอัยการก็ได้ให้คำแนะนำแก่หญิงไทยและสามีฝรั่งไปว่า ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการดำรงชีวิตคู่ด้วยกัน กรณีดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสบายใจแก่สามัคคนต่างด้าว ภรรยาที่อาจทำสัญญาเช่าให้กับสามีหรือจะจดทะเบียนสิทธิอาศัยหรือสิทธิเก็บกิน ในที่ดินให้สามีได้ ดังนี้ ก็จะทำให้สามีฝรั่งสบายใจ

ปัญหาที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างปัญหาของคนไทยในต่างแดนเท่านั้น ยังมีปัญหากฎหมายอื่นอีกหลายปัญหาที่คนไทยประสบอยู่ จึงจำเป็นที่สำนักงานอัยการสูงสุดต้องมีโครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายให้แก่คนไทยในต่างแดนอย่างต่อเนื่อง

2. โครงการอัยการอาสาเคลื่อนที่คุ้มครองสิทธิคนไทยในต่างประเทศ

การเดินทางไปพบปะกับคนไทยในต่างแดน และให้คำปรึกษาทางกฎหมายถือเป็นภารกิจที่ต้องทำเป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อให้รับรู้สภาพปัญหาและหาทางแก้ไข ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 สำนักงานอัยการสูงสุดได้รับงบประมาณให้ดำเนินการตามโครงการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนไทยในต่างแดนเป็นเงินจำนวน 4,837,625 บาท ดังนั้นในปีนี้ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศจึงได้มีโครงการเดินทางไปให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่พี่น้องคนไทยในทวีปยุโรป และในทวีปเอเชีย กำหนดการเดินทางจะเริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2552 เป็นต้นไป

สำหรับโครงการอัยการอาสาเคลื่อนที่คุ้มครองสิทธิคนไทยนี้ ได้มีการปฏิบัติงานเชิงรุกในประเทศไทยด้วย โดยในขณะนี้ได้เริ่มการปฏิบัติงานมาแล้วตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2552 เป็นต้นมา ในพื้นที่จังหวัดเป้าหมาย 4 แห่งด้วยกัน คือ ที่จังหวัดเชียงราย, อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี, จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้ โดยเน้นการเผยแพร่ความรู้และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในเรื่องการสมรสข้ามวัฒนธรรม และปัญหาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

การเดินทางไปปฏิบัติงานเชิงรุกในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องใช้งบประมาณของรัฐ และมีขีดจำกัดตรงที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในทุกพื้นที่ที่มีสภาพปัญหา สำนักงานอัยการสูงสุดได้คำนึงถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้พัฒนาระบบการบริการให้ความรู้และช่วยเหลือทางกฎหมายผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) เพื่อให้การให้บริการแก่ประชาชนสามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐลง ไปอีกส่วนหนึ่ง

2. การพัฒนาระบบการบริการให้ความรู้และช่วยเหลือทางกฎหมายผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานอัยการสูงสุดตามโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-government)

หน่วยงานภาครัฐมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพการให้บริการของคนที่ได้มาตรฐานตามแผนทิศทางการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Roadmap) เพื่อบูรณาการระบบเครือข่ายสารสนเทศภาครัฐ (Network Infrastructure) และผลักดันให้เกิดการบริการของภาครัฐในลักษณะ e-Services เพื่อให้การให้บริการของรัฐบาลมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว กว้างขวาง และประหยัดค่าใช้จ่ายของประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุดก็ได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนั้นในปี พ.ศ. 2550 สำนักงานอัยการสูงสุด โดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศจึงได้ยื่นโครงการของงบประมาณของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อมาพัฒนาระบบการให้บริการงานทางด้านดังกล่าวแก่ประชาชน และในที่สุดโครงการที่สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศเสนอ ไปก็ได้รับคัดเลือกให้ได้รับงบประมาณดำเนินการตามโครงการ

สำหรับระบบการพัฒนาที่ได้รับอนุมัติตาม โครงการคือ ระบบบริการสอบถามปัญหากฎหมายผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีงานบริการหลัก คือ งานบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย งานบริการสืบค้นข้อมูลกฎหมายที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันแก่ประชาชน งานบริการคำถาม-ตอบข้อกฎหมายทั่วไป และงานบริการข้อมูลกรณีตัวอย่างให้คำปรึกษาและช่วยเหลือทางกฎหมาย

นอกจากนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น ทางสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการให้บริการ จึงได้ทำการเชื่อมโยงการให้บริการกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อความสะดวกในการค้นหากฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา และเชื่อมโยงกับกฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายของมลรัฐต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย โดยการนำเนื้อหาในหนังสือคู่มือเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนหลายเล่ม และบทความทางวิชาการลงเผยแพร่ใน Web site ด้วย ท่านที่สนใจ ขอให้คลิกเข้าไปดูที่ www.humanrights.ago.go.th

ระบบการให้บริการดังกล่าวข้างต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและปฏิบัติการกิจของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้สะดวก รวดเร็ว และเป็นประโยชน์แก่ประชาชน สมกับเป็น Law firm ภาครัฐ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการคุ้มครองสิทธิและรักษาผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศให้เข้มแข็ง และมีความสุขอย่างแท้จริง

*****

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎร
- : ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

สารบบ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....
ซึ่งรัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) และรอการพิจารณาหลักการในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ต่อมา คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้อนุญาตให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘

(นายวัชรินทร์ จอมพลาพล)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑

สำนักการประชุม

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ ๑๗ ๒๕๕๕
วันที่ ๒๕ เม.ย. ๕๕
เวลา ๑๗.๕๗ น.

ที่ นร ๐๕๐๗ ๑๐ ศต๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม ๑๐๓๐๐

๒๕ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติ รวม ๗ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ รวม ๗ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอ

๑. ร่างพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ . . .) พ.ศ. . . .
๒. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. . . .
๓. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. . . .
๔. ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิด

สิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. . . . .

๕. ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. . . . .
๖. ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ . . .) พ.ศ. . . . (โอนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชไปรวมกับกรมป่าไม้) และ
๗. ร่างพระราชบัญญัติสถาบันวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. . . . .

รวม ๗ ฉบับ ต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติ รวม ๗ ฉบับดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วันที่ ๒๕ เม.ย. ๕๕
เวลา ๑๗.๕๗ น.

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานระเบียบวาระ

วันที่ ๑๗ เม.ย. ๕๕
เวลา ๑๗.๑๐ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๙ (ชมรมักษณา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (BO_026/ว/ลา)

วันที่ ๑๗ เม.ย. ๕๕
เวลา ๑๗.๐๐ น.
ส่งมอบให้ นร.ม.และพิชิต ดำเนินการ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๔)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"เด็ก" หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

"สิทธิควบคุมดูแลเด็ก" หมายความว่า สิทธิเกี่ยวกับการดูแลความเป็นอยู่ของเด็ก
และหมายความรวมถึงสิทธิกำหนดที่อยู่ของเด็ก ซึ่งสิทธิดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมาย
โดยคำสั่งของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นผลจากความตกลงที่มีผลตามกฎหมาย

"สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก" หมายความว่า รวมถึงสิทธิในการนำเด็ก
ออกไปจากถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กไปยังสถานที่อื่นภายในระยะเวลาจำกัด

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้
“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๕ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
- (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
- (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็วและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อื่นตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทมิตร
- (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- (๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ หนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตาม
มาตรา ๑๓ ด้วย

หมวด ๒
การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑
การขอความช่วยเหลือ

มาตรา ๖ ผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมา หรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศ โดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ตามปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้

(๒) วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก ในกรณีที่มี

(๓) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าเด็กไปอยู่ด้วย

(๕) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

มาตรา ๗ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือ ถ้าคำร้องขอนั้นมีรายละเอียด และเอกสารตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ วรรคสอง และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือยื่นคำร้องขอต่อศาลต่อไป

ถ้าคำร้องขอนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ หรืออาจให้ความช่วยเหลือได้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นบางประการ หรือมีเหตุขัดข้อง ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องขอทราบ

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีดังกล่าวโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

ผู้ประสานงานกลางอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย

มาตรา ๘ ผู้ร้องขออาจขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือตามมาตรา ๗ ต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ

คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด

มาตรา ๙ การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลางตามมาตรา ๗ ไม่ได้ตัดสิทธิของผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลโดยตรง

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและปลัดกระทรวงมหาดไทยดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยังผู้ประสานงานกลาง

(๒) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน

(๓) ให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๔) หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาลตาม (๓) หรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำความผิดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็น และสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือพนักงานอัยการในการดำเนินการดังกล่าว เมื่อได้รับการร้องขอ

ส่วนที่ ๒

การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

มาตรา ๑๑ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กตามมาตรา ๑๐ (๔) ไว้ควบคุมดูแลจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

การควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด โดยให้รวมถึง

(๑) การจัดทำมีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก

(๒) การจัดทำที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่ม ให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก

ส่วนที่ ๓
ศาลและกระบวนการพิจารณา

มาตรา ๑๒ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอที่ได้ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓ การพิจารณาส่งตัวเด็กกลับคืนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลายังไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่โดยเร็ว
  - (๒) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลาดังแต่หนึ่งปีขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว
  - (๓) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้ว ศาลอาจให้รอการพิจารณาไว้หรือยกคำร้องขอก็ได้
  - (๔) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้
    - (ก) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้
    - (ข) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็กอย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้
    - (ค) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะที่ควรจะรับฟังคำคัดค้านนั้น
    - (ง) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
    - (จ) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์
- ให้ศาลนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอ มาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งด้วย

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งตามคำร้องขอภายในหกสัปดาห์นับแต่วันรับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน เมื่อได้รับคำขอจากผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ร้องขอ ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถมีคำสั่งภายในกำหนดเวลานั้นได้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

มาตรา ๑๖ ในการพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนนั้น ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก มาใช้ประกอบการวินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้

มาตรา ๑๗ การร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้ที่มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง การดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓

การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

มาตรา ๑๘ ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ของหมวด ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

เปิดเตล็ด

มาตรา ๑๙ บรรดาพยานหลักฐานที่เสนอต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา ๒๐ คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

มาตรา ๒๑ พระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่จะยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๒ การเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำ ไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลาง หรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลาง ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

มาตรา ๒๔ บรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจขอรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาดูแลเด็กหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

ให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอในวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจปกครองเด็ก พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่างๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ โครงสร้างกฎหมาย แบ่งเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

(๑) หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง

(๒) หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

(๓) หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

(๔) หมวด ๔ เบ็ดเตล็ด

๒.๒ วันใช้บังคับกฎหมาย กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ บทนิยาม กำหนดบทนิยามศัพท์ต่างๆ เพื่อความชัดเจนในการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓) และให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ดังนี้

- บทนิยามคำว่า "เด็ก" ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และข้อ ๔^๑ ของอนุสัญญา

- บทนิยามคำว่า "สิทธิควบคุมดูแลเด็ก" ให้สอดคล้องพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และข้อ ๓ วรรคสอง^๒ และข้อ ๕^๓ ของอนุสัญญา

- บทนิยามคำว่า "สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก" ให้สอดคล้องกับข้อ ๕^๔ ของอนุสัญญา

- บทนิยามคำว่า "ผู้ประสานงานกลาง" ให้สอดคล้องกับข้อ ๖^๕ ของอนุสัญญา

- บทนิยามคำว่า "ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๒.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย กำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

^a Article 4

The Convention shall apply to any child who was habitually resident in a Contracting State immediately before any breach of custody or access rights. The Convention shall cease to apply when the child attains the age of 16 years.

^b Article 3

The rights of custody mentioned in sub-paragraph a above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.

^c Article 5

For the purposes of this Convention –

A "rights of custody" shall include rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence;

^d Article 5

B "rights of access" shall include the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence.

^e Article 6

A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.

Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial organizations shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial extent of their powers.

Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which applications may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

๒.๕ หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๗ ของอนุสัญญา ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
- (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
- (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็วและเพื่อให้บรรลुวัตถุประสงค์อื่นตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทามติ
- (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- (๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

Article 7

Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their respective States to secure the prompt return of children and to achieve the other objects of this Convention.

In particular, either directly or through any intermediary, they shall take all appropriate measures -

A to discover the whereabouts of a child who has been wrongfully removed or retained,

B to prevent further harm to the child or prejudice to interested parties by taking or causing to be taken provisional measures;

C to secure the voluntary return of the child or to bring about an amicable resolution of the issues;

D to exchange, where desirable, information relating to the social background of the child,

E to provide information of a general character as to the law of their State in connection with the application of the Convention;

F to initiate or facilitate the institution of judicial or administrative proceedings with a view to obtaining the return of the child and, in a proper case, to make arrangements for organizing or securing the effective exercise of rights of access;

G where the circumstances so require, to provide or facilitate the provision of legal aid and advice, including the participation of legal counsel and advisers;

H to provide such administrative arrangements as may be necessary and appropriate to secure the safe return of the child;

I to keep each other informed with respect to the operation of this Convention and, as far as possible, to eliminate any obstacles to its application.

(๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตามมาตรา ๑๓ ด้วย

๒.๖ หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน รวมทั้งศาลและกระบวนการพิจารณาไว้ ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

(๑) กำหนดให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศโดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ตามปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยคำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ (ก) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้ (ข) วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก ในกรณีที่มี (ค) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ (ง) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าเด็กไปอยู่ด้วย และ (จ) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด (ร่างมาตรา ๖) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๘ ของอนุสัญญา

Article 8

Any person, institution or other body claiming that a child has been removed or retained in breach of custody rights may apply either to the Central Authority of the child's habitual residence or to the Central Authority of any other Contracting State for assistance in securing the return of the child.

The application shall contain -

A information concerning the identity of the applicant, of the child and of the person alleged to have removed or retained the child;

B where available, the date of birth of the child;

C the grounds on which the applicant's claim for return of the child is based;

D all available information relating to the whereabouts of the child and the identity of the person with whom the child is presumed to be.

The application may be accompanied or supplemented by -

E an authenticated copy of any relevant decision or agreement;

F a certificate or an affidavit emanating from a Central Authority, or other competent authority of the State of the child's habitual residence, or from a qualified person, concerning the relevant law of that State;

G any other relevant document.

(๒) กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการช่วยเหลือหรือยื่นคำร้องขอต่อศาล หรือส่งคำร้องขอต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เกินอายุของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ หรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องขอทราบ (ร่างมาตรา ๗) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๕^๓ ของอนุสัญญา

(๓) กำหนดให้ผู้ร้องขออาจขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ และคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

(๔) กำหนดให้การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลาง ตามร่างมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางโดยตรง (ร่างมาตรา ๘)

(๕) กำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยังผู้ประสานงานกลาง โดยให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และหากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาล หรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็นและสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยร้องขอให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ พนักงานอัยการยังมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนด้วย (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๖.๒ ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กไว้ในความควบคุมดูแลตามที่ศาลมีคำสั่งตามคำขอของพนักงานอัยการจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพกาย และสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก และการจัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่มให้เหมาะสม ดูแลสุขภาพลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๖.๓ ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

(๑) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอและให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๒)

³ Article 9

If the Central Authority which receives an application referred to in Article 8 has reason to believe that the child is in another Contracting State, it shall directly and without delay transmit the application to the Central Authority of that Contracting State and inform the requesting Central Authority, or the applicant, as the case may be.

(๒) กำหนดให้ศาลจะนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องถิ่นที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอมาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งส่งตัวเด็กกลับคืนด้วย (ร่างมาตรา ๑๓) ดังนี้

(ก) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาลยังไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่โดยเร็ว

(ข) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอตั้งแต่วันที่ขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว

(ค) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้วศาลอาจให้การพิจารณาไว้หรือยกคำร้องขอก็ได้

(ง) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้

๒) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็กอย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้

๓) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะที่ควรจะรับฟังคำคัดค้านนั้น

๔) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทย ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๕) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๒^{๕๕} ข้อ ๑๓^{๕๖} และข้อ ๒๐^{๕๗} ของอนุสัญญา

^{๕๕} Article 12

Where a child has been wrongfully removed or retained in terms of Article 3 and, at the date of the commencement of the proceedings before the judicial or administrative authority of the Contracting State where the child is, a period of less than one year has elapsed from the date of the wrongful removal or retention, the authority concerned shall order the return of the child forthwith.

The judicial or administrative authority, even where the proceedings have been commenced after the expiration of the period of one year referred to in the preceding paragraph, shall also order the return of the child, unless it is demonstrated that the child is now settled in its new environment.

Where the judicial or administrative authority in the requested State has reason to believe that the child has been taken to another State, it may stay the proceedings or dismiss the application for the return of the child.

^{๕๖} Article 13

Notwithstanding the provisions of the preceding Article, the judicial or administrative authority of the requested State is not bound to order the return of the child if the person, institution or other body which opposes its return establishes that –

(มีต่อหน้าถัดไป)

(๓) กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถมีคำสั่งภายในหกสัปดาห์นับแต่เมื่อได้รับคำขอ (ร่างมาตรา ๑๔) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๑^{๑๖} ของอนุสัญญา

(๔) กำหนดให้การร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสิ่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก (ร่างมาตรา ๑๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๖^{๑๗} ของอนุสัญญา

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๐)

A the person, institution or other body having the care of the person of the child was not actually exercising the custody rights at the time of removal or retention, or had consented to or subsequently acquiesced in the removal or retention; or

B there is a grave risk that his or her return would expose the child to physical or psychological harm or otherwise place the child in an intolerable situation.

The judicial or administrative authority may also refuse to order the return of the child if it finds that the child objects to being returned and has attained an age and degree of maturity at which it is appropriate to take account of its views.

In considering the circumstances referred to in this Article, the judicial and administrative authorities shall take into account the information relating to the social background of the child provided by the Central Authority or other competent authority of the child's habitual residence.

^{๑๖} Article 20

The return of the child under the provisions of Article 12 may be refused if this would not be permitted by the fundamental principles of the requested State relating to the protection of human rights and fundamental freedoms.

^{๑๗} Article 11

The judicial or administrative authorities of Contracting States shall act expeditiously in proceedings for the return of children

If the judicial or administrative authority concerned has not reached a decision within six weeks from the date of commencement of the proceedings, the applicant or the Central Authority of the requested State, on its own initiative or if asked by the Central Authority of the requesting State, shall have the right to request a statement of the reasons for the delay. If a reply is received by the Central Authority of the requested State, that Authority shall transmit the reply to the Central Authority of the requesting State, or to the applicant, as the case may be.

^{๑๘} Article 16

After receiving notice of a wrongful removal or retention of a child in the sense of Article 3, the judicial or administrative authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which it has been retained shall not decide on the merits of rights of custody until it has been determined that the child is not to be returned under this Convention or unless an application under this Convention is not lodged within a reasonable time following receipt of the notice.

(๕) กำหนดให้การพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กมาใช้ประกอบการวินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๖) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๗^{๑๔} ของอนุสัญญาฯ

(๖) กำหนดให้บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้ที่มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๗) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๑^{๑๕} ของอนุสัญญาฯ

๒.๗ หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ กำหนดให้ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลางตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยดำเนินการขอความช่วยเหลือได้เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๘ เบ็ดเตล็ด ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้บรรดาพยานหลักฐานที่เสนอต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (ร่างมาตรา ๑๙) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๓๐^{๑๖} ของอนุสัญญาฯ

๑๔ Article 17

The sole fact that a decision relating to custody has been given in or is entitled to recognition in the requested State shall not be a ground for refusing to return a child under this Convention, but the judicial or administrative authorities of the requested State may take account of the reasons for that decision in applying this Convention.

^{๑๕} Article 21

An application to make arrangements for organising or securing the effective exercise of rights of access may be presented to the Central Authorities of the Contracting States in the same way as an application for the return of a child.

The Central Authorities are bound by the obligations of co-operation which are set forth in Article 7 to promote the peaceful enjoyment of access rights and the fulfilment of any conditions to which the exercise of those rights may be subject. The Central Authorities shall take steps to remove, as far as possible, all obstacles to the exercise of such rights.

The Central Authorities, either directly or through intermediaries, may initiate or assist in the institution of proceedings with a view to organizing or protecting these rights and securing respect for the conditions to which the exercise of these rights may be subject.

^{๑๖} Article 30

Any application submitted to the Central Authorities or directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State in accordance with the terms of this Convention, together with documents and any other information appended thereto or provided by a Central Authority, shall be admissible in the courts or administrative authorities of the Contracting States.

(๒) กำหนดให้คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ (ร่างมาตรา ๒๐) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๔^{๓๓} ของอนุสัญญา

(๓) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่จะยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๒๑) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๕^{๓๔} ของอนุสัญญา

(๔) กำหนดห้ามเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลาง หรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๒) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๖^{๓๕} ของอนุสัญญา

(๕) กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๒๓) และกำหนดให้บรรดาค่าใช้จ่ายต่างๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๔) รวมทั้งกำหนดให้การยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาล หรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาดูแลหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่.เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าหมายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย

^{๓๓} Article 24

Any application, communication or other document sent to the Central Authority of the requested State shall be in the original language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the requested State or, where that is not feasible, a translation into French or English.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, object to the use of either French or English, but not both, in any application, communication or other document sent to its Central Authority.

^{๓๔} Article 29

This Convention shall not preclude any person, institution or body who claims that there has been a breach of custody or access rights within the meaning of Article 3 or 21 from applying directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State, whether or not under the provisions of this Convention.

^{๓๕} Article 22

No security, bond or deposit, however described, shall be required to guarantee the payment of costs and expenses in the judicial or administrative proceedings falling within the scope of this Convention.

และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน และให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (ร่างมาตรา ๒๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๖^{๒๐} ของอนุสัญญาฯ

---

^{๒๐} Article 26

Each Central Authority shall bear its own costs in applying this Convention.

Central Authorities and other public services of Contracting States shall not impose any charges in relation to applications submitted under this Convention. In particular, they may not require any payment from the applicant towards the costs and expenses of the proceedings or, where applicable, those arising from the participation of legal counsel or advisers. However, they may require the payment of the expenses incurred or to be incurred in implementing the return of the child.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, declare that it shall not be bound to assume any costs referred to in the preceding paragraph resulting from the participation of legal counsel or advisers or from court proceedings, except insofar as those costs may be covered by its system of legal aid and advice.

Upon ordering the return of a child or issuing an order concerning rights of access under this Convention, the judicial or administrative authorities may, where appropriate, direct the person who removed or retained the child, or who prevented the exercise of rights of access, to pay necessary expenses incurred by or on behalf of the applicant, including travel expenses, any costs incurred or payments made for locating the child, the costs of legal representation of the applicant, and those of returning the child.

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎร

รายงาน

ของ

คณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ ๖๖๘/๖๖๖๖

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๑๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก
พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งรอการพิจารณา
รับหลักการในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร
เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ต่อมา รัฐสภา ได้มีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่
คณะรัฐมนตรีร้องขอตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยสภาผู้แทนราษฎร ได้ตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งพิจารณา ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	๒. นายเกียรติอุดม เมนะสวัสดิ์
๓. นายจารุพงศ์ เรืองสุวรรณ	๔. นางจุฬามาศ ราชประสิทธิ์
๕. นายชัยพล ไชยมิ่ง	๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชญ์วิทย์ สมุทรักษ์
๗. นายธงชัย เจริญผล	๘. นายธนกร เวสอนุชาติ
๘. นายธนา เวสโกสิทธิ์	๑๐. นายธีรพันธุ์ เพ็ญโรจน์
๑๑. นายธีรภัทร พริ้งสุลกะ	๑๒. นางสาวนริศรา แดงไผ่
๑๓. นางนาที รัชกิจประการ	๑๔. นายปกรณ์ ปรียากร
๑๕. นายประสาท คันประเสริฐ	๑๖. นางมุสดี ตามไท
๑๗. นางสาวเพ็ญวดี แสงจันทร์	๑๘. นางเขวณิษฐ์ เพ็ญเกษ
๑๙. นายรัชยา สุทธิพงษ์	๒๐. นางรังสิมา เจริญศิริ
๒๑. นางรัชณี ธงไชย	๒๒. นางรุ่งนภา งามงาม
๒๓. นางรूपิษา (กรัยวิเชียร) สุวรรณพงษ์	๒๔. นางสาวละออง ดิยะไพรัช
๒๕. นางสาวลีลาวดี วัชรโรบล	๒๖. นายวันชัย รุจนวงศ์
๒๗. นางศรีศักดิ์ ไทยอารี	๒๘. นายสมพร เทพสิทธิ์า
๒๙. นางสาวสรชา วีระชาติวัฒนา	๓๐. นางสาวสิรินทร รามสุข

๓๑. นางสาวสุพัชรี ธรรมเพชร

๓๒. นายสุรเชษฐ์ มาศคิดต์

๓๓. พลเรือเอก สุรพล จันทน์แดง

๓๔. นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์

๓๕. พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่

๓๖. นางอุดมรัตน์ อากรณ์รัตน์

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมา เพื่อโปรดนำเสนอบอร์ดที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สุรวิทย์ คนสมบูรณ์

(นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๘

สำเนาถูกต้อง

(นายธงชัย คุลยสุข)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

อำพรพันธุ์ อินทรแพทย์/พิมพ์

ศุภะ วรธรรมานูสาร, มณฑิชา ผลหาญ/ทาน ๑
รัตติยา พนาจันทร์, นารีนารถ เหตานุรักษ์/ทาน ๒

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓/ทาน ๓

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งรอการพิจารณารับหลักการในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) จนมีพระราชกฤษฎีกาขุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ต่อมารัฐสภา ได้มีมติเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่คณะรัฐมนตรีร้องขอตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยสภาผู้แทนราษฎร ได้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปราบกฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) พลเรือเอก สุรพล จันทน์แดง	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายวันชัย รุจนวงศ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายปกรณ์ ปรีชากร	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นางสุستی ตามไท	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นางสาวลีลาวดี วัชรโรบล	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๗) นางนาที รัชกิจประการ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๘) นางสาวสิรินทร รามสูต	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
(๙) นายเกียรติอุดม เมนะสวัสดิ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๑๐) นางสาวสุพัชรี ธรรมเพชร	เป็นโฆษกคณะกรรมการ คนที่สอง
(๑๑) นางรังสิมา เจริญศิริ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ คนที่สาม
(๑๒) นายจรรพพงศ์ เรืองสุวรรณ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๓) นายสมพร เทพสิทธา	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สมุทวิสัย	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๕) นายสุรเชษฐ์ มาศคិតต์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวมณฑิลา ผลหาญ นิตกรชำนาญการ กลุ่มงาน คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ สำนักกรรมาธิการ ๓ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๓.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๑) นางรชชร์ พูลสิทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสวัสดิภาพหญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(๒) นายณรงค์ โยธินัง	หัวหน้ากลุ่มนิติการ สำนักบริหารกลาง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(๓) นางสาวชุติมา สมประสงค์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพหญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(๔) นางสาวจินตนา ขจิตรัตน์	นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มนิติการ สำนักบริหารกลาง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(๕) นายสำรวม ไวยวาสา	นักพัฒนาสังคม สำนักป้องกันและแก้ไข ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๓.๒ กระทรวงยุติธรรม

ร้อยตรี ปารเมศ บุญญานันต์	นิติกรชำนาญการ กลุ่มพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย

๓.๓ สำนักงานศาลยุติธรรม

นายชล บุนนาค	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา

๓.๔ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายภูมรินทร์ ศรีมูล	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ ฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

๓.๕ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

(๑) นายจิรนิติ หะวานนท์	อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
(๒) นายศุภวิทย์ ตั้งตรงจิตต์	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
(๓) นายอิทธิพล โสขุมมา	เลขานุการศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๔. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีผู้เสนอคำแปรญัตติ

๕. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	ไม่มีการแก้ไข
คำปรารภ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒	มีการแก้ไข
มาตรา ๓	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๔	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕	มีการแก้ไข
หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ	ไม่มีการแก้ไข
ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๖	มีการแก้ไข
มาตรา ๗	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๘	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๙	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๐	ไม่มีการแก้ไข
ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็ก ระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๑	ไม่มีการแก้ไข
ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๒	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๔	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๕	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๖	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๗	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๘	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๔ เบ็ดเตล็ด	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๙	มีการแก้ไข
มาตรา ๒๐	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๓	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๔	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๕	ไม่มีการแก้ไข

๖. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ และพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว เห็นว่าควรเสนอเป็นข้อสังเกตไว้ทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา โดยคณะกรรมการเห็นสมควรให้แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ โดยให้แก้ไขเพิ่มเติมชื่อภาษาอังกฤษในร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ตรงตามอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ ดังนี้

“เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๗. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นางสาวลีลาวดี วิชโรบล)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

(๒๙)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิด
สิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการ
การละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากอันตราย
อันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ
โดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทย
ได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention
on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติ
ตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่
ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบ
และเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างการดำเนินการ
เกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๓๐)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบเก้าสิบวันนับแต่
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

“สิทธิควบคุมดูแลเด็ก” หมายความว่า สิทธิเกี่ยวกับการดูแลความเป็นอยู่ของเด็ก และหมายความรวมถึงสิทธิกำหนดที่อยู่ของเด็ก ซึ่งสิทธิดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมาย โดยคำสั่งของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นผลจากความตกลงที่มีผลตามกฎหมาย

“สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก” หมายความว่า รวมถึงสิทธิในการนำเด็ก ออกจากถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กไปยังสถานที่อื่นภายในระยะเวลาจำกัด

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุด มอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาศังคม และความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคน กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๕ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
- (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
- (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของ ต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน โดยเร็วและเพื่อให้บรรลु วัตถุประสงค์อื่นตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติ ที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้ง อย่างฉันทมิตรและเป็นธรรม
- (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

(๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการ
ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบ
และเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการ
ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตาม
พระราชบัญญัตินี้บรรลุผล

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์
ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตาม
มาตรา ๑๓ ด้วย

หมวด ๒

การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑

การขอความช่วยเหลือ

มาตรา ๖ ผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมา
หรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศ โดยยื่นคำร้องขอต่อ
ผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้
ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหา
ว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้

(๒) วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก ในกรณีที่มี

(๓) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่า
เด็กไปอยู่ด้วย

(๕) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

มาตรา ๗ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือ ถ้าคำร้องขอนั้นมีรายละเอียด และเอกสารตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ วรรคสอง และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ให้ผู้ประสานงานกลาง ดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือยื่นคำร้องขอต่อศาลต่อไป

ถ้าคำร้องขอนั้น ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ หรืออาจให้ความช่วยเหลือได้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นบางประการ หรือมีเหตุขัดข้อง ให้ผู้ประสานงานกลาง แจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้อง ให้ผู้ร้องขอทราบ

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วย ลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอต่อไปยัง ผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีดังกล่าวโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

ผู้ประสานงานกลางอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้น กระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย

มาตรา ๘ ผู้ร้องขออาจขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธ การให้ความช่วยเหลือตามมาตรา ๗ ต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธ การให้ความช่วยเหลือ

คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด

มาตรา ๙ การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลางตามมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาล โดยตรง ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและปลัดกระทรวงมหาดไทยดำเนินการสืบหา แหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการ ไปยัง ผู้ประสานงานกลาง

(๒) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน

(๓) ให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือ ที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๕) หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาลตาม (๓) หรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็น และสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือพนักงานอัยการในการดำเนินการดังกล่าว เมื่อได้รับการร้องขอ

ส่วนที่ ๒

การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับบ้าน

มาตรา ๑๑ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กตามมาตรา ๑๐ (๕) ไว้ควบคุมดูแลจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับบ้านเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

การควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด โดยให้รวมถึง

(๑) การจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก

(๒) การจัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่ม ให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก

ส่วนที่ ๓

ศาลและกระบวนการพิจารณา

มาตรา ๑๒ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอที่ได้ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓ การพิจารณาส่งตัวเด็กกลับบ้านให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลายังไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับบ้านหรือไม่โดยเร็ว

(๓๕)

(๒) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลาตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมใหม่แล้ว

(๓) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้ว ศาลอาจให้รอการพิจารณาไว้ หรือยกคำร้องขอก็ได้

(๔) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้ -

(ก) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็ก หรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็ก หรือกักตัวเด็กไว้

(ข) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก อย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้

(ค) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะ ที่ควรจะรับฟังคำคัดค้านนั้น

(ง) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

(จ) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์

ให้ศาลนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอ มาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งด้วย

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งตามคำร้องขอภายในหกสัปดาห์นับแต่วันรับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน เมื่อได้รับคำขอจากผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ร้องขอ ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถ มีคำสั่งภายในกำหนดเวลานั้นได้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับ สิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่อง สิทธิควบคุมดูแลเด็ก

มาตรา ๑๖ ในการพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนนี้ ศาลอาจสั่งให้ ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก มาใช้ประกอบการ วินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้

(๓๖)

มาตรา ๑๗ การร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทน โดยชอบธรรม หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง การดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

หมวด ๓

การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

มาตรา ๑๘ ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ของหมวด ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๑๙ บรรดาคำพิพาทที่ศาลชั้นต้นที่ส่งต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับฟังเป็นพิพาทที่ศาลชั้นต้นได้ให้ศาลรับฟังคำร้องขอและเอกสารหลักฐานที่ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

มาตรา ๒๑ พระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่จะยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๒ การเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำ ไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลาง หรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลาง ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

มาตรา ๒๔ บรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีคำสั่งส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

ให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอในวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร

.....

.....

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

(๓๙)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 1290
วันที่ 20 ก.พ. 2555
เวลา 14.09 น.

ที่ สม ๐๐๑๔/๒๖๗๖

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๖

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์)
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๒๐ / ๒๕๕๕ วันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๕๕
เวลา ๑๕.๑๖ น. ถึง ๑๖.๐๐ น.
ดำเนินการประชุม

กลุ่มงานนิติคดี
รับที่ ๕๓๗ / ๒๕๕๕
วันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๕๕
เวลา ๑๕.๒๕ น.

สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๖

สารบบ

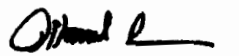
ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว (ชุดที่ ๒๓) และรอการพิจารณารับหลักการในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร จนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ต่อมา คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันได้ร้องขอให้รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป ตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้อนุญาตให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

(นายวัชรินทร์ จอมพลาพล)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๔๑)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) / 4

(๔๒)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ

สภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการการฯ ในการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลโดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕ และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของวุฒิสภา จึงขอส่งเหตุผลที่ได้แก้ไขมาเพื่อพิจารณา

4

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก

พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

“สิทธิควบคุมดูแลเด็ก” หมายความว่า สิทธิเกี่ยวกับการดูแลความเป็นอยู่ของเด็ก
และหมายความรวมถึงสิทธิกำหนดที่อยู่ของเด็ก ซึ่งสิทธิดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมาย
โดยคำสั่งของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นผลจากความตกลงที่มีผลตามกฎหมาย

“สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก” หมายความว่ารวมถึงสิทธิในการนำเด็ก
ออกไปจากถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กไปยังสถานที่อื่นภายในระยะเวลาจำกัด

(๔๔)

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๕ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
- (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
- (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยเร็วและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อื่นตามพระราชบัญญัตินี้
  - (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
  - (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
  - (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทมิตรและเป็นธรรม
  - (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
  - (๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
  - (๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
  - (๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
  - (๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล

(๔๕)

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ ตามมาตรา ๑๓ ด้วย

หมวด ๒
การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑
การขอความช่วยเหลือ

มาตรา ๖ ผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมา หรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศ โดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้

(๒) วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก ในกรณีที่มี

(๓) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าเด็กไปอยู่ด้วย

(๕) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

มาตรา ๗ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือ ถ้าคำร้องขอนั้นมีรายละเอียดและเอกสารตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ วรรคสอง และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือยื่นคำร้องขอต่อศาลต่อไป

ถ้าคำร้องขอนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ หรืออาจให้ความช่วยเหลือได้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นบางประการ หรือมีเหตุขัดข้อง ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องขอทราบ

(๔๖)

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วย
ลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอไปยัง
ผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีดังกล่าวโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

ผู้ประสานงานกลางอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้น
กระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย

มาตรา ๘ ผู้ร้องขออาจขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธ
การให้ความช่วยเหลือตามมาตรา ๗ ต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธ
การให้ความช่วยเหลือ

คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด

มาตรา ๙ การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลางตามมาตรา ๗
ไม่ตัดสิทธิของผู้อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลโดยตรง
ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและปลัดกระทรวงมหาดไทยดำเนินการสืบหา
แหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยัง
ผู้ประสานงานกลาง

(๒) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน

(๓) ให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือ
ที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น
พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่
เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๔) หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาลตาม (๓) หรือเด็กอาจได้รับ
อันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
ให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็น
และสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
และให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือพนักงานอัยการในการดำเนินการดังกล่าว
เมื่อได้รับการร้องขอ

(๔๗)

ส่วนที่ ๒

การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

มาตรา ๑๑ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กตามมาตรา ๑๐ (๔) ไว้ควบคุมดูแลจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้นหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

การควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด โดยให้รวมถึง

(๑) การจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก

(๒) การจัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่ม ให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก

ส่วนที่ ๓

ศาลและกระบวนการพิจารณา

มาตรา ๑๒ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอที่ได้ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓ การพิจารณาส่งตัวเด็กกลับคืนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่โดยเร็ว

(๒) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาล มีระยะเวลาดังแต่หนึ่งปีขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว

(๓) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้ว ศาลอาจให้รอการพิจารณาไว้หรือยกคำร้องขอก็ได้

(๔) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้

(ข) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
อย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้

(ค) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะ
ที่ควรจะได้รับฟังคำคัดค้านนั้น

(ง) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทยที่เกี่ยวกับ
การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

(จ) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์

ให้ศาลนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่
ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอ มาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งด้วย

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามคำร้องขอภายในหกสัปดาห์นับแต่
วันรับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืน เมื่อได้รับคำขอจากผู้ประสานงานกลางของรัฐที่ร้องขอ
ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถ
มีคำสั่งภายในกำหนดเวลานั้นได้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับ
สิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่อง
สิทธิควบคุมดูแลเด็ก

มาตรา ๑๖ ในการพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนนั้น ศาลอาจสั่งให้
ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติ
ที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก มาใช้ประกอบการ
การวินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้

มาตรา ๑๗ การร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพิบและเยี่ยมเยียนเด็ก ให้ทำตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทนโดยชอบธรรม
หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้ที่มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง

การดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สิทธิพิบและเยี่ยมเยียนเด็กให้นำบทบัญญัติ
เกี่ยวกับการร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔๙)

หมวด ๓

การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

มาตรา ๑๘ ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ของหมวด ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๑๙ ให้ศาลรับฟังคำร้องขอและเอกสารหลักฐานที่ยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

มาตรา ๒๑ พระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่จะยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๒ การเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำ ไม่ว่าในลักษณะใด เพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลาง หรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

มาตรา ๒๔ บรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

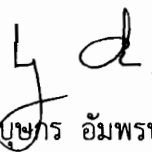
มาตรา ๒๕ ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจขอรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะใดระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่ให้แก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน

ให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอในวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร

.....

.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางบุษกร อัมพรประภา)

ผู้อำนวยการสำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่ง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจปกครองเด็ก พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๕๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีความหมายในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการถูกพาไปหรือกักตัวไว้โดยมิชอบ และส่งคืนเด็กกลับสู่ประเทศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ปกติโดยเร็ว รวมทั้งรับรองให้มีการคุ้มครองสิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ. ๑๙๘๐ (Convention on The Civil Aspect of International Child Abduction, 1980) แล้ว จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวในเรื่องต่างๆ เช่น ผู้ประสานงานกลาง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ดำเนินการให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืน และใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กชั่วคราวในระหว่างดำเนินการเกี่ยวกับการส่งตัวเด็กกลับคืน ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาของศาล

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ โครงสร้างกฎหมาย แบ่งเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

(๑) หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง

(๒) หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน

ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

(๓) หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ

(๔) หมวด ๔ เบ็ดเตล็ด

๒.๒ วันใช้บังคับกฎหมาย กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ บทนิยาม กำหนดบทนิยามศัพท์ต่างๆ เพื่อความชัดเจนในการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓) และให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ดังนี้

- บทนิยามคำว่า "เด็ก" ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และข้อ ๔^๑ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "สิทธิควบคุมดูแลเด็ก" ให้สอดคล้องพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และข้อ ๓ วรรคสอง^๒ และข้อ ๔^๓ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก" ให้สอดคล้องกับข้อ ๕^๔ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "ผู้ประสานงานกลาง" ให้สอดคล้องกับข้อ ๖^๕ ของอนุสัญญาฯ

- บทนิยามคำว่า "ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๒.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย กำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

^๑ Article 4

The Convention shall apply to any child who was habitually resident in a Contracting State immediately before any breach of custody or access rights. The Convention shall cease to apply when the child attains the age of 16 years.

^๒ Article 3

The rights of custody mentioned in sub-paragraph a above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.

^๓ Article 5

For the purposes of this Convention –

A "rights of custody" shall include rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence;

^๔ Article 5

B "rights of access" shall include the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence.

^๕ Article 6

A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.

Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial organizations shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial extent of their powers.

Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which applications may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

๒.๕ หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลาง (ร่างมาตรา ๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๗^๖ ของอนุสัญญา ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ร้องขอ
- (๒) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่
- (๓) ให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของต่างประเทศ รวมทั้งติดตามและเร่งรัดเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับบ้านโดยเร็วและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อื่นตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) สืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือถูกกักตัวตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ดำเนินการเพื่อให้มีการปกป้องเด็กมิให้ได้รับอันตราย หรือป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- (๖) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับบ้านโดยสมัครใจหรือเพื่อระงับข้อขัดแย้งอย่างฉันทมิตร
- (๗) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- (๘) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

Article 7

Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their respective States to secure the prompt return of children and to achieve the other objects of this Convention.

In particular, either directly or through any intermediary, they shall take all appropriate measures -

A to discover the whereabouts of a child who has been wrongfully removed or retained,

B to prevent further harm to the child or prejudice to interested parties by taking or causing to be taken provisional measures;

C to secure the voluntary return of the child or to bring about an amicable resolution of the issues;

D to exchange, where desirable, information relating to the social background of the child,

E to provide information of a general character as to the law of their State in connection with the application of the Convention;

F to initiate or facilitate the institution of judicial or administrative proceedings with a view to obtaining the return of the child and, in a proper case, to make arrangements for organizing or securing the effective exercise of rights of access;

G where the circumstances so require, to provide or facilitate the provision of legal aid and advice, including the participation of legal counsel and advisers;

H to provide such administrative arrangements as may be necessary and appropriate to secure the safe return of the child;

I to keep each other informed with respect to the operation of this Convention and, as far as possible, to eliminate any obstacles to its application.

(๙) ดำเนินการเพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) จัดให้มีพนักงานอัยการ ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนหรือเพื่อให้การใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๑) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติฉบับนี้บรรลุผล

การดำเนินการของผู้ประสานงานกลางต้องกระทำโดยรวดเร็วโดยถือประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอหรือไม่ตามมาตรา ๑๓ ด้วย

๒.๖ หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน รวมทั้งศาลและกระบวนการพิจารณาไว้ ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ ส่วนที่ ๑ การขอความช่วยเหลือ

(๑) กำหนดให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กอาจขอให้ส่งตัวเด็กซึ่งถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้ในประเทศไทยกลับคืนสู่ถิ่นที่อยู่เดิมของเด็กในต่างประเทศโดยยื่นคำร้องขอต่อผู้ประสานงานกลางของประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ตามปกติหรือต่อผู้ประสานงานกลาง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยคำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องระบุ (ก) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องขอของเด็กและของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กไว้ (ข) วัน เดือน ปีเกิดของเด็ก ในกรณีที่มี (ค) เหตุผลที่สนับสนุนคำร้องขอ (ง) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของเด็ก และข้อมูลแสดงตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าเด็กไปอยู่ด้วย และ (จ) เอกสารหลักฐานอื่นตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด (ร่างมาตรา ๖) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๘ ของอนุสัญญา

" Article 8

Any person, institution or other body claiming that a child has been removed or retained in breach of custody rights may apply either to the Central Authority of the child's habitual residence or to the Central Authority of any other Contracting State for assistance in securing the return of the child.

The application shall contain -

A information concerning the identity of the applicant, of the child and of the person alleged to have removed or retained the child;

B where available, the date of birth of the child;

C the grounds on which the applicant's claim for return of the child is based;

D all available information relating to the whereabouts of the child and the identity of the person with whom the child is presumed to be.

The application may be accompanied or supplemented by -

E an authenticated copy of any relevant decision or agreement;

F a certificate or an affidavit emanating from a Central Authority, or other competent authority of the State of the child's habitual residence, or from a qualified person, concerning the relevant law of that State;

G any other relevant document.

(๒) กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการช่วยเหลือหรือยื่นคำร้องขอต่อศาล หรือส่งคำร้องขอต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของรัฐภาคีในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กอยู่ในรัฐอื่นที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ หรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็นหรือเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องขอทราบ (ร่างมาตรา ๗) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๙ ของอนุสัญญา

(๓) กำหนดให้ผู้ร้องขออาจขอทบทวนคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางที่ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือต่อศาลได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ และคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

(๔) กำหนดให้การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสานงานกลาง ตามร่างมาตรา ๗ ไม่ตัดสิทธิของผู้ถูกละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กที่จะยื่นคำร้องขอเพื่อใช้สิทธิของตนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางโดยตรง (ร่างมาตรา ๙)

(๕) กำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็กตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง และแจ้งผลการดำเนินการไปยังผู้ประสานงานกลาง โดยให้พนักงานอัยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ เมื่อได้ทราบที่อยู่ของเด็กแล้วก่อนการดำเนินการในประการอื่น พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการห้ามมิให้ผู้ใดย้ายเด็กไปเสียจากแหล่งที่อยู่ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และหากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการฝ่าฝืนคำสั่งศาล หรือเด็กอาจได้รับอันตราย หรือมีการกระทำอื่นใดอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้มีการสั่งอนุญาตให้พนักงานอัยการดำเนินการตามที่จำเป็นและสมควรเพื่อนำตัวเด็กส่งไว้ในความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยร้องขอให้เจ้าพนักงานตำรวจให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ พนักงานอัยการยังมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้มีการส่งตัวเด็กกลับคืนด้วย (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๖.๒ ส่วนที่ ๒ การควบคุมดูแลเด็กระหว่างการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืน กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รับตัวเด็กไว้ในความควบคุมดูแลตามที่ศาลมีคำสั่งตามคำขอของพนักงานอัยการจนกว่าการดำเนินการส่งตัวเด็กกลับคืนเสร็จสิ้น หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพกาย และสุขภาพจิต พร้อมทั้งการรักษาเยียวยาแก่เด็ก และการจัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่มให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็ก (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๖.๓ ส่วนที่ ๓ ศาลและกระบวนการพิจารณา

(๑) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีคำสั่งคำร้องขอหรือคำขอและให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๒)

Article 9

If the Central Authority which receives an application referred to in Article 8 has reason to believe that the child is in another Contracting State, it shall directly and without delay transmit the application to the Central Authority of that Contracting State and inform the requesting Central Authority, or the applicant, as the case may be.

(๒) กำหนดให้ศาลจะนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตามที่ผู้ประสานงานกลางหรือเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติเสนอมาประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งส่งตัวเด็กกลับคืนด้วย (ร่างมาตรา ๑๓) ดังนี้

(ก) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอต่อศาลยังไม่ถึงหนึ่งปี ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่โดยเร็ว

(ข) กรณีที่นับแต่วันที่เด็กถูกพาตัวมาหรือกักตัวไว้จนถึงวันยื่นคำร้องขอตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ศาลจะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวเด็กกลับคืนก็ได้ เว้นแต่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว

(ค) กรณีที่ปรากฏว่าเด็กได้ออกไปจากประเทศไทยแล้วศาลอาจให้การพิจารณาไว้หรือยกคำร้องขอก็ได้

(ง) ศาลอาจยกคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กมิได้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้ หรือได้ให้ความยินยอมในตอนแรกหรือยอมรับในภายหลังให้มีการพาตัวเด็กหรือกักตัวเด็กไว้

๒) การส่งตัวเด็กกลับคืนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็กอย่างร้ายแรง หรือเด็กจะตกอยู่ในสภาวะอันไม่อาจทนได้

๓) เด็กคัดค้านการส่งตัวเด็กกลับคืนและศาลเห็นว่าเด็กมีอายุและวุฒิภาวะที่ควรจะได้รับฟังคำคัดค้านนั้น

๔) การส่งตัวเด็กกลับคืนจะขัดกับหลักพื้นฐานของประเทศไทย ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๕) เด็กอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๒^{๑๑} ข้อ ๑๓^{๑๒} และข้อ ๒๐^{๑๓} ของอนุสัญญาฯ

^{๑๑} Article 12

Where a child has been wrongfully removed or retained in terms of Article 3 and, at the date of the commencement of the proceedings before the judicial or administrative authority of the Contracting State where the child is, a period of less than one year has elapsed from the date of the wrongful removal or retention, the authority concerned shall order the return of the child forthwith.

The judicial or administrative authority, even where the proceedings have been commenced after the expiration of the period of one year referred to in the preceding paragraph, shall also order the return of the child, unless it is demonstrated that the child is now settled in its new environment.

Where the judicial or administrative authority in the requested State has reason to believe that the child has been taken to another State, it may stay the proceedings or dismiss the application for the return of the child.

^{๑๒} Article 13

Notwithstanding the provisions of the preceding Article, the judicial or administrative authority of the requested State is not bound to order the return of the child if the person, institution or other body which opposes its return establishes that -

(มีต่อหน้าถัดไป)

(๓) กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำแถลงขอทราบเหตุขัดข้องที่ศาลยังไม่สามารถมีคำสั่งภายในหกสัปดาห์นับแต่เมื่อได้รับคำขอ (ร่างมาตรา ๑๔) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๑^{๑๖} ของอนุสัญญา

(๔) กำหนดให้การร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิควบคุมดูแลเด็กด้วย ให้ศาลพิจารณาสั่งเรื่องคืนตัวเด็กให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะพิจารณาเรื่องสิทธิควบคุมดูแลเด็ก (ร่างมาตรา ๑๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๖^{๑๗} ของอนุสัญญา

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๐)

A the person, institution or other body having the care of the person of the child was not actually exercising the custody rights at the time of removal or retention, or had consented to or subsequently acquiesced in the removal or retention; or

B there is a grave risk that his or her return would expose the child to physical or psychological harm or otherwise place the child in an intolerable situation.

The judicial or administrative authority may also refuse to order the return of the child if it finds that the child objects to being returned and has attained an age and degree of maturity at which it is appropriate to take account of its views.

In considering the circumstances referred to in this Article, the judicial and administrative authorities shall take into account the information relating to the social background of the child provided by the Central Authority or other competent authority of the child's habitual residence.

^{๑๖} Article 20

The return of the child under the provisions of Article 12 may be refused if this would not be permitted by the fundamental principles of the requested State relating to the protection of human rights and fundamental freedoms.

^{๑๗} Article 11

The judicial or administrative authorities of Contracting States shall act expeditiously in proceedings for the return of children

If the judicial or administrative authority concerned has not reached a decision within six weeks from the date of commencement of the proceedings, the applicant or the Central Authority of the requested State, on its own initiative or if asked by the Central Authority of the requesting State, shall have the right to request a statement of the reasons for the delay. If a reply is received by the Central Authority of the requested State, that Authority shall transmit the reply to the Central Authority of the requesting State, or to the applicant, as the case may be

^{๑๘} Article 16

After receiving notice of a wrongful removal or retention of a child in the sense of Article 3, the judicial or administrative authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which it has been retained shall not decide on the merits of rights of custody until it has been determined that the child is not to be returned under this Convention or unless an application under this Convention is not lodged within a reasonable time following receipt of the notice.

(๕) กำหนดให้การพิจารณาคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องขอส่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในประเทศที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติที่แสดงว่าการพาตัวเด็กมาหรือกักตัวเด็กเป็นการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็กมาใช้ประกอบการวินิจฉัยว่าจะส่งตัวเด็กกลับคืนหรือไม่ก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๖) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๑๗^{๑๔} ของอนุสัญญาฯ

(๖) กำหนดให้บิดามารดา บุพการี ผู้ปกครอง ผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็ก ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กในทำนองเดียวกัน เป็นผู้ที่มีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือขอใช้สิทธิพิพและเยี่ยมเยียนเด็ก ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยให้นำเหตุผลเกี่ยวกับคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กกลับคืนในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๗) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๑^{๑๕} ของอนุสัญญาฯ

๒.๗ หมวด ๓ การขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ กำหนดให้ผู้ร้องขอในประเทศไทยที่ประสงค์จะร้องขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศเพื่อขอใช้สิทธิควบคุมดูแลเด็กและสิทธิพิพและเยี่ยมเยียนเด็กเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลางตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด โดยดำเนินการขอความช่วยเหลือได้เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๘ เบ็ดเตล็ด ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้บรรดาพยานหลักฐานที่เสนอต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (ร่างมาตรา ๑๙) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๓๐^{๑๖} ของอนุสัญญาฯ

๑๔ Article 17

The sole fact that a decision relating to custody has been given in or is entitled to recognition in the requested State shall not be a ground for refusing to return a child under this Convention, but the judicial or administrative authorities of the requested State may take account of the reasons for that decision in applying this Convention.

๑๕ Article 21

An application to make arrangements for organising or securing the effective exercise of rights of access may be presented to the Central Authorities of the Contracting States in the same way as an application for the return of a child.

The Central Authorities are bound by the obligations of co-operation which are set forth in Article 7 to promote the peaceful enjoyment of access rights and the fulfilment of any conditions to which the exercise of those rights may be subject. The Central Authorities shall take steps to remove, as far as possible, all obstacles to the exercise of such rights.

The Central Authorities, either directly or through intermediaries, may initiate or assist in the institution of proceedings with a view to organizing or protecting these rights and securing respect for the conditions to which the exercise of these rights may be subject.

๑๖ Article 30

Any application submitted to the Central Authorities or directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State in accordance with the terms of this Convention, together with documents and any other information appended thereto or provided by a Central Authority, shall be admissible in the courts or administrative authorities of the Contracting States.

(๒) กำหนดให้คำร้องขอหรือเอกสารอื่นที่ยื่นต่อผู้ประสานงานกลางจะต้องทำเป็นภาษาของประเทศผู้ร้องขอ และจะต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยประกอบด้วย หรือในกรณีไม่สามารถทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ให้ทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ (ร่างมาตรา ๒๐) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๔^{๑๑๗} ของอนุสัญญา

(๓) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิควบคุมดูแลเด็กและผู้มีสิทธิพบและเยี่ยมเยียนเด็กที่ยื่นคำร้องขอโดยตรงต่อศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๒๑) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๕^{๑๑๘} ของอนุสัญญา

(๔) กำหนดห้ามเรียกประกัน หลักประกัน หรือมัดจำไม่ว่าในลักษณะใดเพื่อเป็นการประกันการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ประสานงานกลางหรือการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๒) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๖^{๑๑๙} ของอนุสัญญา

(๕) กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานกลางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน (ร่างมาตรา ๒๓) และกำหนดให้บรรดาค่าใช้จ่ายต่างๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๔) รวมทั้งกำหนดให้การยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้คำสั่งส่งตัวเด็กกลับคืนหรือให้บังคับใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำร้องขออาจรวมไปกับคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลหรือจะยื่นคำขอในระยะไต่ระหว่างที่คดีตามคำร้องขอกำลังพิจารณาอยู่ในศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้พาเด็กมาหรือกักตัวเด็กหรือผู้ขัดขวางการใช้สิทธิในการพบและเยี่ยมเยียนเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นที่.เกิดแก่ผู้ยื่นคำร้องขอหรือในนามของผู้ยื่นคำร้องขอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการสืบหาแหล่งที่อยู่ของเด็ก ค่าพินัยกรรมหรือที่ปรึกษากฎหมาย

^{๑๑๗} Article 24

Any application, communication or other document sent to the Central Authority of the requested State shall be in the original language, and shall be accompanied by translation into the official language or one of the official languages of the requested State or, where that is not feasible, a translation into French or English.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, object to the use of either French or English, but not both, in any application, communication or other document sent to its Central Authority.

^{๑๑๘} Article 29

This Convention shall not preclude any person, institution or body who claims that there has been a breach of custody or access rights within the meaning of Article 3 or 21 from applying directly to the judicial or administrative authorities of a Contracting State, whether or not under the provisions of this Convention.

^{๑๑๙} Article 22

No security, bond or deposit, however described, shall be required to guarantee the payment of costs and expenses in the judicial or administrative proceedings falling within the scope of this Convention.

(๖๐)

และค่าใช้จ่ายในการส่งตัวเด็กกลับคืน และให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอได้ตามที่เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (ร่างมาตรา ๒๕) ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒๖^{๖๐} ของอนุสัญญาฯ

---

^{๖๐} Article 26

Each Central Authority shall bear its own costs in applying this Convention.

Central Authorities and other public services of Contracting States shall not impose any charges in relation to applications submitted under this Convention. In particular, they may not require any payment from the applicant towards the costs and expenses of the proceedings or, where applicable, those arising from the participation of legal counsel or advisers. However, they may require the payment of the expenses incurred or to be incurred in implementing the return of the child.

However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 42, declare that it shall not be bound to assume any costs referred to in the preceding paragraph resulting from the participation of legal counsel or advisers or from court proceedings, except insofar as those costs may be covered by its system of legal aid and advice.

Upon ordering the return of a child or issuing an order concerning rights of access under this Convention, the judicial or administrative authorities may, where appropriate, direct the person who removed or retained the child, or who prevented the exercise of rights of access, to pay necessary expenses incurred by or on behalf of the applicant, including travel expenses, any costs incurred or payments made for locating the child, the costs of legal representation of the applicant, and those of returning the child.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)